

НОВИЙ ДОКУМЕНТ

Лілія ТИМОЩИК. Основні засади Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» (коментар фахівця) 7

ПІСЛЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Секрети успіху від ЗАТ «Луґа-Нова» 23

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

Ліна ГЕРАСИМЕНКО. Управління корпоративними правами держави у ВАТ з державною часткою у статутному фонді менш як 50 відсотків 32

НОВИЙ ДОКУМЕНТ

Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 «Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» 2

Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» 2

ПОГЛЯД СУЧАСНИКА

ВАТ «Монфарм»: все для споживача 12

РЕГІОНАЛЬНІ РЕАЛІЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ

У пошуках ефективного власника (інтерв'ю з П. А. Гижком) 15

ПІСЛЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Євген КАЗАНСЬКИЙ, Олена ЩЕРБИНА.
ВАТ «Інгул»: досвід відродження 20

ДОСВІД РЕГІОНІВ

Віктор САМОФАЛОВ. Ефективне використання об'єктів державного майна, які не увійшли до статутних фондів господарських товариств ...27

ВИВЧАЄМО ПОПИТ НА ОБ'ЄКТИ ПРИВАТИЗАЦІЇ

Рівненська область

Об'єкт групи Д – не завершений будівництвом цех крейди 30

Об'єкт групи Д – реконструйований під школу клуб 31

ЕКОНОМІЧНА РЕФОРМА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Венера АЙГІСТОВА. Методологія визначення показників результативності й ефективності в роботі органів державного управління 36

Микола БАРИЛЮК, Микола СІРОШ. Формування та розвиток економічного потенціалу кримського регіону в умовах реформування економіки 40

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Перелік юридичних осіб, які уклали (або переуклали) у вересні 2007 р. угоду з Фондом державного майна України про продаж майна, що перебуває у державній власності 47

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон України від 24 квітня 2007 р. № 985-V «Про внесення змін до Закону України «Про Антимонопольний комітет України» 48

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2007 р. № 1063 «Деякі питання реалізації та управління військовим майном» 48

Порядок реалізації нерухомого військового майна Збройних Сил на аукціонах (за конкурсом) 49

Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1135 «Про внесення змін у додаток 3 до постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 1998 р. № 1058» 52

Інструктивний лист ФДМУ від 15.10.2007 № 10-36-16323 52

Наказ ФДМУ від 15 жовтня 2007 р. № 1653 «Щодо затвердження форм договорів з суб'єктами оціночної діяльності» 53

Наказ Державного агентства земельних ресурсів України від 10 серпня 2007 р. № 116 «Про затвердження Порядку видачі Кваліфікаційного свідоцтва» (зареєстровано в Мін'юсті 10 вересня 2007 р. за № 1051/14318) 58

Порядок видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок 59

Анкета читача 61

На 1-й стор. обкладинки: на ділянці ВАТ «Монфарм»

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»

від 3 жовтня 2007 р. № 1185
Київ

Відповідно до статті 9 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

Затвердити Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності», що додається.

Прем'єр-міністр України В. ЯНУКОВИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 3 жовтня 2007 р. № 1185

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»

Загальна частина

1. Національний стандарт № 4 (далі – Стандарт) є обов'язковим для застосування суб'єктами оціночної діяльності під час проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності, а також особами, які здійснюють відповідно до законодавства рецензування звітів про оцінку.

Стандарт може застосовуватись для визначення розміру збитків, завданих у зв'язку з неправомірним використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

2. Об'єктами оцінки відповідно до цього Стандарту є майнові права інтелектуальної власності, які належать до об'єктів у нематеріальній формі.

3. У цьому Стандарті наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

авторська винагорода – плата творцю (винахіднику, автору) за використання об'єкта права інтелектуальної власності, розмір якої визначається договором з урахуванням положень нормативно-правових актів з питань інтелектуальної

власності;

база роялті – показник господарської діяльності, який використовується для визначення величини роялті;

залишковий строк корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності – період починаючи з дати оцінки до закінчення строку корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності;

комбінований платіж – ліцензійний платіж, що включає роялті та паушальний платіж;

контрафактна продукція – продукція або примірник, які випускаються, відтворюються, публікуються, розповсюджуються, реалізуються тощо з порушенням майнових прав інтелектуальної власності;

ліцензійна продукція – продукція, виготовлена з використанням об'єкта права інтелектуальної власності, майнові права на який надані згідно з ліцензійним договором чи ліцензією на використання об'єкта права інтелектуальної власності (далі – ліцензійний договір);

ліцензійний платіж – плата за надання прав

на використання об'єкта права інтелектуальної власності, що є предметом ліцензійного договору. До ліцензійних платежів належать паушальний платіж, роялті та комбінований платіж;

паушальний платіж – одноразовий платіж, який становить фіксовану суму і не залежить від обсягів виробництва (продажу) продукції (товарів, робіт, послуг) з використанням об'єкта права інтелектуальної власності;

роялті – ліцензійний платіж у вигляді сум, які сплачуються періодично, залежно від обсягів виробництва або реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з використанням об'єкта права інтелектуальної власності;

ставка роялті – частка бази роялті у відсотковому виразі, яка використовується для визначення величини роялті;

строк корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності – строк, протягом якого є імовірність отримання економічної вигоди від використання об'єкта права інтелектуальної власності за умови чинності майнових прав на такий об'єкт;

фактичний строк корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності – період від початку строку корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності до дати оцінки.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в національних стандартах оцінки майна та інших нормативно-правових актах з питань оцінки майна та інтелектуальної власності.

4. Вибір бази оцінки майнових прав інтелектуальної власності здійснюється відповідно до вимог, установлених Національним стандартом № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» (далі – Національний стандарт № 1).

5. Нормативно-правовими актами з питань оцінки можуть установлюватися особливості застосування та порядок визначення оціночної вартості майнових прав інтелектуальної власності.

6. Застосування методичних підходів та обґрунтування висновку про вартість майнових прав інтелектуальної власності здійснюються з урахуванням вимог, установлених Національним стандартом № 1 та цим Стандартом.

7. Відповідно до цього Стандарту оцінюються майнові права на такі об'єкти права інтелектуальної власності:

- літературні та художні твори;
- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних);
- виконання;
- фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення;
- винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- компонування (топографії) інтегральних

мікросхем;

раціоналізаторські пропозиції;
сорта рослин, породи тварин;
комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення;

комерційні таємниці;
інші об'єкти, що згідно із законодавством належать до об'єктів права інтелектуальної власності.

8. Для проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності застосовуються такі методичні підходи:

- дохідний;
- порівняльний;
- витратний.

Особливості застосування методичних підходів

9. Дохідний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності ґрунтується на застосуванні оціночних процедур переведення очікуваних доходів у вартість об'єкта оцінки.

Дохідний підхід застосовується для оцінки майнових прав інтелектуальної власності у випадку, коли можливо визначити розмір доходу, що отримує або може отримувати юридична чи фізична особа, якій належать такі права, від їх використання.

10. Основними методами дохідного підходу, що застосовуються для оцінки майнових прав інтелектуальної власності, є метод непрямої капіталізації (дисконтування грошового потоку) та метод прямої капіталізації доходу.

Зазначені методи застосовуються для оцінки цілісного майнового комплексу, в якому використовується об'єкт права інтелектуальної власності, і майнових прав інтелектуальної власності як окремих об'єктів оцінки. У разі оцінки майнових прав інтелектуальної власності шляхом виділення вартості майнового права з вартості цілісного майнового комплексу оціночні процедури повинні відповідати вимогам Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів».

11. Застосування методів непрямої капіталізації (дисконтування грошового потоку) та прямої капіталізації доходу для оцінки майнових прав інтелектуальної власності передбачає визначення розміру тієї частини доходу, що отримана у зв'язку з наявністю у юридичної або фізичної особи таких прав. При цьому грошовим потоком чи доходом може бути:

для методів переваги у прибутку і розподілу прибутків – різниця між прибутком суб'єкта права інтелектуальної власності, отриманого в ре-

зультаті використання об'єкта права інтелектуальної власності, та прибутком, отриманим без використання такого об'єкта;

для методу додаткового прибутку – додатковий прибуток, який отримано суб'єктом права інтелектуальної власності в результаті використання об'єкта права інтелектуальної власності;

для методу роялті – ліцензійний платіж за надання прав на використання об'єкта права інтелектуальної власності.

12. Застосування методу переваги у прибутку передбачає дисконтування або пряму капіталізацію різниці між прибутком від діяльності суб'єкта права інтелектуальної власності, що провадиться з використанням об'єкта права інтелектуальної власності, та прибутком, отриманим від такої діяльності, за умови, що вона провадиться без використання зазначеного об'єкта.

Метод переваги у прибутку може застосовуватися шляхом оцінки станом на одну дату цілісного майнового комплексу суб'єкта права інтелектуальної власності та цього комплексу, виходячи з припущення про відсутність у його складі майнових прав інтелектуальної власності. При цьому вартість цілісного майнового комплексу оцінюється шляхом дисконтування грошових потоків або шляхом прямої капіталізації доходу за умови відповідного обґрунтування у звіті про оцінку. Вартість майнових прав інтелектуальної власності дорівнює різниці у вартості цілісних майнових комплексів, визначеній відповідно до абзацу другого цього пункту.

Джерелом формування переваги у прибутку, що виникає в результаті використання об'єкта права інтелектуальної власності, зокрема, може бути:

збільшення ціни реалізації одиниці продукції (товарів, робіт, послуг);

збільшення обсягу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у натуральному виразі;

скорочення витрат, пов'язаних з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).

13. Метод розподілу прибутків полягає у виділенні тієї частини прибутку, що одержана в результаті використання об'єкта права інтелектуальної власності, із загальної суми прибутку суб'єкта права інтелектуальної власності з подальшим переведенням такої частини прибутку у вартість майнових прав інтелектуальної власності. Процедура переведення здійснюється шляхом дисконтування або прямої капіталізації прибутку за умови обґрунтування застосування однієї із зазначених оціночних процедур у звіті про оцінку.

14. Застосування методу додаткового прибутку

передбачає пряму капіталізацію додаткового прибутку, який може отримувати суб'єкт права інтелектуальної власності в результаті використання об'єкта права інтелектуальної власності понад середній прибуток, який отримують подібні суб'єкти, що не мають переваги володіння такими майновими правами.

Метод додаткового прибутку застосовується за умови, що оцінювачем не виявлено підстав для того, щоб припускати наявність у складі цілісного майнового комплексу суб'єкта права інтелектуальної власності інших нематеріальних активів, крім оцінюваного майнового права інтелектуальної власності.

15. Метод роялті застосовується за умови, що майнові права інтелектуальної власності надані або можуть бути надані за ліцензійним договором іншій фізичній або юридичній особі.

Метод полягає у визначенні суми дисконтованих доходів від ліцензійних платежів.

За базу роялті може прийматись виручка від реалізації ліцензійної продукції (товарів, робіт, послуг), обсяг виробленої чи реалізованої ліцензійної продукції (товарів, робіт, послуг) в натуральному виразі, величина доходу (прибутку) від реалізації ліцензійної продукції (товарів, робіт, послуг) та інші показники господарської діяльності.

Ставка роялті визначається на підставі результатів аналізу ринку подібних об'єктів права інтелектуальної власності, за використання яких сплачується роялті.

Під час визначення розміру ліцензійних платежів враховуються вид та строк дії ліцензійного договору, кількість ліцензійних договорів, сфера використання об'єкта права інтелектуальної власності, обсяг переданих прав, характеристики об'єкта права інтелектуальної власності, майнові права на який є предметом ліцензійного договору, залишковий строк його корисного використання, строк освоєння процесу виробництва та/або реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з використанням об'єкта права інтелектуальної власності, ступінь готовності такого об'єкта до використання за призначенням та інші показники, що можуть вплинути на розмір ліцензійних платежів.

16. Під час застосування методу непрямої капіталізації (дисконтування грошового потоку) прогностичний період визначається з урахуванням залишкового строку корисного використання об'єкта оцінки.

Вартість реверсії об'єкта оцінки визначається у разі висловленого оцінювачем обґрунтованого припущення про отримання доходу в результаті його використання, зокрема від продажу, в пе-

ріод, що настає за прогнозним.

17. Визначення ставки дисконту та капіталізації проводиться відповідно до встановлених Національним стандартом № 1 та цим Стандартом вимог.

Під час порівняльного аналізу дохідності інвестування в об'єкти права інтелектуальної власності та альтернативні об'єкти проводиться аналіз ризиків, пов'язаних із:

ступенем готовності об'єкта оцінки до використання;

строками освоєння, рівнем досягнення прогнозованих (планованих) технічних, економічних, екологічних та інших характеристик об'єкта оцінки або продукції (товарів, робіт, послуг), виробленої та/або реалізованої з використанням такого об'єкта;

можливістю неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності, зокрема виготовленням та реалізацією контрафактної продукції;

іншими притаманними об'єкту, що оцінюється, ризиками.

18. Витратний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності ґрунтується на визначенні вартості витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінки.

Витратний підхід застосовується для визначення залишкової вартості заміщення (відтворення) майнових прав інтелектуальної власності шляхом вирахування з вартості відтворення (заміщення) величини зносу.

Вартість відтворення майнових прав інтелектуальної власності визначається шляхом застосування методу прямого відтворення, а вартість заміщення – методу заміщення.

19. Метод прямого відтворення ґрунтується на визначенні поточної вартості витрат, пов'язаних із створенням (розробленням) або придбанням на дату оцінки майнових прав інтелектуальної власності, які оцінюються, приведенням об'єкта права інтелектуальної власності в стан, що забезпечує його найбільш ефективно використання, з урахуванням витрат на правову охорону, маркетингові дослідження, рекламу тощо, а також розмір прибутку суб'єкта господарювання, який створив (розробив) такий об'єкт.

20. Метод заміщення застосовується для оцінки майнових прав інтелектуальної власності, заміщення яких можливе та економічно доцільне.

Вартість заміщення визначається на підставі інформації про поточну вартість витрат станом на дату оцінки на створення (розроблення) або придбання, приведення об'єкта права інтелектуальної власності, подібного до об'єкта права інте-

лектуальної власності, майнові права на який оцінюються і який за своїми споживчими, функціональними, економічними показниками може бути йому рівноцінною заміною, в такий стан, що забезпечує його найбільш ефективно використання, а також інформації про витрати, пов'язані з проведенням маркетингових досліджень і рекламою подібного об'єкта, та про розмір прибутку суб'єкта господарювання, який створив (розробив) подібний об'єкт.

21. Поточна вартість витрат зменшується на величину зносу (знецінення) майнових прав інтелектуальної власності, яка визначається залежно від залишкового строку корисного використання об'єкта оцінки методом строку життя. Метод строку життя передбачає визначення зносу шляхом ділення фактичного строку корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності, майнові права на який оцінюються, на суму фактичного та залишкового строків корисного використання такого об'єкта.

Залишковий строк корисного використання визначається на підставі результатів порівняльного аналізу строків корисного використання подібних об'єктів права інтелектуальної власності або виходячи із строку чинності майнових прав інтелектуальної власності, що оцінюються. У разі припущення про безкінечно довгий строк корисного використання об'єкта оцінки знос не враховується.

22. Порівняльний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності застосовується у разі наявності достатнього обсягу достовірної інформації про ціни на ринку подібних об'єктів та умови договорів щодо розпорядження майновими правами на такі об'єкти.

У разі застосування порівняльного підходу до оцінки майнових прав інтелектуальної власності подібність об'єктів визначається з урахуванням їх виду, галузі (сфери) застосування, економічних, функціональних та інших характеристик.

Сукупність елементів порівняння формується з факторів, які впливають на вартість майнових прав інтелектуальної власності. До таких факторів, зокрема, належать наявність правової охорони майнових прав інтелектуальної власності; умови фінансування договорів, предметом яких є майнові права інтелектуальної власності; галузь або сфера, в якій може використовуватись об'єкт права інтелектуальної власності, майнові права на який оцінюються; функціональні, споживчі, економічні та інші характеристики такого об'єкта; рівень його новизни; залишковий строк корисного використання; придатність до промислового (комерційного) використання.

23. Оцінка окремих видів майнових прав інтелектуальної власності може проводитись за умови відповідного обґрунтування із застосуванням методу залишку, який поєднує три методичні підходи і передбачає такі оціночні процедури:

визначення загальної вартості всіх необоротних активів шляхом обчислення ринкової вартості цілісного майнового комплексу із застосуванням методів дохідного або порівняльного підходу, зменшеної на розмір робочого капіталу;

визначення вартості кожного з об'єктів у матеріальній формі, довгострокових фінансових інвестицій, довгострокової дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів із застосуванням методів дохідного, порівняльного або витратного підходів;

визначення загальної вартості необоротних активів як суми вартості активів, обчисленої відповідно до абзацу третього цього пункту;

визначення різниці між вартістю активів, обчисленою відповідно до абзацу другого цього пункту, та вартістю активів, обчисленою відповідно до абзацу четвертого цього пункту, і обґрунтування віднесення такої різниці до вартості майнових прав інтелектуальної власності.

Методи залишку і додаткового прибутку застосовуються за умови, що оцінювачем не виявлено підстав для того, щоб припускати наявність у складі цілісного майнового комплексу суб'єкта права інтелектуальної власності інших нематеріальних активів, крім оцінюваного майнового права інтелектуальної власності.

Особливості деяких етапів проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності та визначення розміру збитків, пов'язаних з неправомірним використанням об'єкта права інтелектуальної власності

24. Під час проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності встановлюються обставини та визначаються обмеження, пов'язані з особливостями таких об'єктів і сфери їх застосування.

Заходи, передбачені підготовчим етапом до оцінки майнових прав інтелектуальної власності, та оцінка проводяться в установленій Національним стандартом № 1 послідовності.

25. Під час обстеження об'єкта права інтелектуальної власності, яке проводиться з метою його ідентифікації, з'ясовується наявність матеріального носія об'єкта та документів, що засвідчують майнові права інтелектуальної власності і факт видачі дозволу на використання об'єкта права

інтелектуальної власності. До таких документів належать:

патент (деклараційний патент) – для винаходів, корисних моделей, промислових зразків, сортів рослин, порід тварин;

авторське свідоцтво СРСР на винахід (у разі, коли не закінчився двадцятирічний строк дії авторського свідоцтва починаючи з дати подання заявки на винахід);

свідоцтво – для торговельних марок (знаків для товарів і послуг), компонування (топографії) інтегральних мікросхем;

договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;

договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;

ліцензійний договір;

договір комерційної концесії;

договір про трансфер технологій;

інші договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності;

виписка з відповідних державних реєстрів;

інші документи, пов'язані з ідентифікацією майнових прав інтелектуальної власності.

26. Розмір збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності визначається станом на дату оцінки із застосуванням оціночної процедури накопичення прибутку (доходу), який не отримав суб'єкт права інтелектуальної власності та/або ліцензіат внаслідок неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності, виходячи з обсягів виробництва та/або реалізації контрафактної продукції.

27. Проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності, що містять секретну інформацію, проводиться з дотриманням вимог Закону України «Про державну таємницю».

Інші питання

28. Звіт про оцінку майнових прав інтелектуальної власності складається у повній формі з урахуванням вимог, установлених пунктами 56, 59, 60 і 61 Національного стандарту № 1, та визначених цим Стандартом особливостей.

29. Рецензування звітів про оцінку майнових прав інтелектуальної власності та визначення розміру збитків, пов'язаних з неправомірним використанням об'єкта права інтелектуальної власності, проводиться відповідно до вимог Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», Національного стандарту № 1 та цього Стандарту.

Лілія ТИМОЩИК

Основні засади Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» (коментар фахівця)

Останнім часом у всьому світі інтелектуальна власність набула великого значення поряд з іншими видами власності, такими як нерухомість, цілісні майнові комплекси, цінні папери та інші об'єкти інвестування.

У сучасних умовах переходу до ринкових відносин питання охорони, використання й оцінки майнових прав інтелектуальної власності відіграють дедалі важливішу роль у комерційній, підприємницькій, виробничій і зовнішньоекономічній діяльності підприємств та організацій усіх форм власності. У зв'язку з цим особам, які займаються або готуються до таких видів діяльності, необхідно чітко усвідомлювати сутність власності, як вона охороняється, оцінюється і до яких значних матеріальних втрат може призвести порушення прав власності.

Інтелектуальна власність є одним із найпотужніших стимуляторів прогресу в усіх галузях розвитку суспільства (науково-технічній, культурній та ін.).

Різні види інтелектуальної власності (патентні закони, закони про авторське право та ін.) у багатьох країнах світу охороняються вже понад 100 років. Перші міжнародні договори щодо захисту найважливіших видів інтелектуальної власності з'явилися наприкінці XIX століття.

Нині роль і значення інтелектуальної власності в Україні стрімко зростають. Суспільство дійшло висновку, що інтелектуальна власність як об'єкт цивільних відносин є найціннішим капіталом людства. Унаслідок зростання значення інтелектуальної діяльності, особливо її результатів для соціально-економічного розвитку будь-якого суспільства, попит на неї має тенденцію до збільшення. Зокрема, швидкого розвитку дістав ринок таких об'єктів права інтелектуальної власності, як засоби індивідуалізації товарів (робіт, послуг) – комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення. Унаслідок того що до основних характеристик об'єктів права інтелектуальної власності як товару належить можливість отримання доходу від їх використання, яке може здійснюватись одночасно кількома користувачами, інтелектуальна власність часто стає об'єктом неправомірних дій, зловживань і недозволеного використання. Зважаючи на це інтелектуальна власність потребує надійної правової охорони, яка здійснюватиметься відповідно до нормативно-правових актів з питань інтелектуальної власності та оцінки.

Сьогодні в Україні система правової охорони інтелектуальної власності перебуває на стадії завершення формування. У 90-х роках минулого століття були закладені засади національної системи регулювання цієї важливої сфери. Водночас виявилися і серйозні проблеми та недоліки її функціонування, які негативно вплинули на роз-

виток національного науково-технологічного і творчого потенціалу, крім того, гальмували становлення нової інноваційної моделі розвитку країни, а також ускладнювали відносини України з провідними державами світу. Зрозуміло, що без невідкладного та ефективного вирішення цих проблем перспективи соціально-економічного розвитку України, її національна безпека, входження у світове співтовариство як інтелектуально та економічно розвиненої держави можуть бути поставлені під сумнів.

Важливе значення забезпечення правової охорони інтелектуальної власності для розвитку України зумовлено винятковою роллю інтелектуального капіталу в становленні світової економіки XXI століття, яка базується переважно на знаннях. Це передусім визначено обраною Україною стратегією інноваційного розвитку економіки, яка повинна ґрунтуватися на вітчизняному інтелектуальному капіталі.

Цивілізоване формування ринку інтелектуальних здобутків потребувало більш чіткого врегулювання використання об'єктів права інтелектуальної власності, включаючи об'єкти, створені повністю або частково за рахунок коштів державного бюджету та інших централізованих коштів.

Крім того, необхідність прийняття Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» (далі – Національний стандарт № 4) (1), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 була

зумовлена відсутністю в правовому полі України нормативно-правового акта з оцінки майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, результати якої використовуються для укладання цивільно-правових угод та інших потреб суспільства.

Предметом регулювання Національного стандарту № 4 є методичні та організаційні засади визначення ринкової та інших видів вартості майнових прав інтелектуальної власності, особливості оцінки зазначених об'єктів.

До прийняття Національного стандарту № 4 оцінка майнових прав інтелектуальної власності в Україні не регламентувалася, процедура оцінки здійснювалася виключно відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (2), Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» (3), Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (4), міжнародних та європейських стандартів оцінки; проведення ідентифікації майнових прав об'єктів інтелектуальної власності – згідно з Цивільним кодексом України (5) та законами України, які регламентують охорону прав на об'єкти інтелектуальної власності; виконання оціночних процедур – відповідно до міжнародних та європейських стандартів оцінки.

Таким чином, існуючий стан нормативно-правового регулювання питання оцінки майнових прав інтелектуальної власності не відповідав сучасному рівню розвитку економіки України.

Прийняття Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» дасть змогу запровадити єдині підходи, методи, оціночні процедури під час оцінки майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, а також сприятиме охороні інтелектуальної власності, спрямованої на формування цивілізованого ринку об'єктів права інтелектуальної власності та забезпечення ефективного захисту державних та суспільних інтересів, пов'язаних з ними.

Відповідно до вимог статті 9 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність» від 12 липня 2001 р. № 2658-III розроблення нормативно-правових актів з оцінки майна, у тому числі Національного стандарту № 4, здійснювалося на засадах міжнародних стандартів оцінки. Міжнародні стандарти оцінки включають документи двох рівнів – власне стандарти та посібники з їх застосування. Оцінка нематеріальних активів, у тому числі майнових прав інтелектуальної власності, віднесена до документів другого рівня – посібник № 4. Міжнародні Стандарти Оцінки МСО-2005, які видаються Міжнародним Комітетом зі Стандартів оцінки, містять Міжнародний посібник з оцінки № 4 «Оцінка вартості нематеріальних активів» (6, с. 197). Цей посібник розробниками (робочою групою, до складу якої увійшли представники Фонду державного майна України, Державного департаменту інтелектуальної власності, Українського товариства оцінювачів та Асоціації фахівців оцінки) було покладено в

основу проекту Національного стандарту № 4. Більшість визначень, наведених у Міжнародному посібнику № 4, повністю відповідає застосуванню у Національному стандарті № 4. Водночас Міжнародний посібник з оцінки № 4 має деякі особливості, які потребували приведення у відповідність до українських національних стандартів. Зокрема, у зазначеному посібнику відсутня цілісна класифікація нематеріальних активів, що ускладнює вирішення об'єктів оцінки; методи оцінки, які пропонуються, такі самі, що і для іншого майна; не відображена специфіка оцінки майнових прав інтелектуальної власності, зокрема не висвітлені особливості оцінки їх окремих видів; багато рекомендацій присвячені загальним процедурам оцінки та не пов'язані з визначенням вартості майнових прав інтелектуальної власності. Поряд з основними завданнями ці моменти так само повинні бути враховані під час розроблення Національного стандарту № 4.

Національний стандарт № 4 містить методологічні питання проведення оцінки об'єктів права інтелектуальної власності, а саме:

у першому розділі «Загальна частина» наведені визначення та тлумачення основних понять, які використовуються в оцінці майнових прав інтелектуальної власності, класифікація об'єктів оцінки, основні методологічні підходи до оцінки;

у другому розділі «Особливості застосування методичних підходів» містяться основні положення та оціночні процедури методів дохідного, витратного та порівняльного підходів до

оцінки майнових прав інтелектуальної власності;

у третьому розділі «Особливості проведення деяких етапів оцінки майнових прав інтелектуальної власності та визначення розміру збитків від неправомірного використання об'єктів права інтелектуальної власності» наводиться перелік документів, які засвідчують наявність майнових прав інтелектуальної власності, зазначені процедура визначення збитків від неправомірного використання об'єктів права інтелектуальної власності та вимоги до проведення оцінки об'єктів права інтелектуальної власності, які містять секретну інформацію;

у четвертому розділі «Інші питання» визначені вимоги до складання звіту про оцінку майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності та проведення рецензування зазначених звітів.

Національним стандартом № 4 запроваджено низку новацій. Так, об'єкт оцінки становлять майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності, оскільки відповідно до частини третьої статті 424 та статті 427 Цивільного кодексу України об'єктом цивільних відносин є саме майнові права таких об'єктів (право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, у тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом). Немайнові права не є об'єктом

оцінки, адже це суперечить положенням Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».

Серед дефініцій, визначених стандартом, уперше в нормативно-правових актах з питань оцінки систематизовані такі поняття, як *авторська винагорода, ліцензійний платіж та його види, ліцензійна продукція, контрафактна продукція, строк корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності, фактичний строк корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності*.

У пункті 7 Національного стандарту № 4 міститься класифікація об'єктів права інтелектуальної власності, які можуть оцінюватися відповідно до законодавства з питань оцінки.

Дохідний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності ґрунтується на методах непрямої капіталізації доходу (дисконтування грошового потоку) та прямої капіталізації доходу. При цьому в Національному стандарті № 4 зазначено, що загальноприйняті методи дохідного підходу під час оцінки майнових прав інтелектуальної власності реалізуються через методи переваги у прибутку, розподілу прибутків, додаткового прибутку та роялті, що пов'язано з визначенням розміру тієї частини доходу, який отриманий внаслідок наявності в юридичної або фізичної особи таких прав.

У Національному стандарті № 4 наведено також перелік специфічних ризиків, властивих об'єктам інтелектуальної власності, які враховуються при визначенні

ставки дисконту та ставки капіталізації.

Витратний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності ґрунтується на визначенні вартості витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінки.

Сукупність елементів порівняння в порівняльному підході формується з факторів, які впливають на вартість майнових прав інтелектуальної власності. До таких факторів, зокрема, належать наявність правової охорони майнових прав інтелектуальної власності; умови фінансування договорів, предметом яких є майнові права інтелектуальної власності; галузь або сфера, в якій може використовуватись об'єкт права інтелектуальної власності, майнові права на який оцінюються; функціональні, споживчі, економічні та інші характеристики такого об'єкта; рівень його новизни; залишковий строк корисного використання; придатність до промислового (комерційного) використання.

Оцінка окремих видів майнових прав інтелектуальної власності може здійснюватися за умови відповідного обґрунтування із застосуванням методу залишку, який поєднує зазначені три методичних підходи.

Наведено методологію визначення збитків від неправомірного застосування об'єктів інтелектуальної власності, без якої неможливо пред'явити сьгодні претензії в суді порушникам прав інтелектуальної власності.

Враховуючи те що об'єкти інтелектуальної власності не мають матеріально-речової форми, суб'єкт оціночної діяльності в деяких випадках має певні

складнощі з ідентифікацією таких об'єктів. Перелік документів, які засвідчують майнові права інтелектуальної власності, що міститься у пункті 25 Національного стандарту № 4, дає змогу вирішити проблему правильної ідентифікації об'єктів оцінки.

Зважаючи на те що в Державному реєстрі суб'єктів оціночної діяльності, який веде Фонд державного майна України, зареєстровано близько 600 суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання, які мають сертифікат за напрямом «Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів» та спеціалізацією 2.2 «Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності», Національний стандарт № 4 буде затребуваний українською оціночною громадськістю. Тим більше, що Національний стандарт № 4 відображає практику оцінки, яка існує в Україні, та базується на міжнародних стандартах оцінки, що є чинником інтеграції до світової спільноти оцінювачів.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що прийняття Національного стандарту № 4 сприятиме:

підвищенню якості оцінки майнових прав інтелектуальної власності та достовірності результатів такої оцінки;

усуненню законодавчих прогалин у питаннях оцінки майнових прав інтелектуальної власності;

встановленню чітких процедур оцінки майнових прав інтелектуальної власності;

створенню законодавчих засад для формування конкурент-

ного середовища у сфері оцінки майнових прав інтелектуальної власності;

створенню цивілізованого ринку майнових прав інтелектуальної власності, заохоченню до створення продуктів інтелектуальної праці;

дотриманню суб'єктами оціночної діяльності єдиних підходів та технологій оцінки відповідно до положень Національно-

го стандарту № 4;

створенню умов для збільшення кількості підприємств, у балансі яких об'єкти права інтелектуальної власності будуть відображені за ринковою вартістю;

підвищенню якості виконуваних суб'єктами оціночної діяльності робіт з оцінки майнових прав інтелектуальної власності внаслідок стандартизації оцінки таких об'єктів.

Необхідно висловити подяку членам робочої групи з розроблення Національного стандарту № 4 Н. П. Кравцовій, Т. І. Мирошніченко, А. Б. Огаджаняну, Л. М. Сімоновій, О. О. Тверезенко, до свід, професіоналізм, теоретичні знання та практичні навички яких стали підґрунтям положень Національного стандарту № 4.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 75. – Ст. 2792.
2. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2658-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1577.
3. Загальні засади оцінки майна і майнових прав: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 37. – Ст. 1995.
4. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 44. – Ст. 2206.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
6. Международные стандарты оценки / Пер. с англ. И. Л. Артеменкова, Г. И. Микерина, Н. В. Павлова. – 7-е изд. – М.: ООО «Рос. о-во оценщиков», 2005. – 414 с.

Коротко – факти

- Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.10.07 № 863-р ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності і права» перетворено на вищий навчальний заклад післядипломної освіти Державний інститут інтелектуальної власності з віднесенням його до сфери управління Міністерства освіти і науки України (МОН).

«Офіційний вісник України» № 78 за 2007 рік

- З метою обговорення поточного стану продажу в 2007 році та проблемних питань взаємодії органів приватизації, Держземагентства, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування при продажу в 2007 році земельних ділянок державної власності, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації, та інших нагальних питань 19 жовтня 2007 р. було проведено спільну нараду ФДМУ та Держземагентства з питань впровадження Порядку продажу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації. На нараді були присутні представники Держземагентства та його територіальних органів, Центру Державного земельного кадастру Держземагентства та його територіальних

органів, центрального апарату ФДМУ та його регіональних відділень. На нараді розглядалися такі питання:

повноваження органів приватизації з розпорядження земельними ділянками, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації; роль і місце органів Держземагентства, органів місцевого самоврядування та місцевих адміністрацій, природоохоронних і санітарно-епідеміологічних органів, органів архітектури та охорони культурної спадщини в процедурі виготовлення, погодження та затвердження документації із землеустрою;

погодження Держземагентством Порядку внесення земельних ділянок до статутних фондів об'єктів груп В, Г та об'єктів АПК у ході підготовки їх до продажу;

шляхи фінансування витрат органів приватизації на виготовлення землевпорядної документації та організації продажу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, що підлягають приватизації.

За матеріалами www.spfu.gov.ua

ВАТ «Монфарм»: все для споживача

У «Державному інформаційному бюлетені про приватизацію» № 5 за 2001 рік було опубліковано статтю тодішнього заступника начальника відділу корпоративного управління РВ ФДМУ по Черкаській області В. В. Граська «Сприяння підвищенню ефективності діяльності підприємств після приватизації та забезпечення надходження коштів від приватизації до Державного бюджету України». У статті йшлося про перші кроки молодого на той час фармацевтичного підприємства ВАТ «Монфарм» (м. Монастирище Черкаської області), процес приватизації якого розпочався ще в 1995 році. Що змінилося на «Монфармі» за час, який минув після публікації?»

Підприємство було засновано в 1986 році, а з 1993 року – працює як самостійна компанія. З 2003 року, коли на підприємство прийшла нова команда фахівців, діяльність ВАТ активізувалася, зокрема на фармацевтичний ринок України вийшло шість нових препаратів. У ВАТ «Монфарм» зробили ставку насамперед на врахування потреб споживачів, тому підприємство сьогодні активно розширює асортимент продукції за рахунок упровадження у виробництво оригінальних препаратів на основі субстанцій рослинного та синтетичного походження, а також аналогів високоефективних фармацевтичних препаратів провідних світових виробників. Розроблення та впровадження у виробництво нових ліків здійснюються в тісній співпраці з Державним науковим центром лікарських засобів (м. Харків), Львівським державним медичним університетом ім. Данила Галицького, іншими науково-дослідними та профільними закладами України.

Виробнича база ВАТ «Монфарм» постійно модернізується, жорстка багаторівнева система контролю забезпечує належну якість готової продукції. Колектив високопрофесійних працівників щороку поповнюється молодими спеціалістами, зокрема випускниками Національного фармацевтичного університету (м. Харків). Це дає змогу поступово забезпечити відповідність організації роботи виробничих підрозділів міжнародним стандартам (GMP, GLP, GDP, ISO 9001). До речі, аби залучити на виробництво професіоналів, підприємство сплачує за навчання або надає іменні стипендії найкращим студентам фармацевтичних навчальних закладів, забезпечує працівників житлом та вирішує інші соціальні проблеми працюючих.

Запорукою успішної роботи підприємства є якість сировини, яку використовують для виробництва лікарських засобів. На жаль, виробництво ефективних сучасних фармацевтичних субстанцій в Україні майже відсутнє, тому основну масу субстанцій (близько 80 відсотків) підприємство імпортує. «Монфарм» співпрацює з такими відомими виробниками високоякісних хімічних субстанцій, як «Omicron Química S. A.» та «Antibiotikos» (Іспанія), «B. F. Goodrich» (Німеччина), «Ranbaxy» (Індія) та багатьма іншими. На підприємстві функціонують склад готової продукції, оснащений сучасним устаткуванням для додержання оптимальних температурних режимів зберігання, а також ізотермічний автомобільний парк, що разом з вигідним географічним розташуванням ВАТ забезпечує своєчасну доставку непошкодженої та свіжої продукції в будь-який регіон України. Щотижня завантажені продукцією автомобілі вирушають у напрямку Києва, Харкова, Донецька, Дніпропетровська, Львова, Одеси, Сімферопо-

ля, Луганська та інших міст нашої країни.

Особливу увагу ВАТ «Монфарм» приділяє виготовленню лікарських засобів у формі супозиторіїв і сьогодні є лідером з їх виробництва в Україні. Так, випускається близько 26 видів супозиторіїв, з-поміж яких відомі «Флуренезид», «Анальдим», «Парасетамол» тощо. Супозиторії як лікарська форма постійно удосконалюються як у вітчизняній, так і закордонній медичній практиці. Тривалий час таку лікарську форму використовували лише як засіб для лікування локальних захворювань. Сучасна медицина визнала й використовує за-

*Сьогодні асортимент медичних препаратів, які виробляє підприємство, налічує більш як 60 найменувань лікарських засобів різних фармакотерапевтичних груп. Освоєно виробництво таблеток, супозиторіїв, капсул та рідких розчинів для зовнішнього застосування. Препарати виробництва ВАТ «Монфарм», яке з липня 2007 року очолює **Сергій Іванович Чернишов**, завдяки високій якості та цінovій доступності успішно продаються не тільки на території України, а й у країнах СНД.*

гальнотерапевтичний ефект супозиторіїв. У провідних європейських країнах номенклатура супозиторіїв налічує близько тисячі найменувань. «Монфарм» також постійно розширює асортимент супозиторіїв за рахунок впровадження нових препаратів на основі оригінальних вітчизняних субстанцій натурального походження – препаратів-генериків. Підприємство прагне повністю задовольнити потреби населення України у високоефективних лікарських препаратах у формі супозиторіїв за доступними цінами (порівняно з імпортними аналогами ціни на них нижчі на 30 – 50 відсотків).

Збут продукції переважно здійснюється за такою схемою: завод – оптові структури – аптечні установи – кінцевий споживач. Ця схема дає змогу якнайкраще задовольнити вимоги всіх операторів ринку. Завод мінімізує свої збутові витрати, аптеки вчасно одержують необхідну продукцію, споживач забезпечений лікарськими препаратами та впевнений у їх високій якості.

Департамент збуту підприємства намагається забезпечити наявність продукції ВАТ у кожній аптеці України.

З більшістю аптечних мереж у підприємства встановилися дружні партнерські взаємини. Провізори аптек знають продукцію ВАТ «Монфарм» як таку, що добре реалізовується, а претензій щодо її якості немає. Підприємство активно шукає вихід на фармацевтичні ринки країн СНД. Уже налагоджено співпрацю з партнерами з Білорусі, зареєстровано препарати ВАТ у Молдові та Туркменістані.

Однак успішний збут продукції неможливий без розроблення та впровадження стратегії маркетингової підтримки. З огляду на високу конкуренцію на ринку та непоінформованість лікарів щодо нових препаратів, у 2003 році підприємством разом з ТОВ «Фарм-Рост» утворено службу медичних представників. Завданням медичних представників є доведення інформації про лікарські засоби виробництва ВАТ «Монфарм» до лікарів, провізорів на місцях та забезпечення наявності промоційних препаратів в аптечних мережах. У планах – налагодити роботу медичних представників у кожному обласному центрі. Представники підприємства беруть активну участь у наукових семінарах і симпозиумах, що дає змогу, з одного боку, запропонувати лікарям нові вітчизняні ефективні препарати, з іншо-

го – ознайомитися з побажаннями учасників цих заходів. Отриману інформацію використовують під час розроблення нових препаратів. Так, нещодавно підприємство брало участь в обласному з'їзді гінекологів Черкащини, організованому на базі Золотоніської рай-

У сучасних умовах одними із ключових факторів успіху підприємства на фармацевтичному ринку є якість препаратів, грамотно визначений асортимент продукції, модернізація виробничих потужностей, висококваліфіковані працівники.

онної лікарні. Нові види продукції ВАТ зацікавили учасників, схвальні відгуки дістали вже відомі препарати. Інформацію про продукцію ВАТ «Монфарм» також розміщують у спеціалізованих фармацевтичних та медичних виданнях (щотижневику «Аптека», «Енциклопедії здоров'я» та ін.). Для налагодження зворотного зв'язку зі споживачами, укладення нових контрактів, подальшого просування продукції на ринок підприємство бере участь у спеціалізованих виставках.

У 2004 році досягнення ВАТ «Монфарм» відзначені Асамблеєю ділових кіл України – підприємство стало лауреатом загальнонаціонального конкурсу «Вища проба» за впровадження сучасних технологій та виготовлення якісних лікарських препаратів у формі супозиторіїв. У 2005 році ВАТ визнано переможцем регіонального етапу конкурсу «100 кращих товарів України» в номінації «Промислові товари для населення».

Здобутки колективу свідчать про динамічний розвиток підприємства, його впевнений поступ на вітчизняному та зарубіжному ринках. А це означає, що перехід на нові, приватні рейки господарювання, здійснений свого часу, був правильним, адже дав потужний імпульс оновлення, впровадження нових технологій, освоєння нових видів продукції, яка має попит на ринку.

Підготував **Владислав КИРЕЙ**

Пряма мова

● «Приватизація державних медичних закладів неможлива за жодних обставин, – про це Голова ФДМУ Валентина Семенюк заявила в інтерв'ю журналістам, коментуючи інформацію ЗМІ щодо приватизації медичних закладів. – Немає жодної законодавчої підстави для приватизації державних медичних закладів, і більш того, за жодних обставин ФДМУ не підтримає такі пропозиції, якщо вони будуть вислов-

люватися. Усі без винятку громадяни країни повинні мати можливість отримувати медичну допомогу, приватизація таких об'єктів матиме катастрофічні наслідки для населення України, набагато катастрофічніші, ніж ті, які ми отримали від ваучерної приватизації», – підкреслила керівник ФДМУ.

За матеріалами www.spfu.gov.ua

До 15-річчя утворення регіонального відділення

У пошуках ефективного власника

*П'ятнадцять років тому було утворено Регіональне відділення ФДМУ по Вінницькій області. Початок роботи місцевого органу приватизації дав старт процесам реформування державної власності на Вінниччині, про які сьогодні на сторінках Бюлетеня розповідає начальник регіонального відділення **Петро Андрійович ГИЖКО**.*

– Петре Андрійовичу, як все починалося?

– Починалося з великим ентузіазмом, завзяттям і романтикою. Уявіть, що на середину класу виходить першокласник і починає урок на тему «Реформування прав державної власності». Ось приблизно з такої ситуації й стартували. Довелося вчитися самим, працювати та навчати інших.

– На Вашу думку, чи змінилося сьогодні ставлення до приватної власності?

– Ще 15 років тому слова «приватна власність» викликали в багатьох наших співвітчизників якщо не переляк, то принаймні негативні емоції, а сьогодні ми вже не уявляємо свого життя без купівлі-продажу квартир, повних прилавків приватних крамниць, акціонерного капіталу, конкуренції різноманітних недержавних фірм, можливості вільного обміну української гривні на будь-яку іноземну валюту тощо.

Зміни, які сталися з 1992 року у сфері відносин власності в нашому суспільстві, незаперечно підтверджують те, що приватизація в Україні й у Вінницькій області зокрема була одним із найбільш результативних та динамічних суспільних процесів і стала основою економічної реформи в нашій області. Так, у результаті приватизації державного майна створено вагомий недержавний сектор економіки, основу якого становлять більш як півтисячі ВАТ, а загалом приватизовано більш як 2 700 об'єктів області.

- Чи виправданою була сертифікатна приватизація?

- Приватизаційні майнові сертифікати стали засобом розрахунку під час продажу об'єктів способами викупу, продажу за комерційним і некомерційним конкурсами. Відповідно до Указу Президента України від 27.12.94 № 809/94 «Про заходи щодо введення у готівковий обіг іменних приватизаційних майнових сертифікатів» у 1995 році було здійснено перехід від безготівкової до паперової форми сертифікатів.

Продаж акцій здійснювався через мережу центрів сертифікатних аукціонів. Загалом цей період можна назвати валом приватизації, який реалізовував принцип соціальної справедливості. Була порахована вартість усього державного майна України, від тієї вартості виділили 70 %, які поділили на 52 мільйони громадян і отримали вартість одного приватизаційного майнового сертифіката – 500 гривень.

Регіональне відділення працювало ударними темпами – змінювали форму власності 500 – 700 об'єктів на рік. Зазвичай така швидкість негативно впливала на якість підготовки об'єктів до приватизації. Першими приватизувалися прибуткові об'єкти зі швидким оборотом коштів – здебільшого торгівлі, громадського харчування, обслуговування та побуту. В ті часи, як ви пам'ятаєте, був суцільний дефіцит. Люди стояли у вінницькому універмазі відразу в трьох чергах: на першому поверсі – за зубними щітками, на другому – за шкарпетками, а на третьому – щоб записатися ще в одну чергу на придбання холодильника. Ситуація штучного дефіциту давала змогу одержувати надприбутки ділкам від торгівлі. Однак завдяки приватизації з'явилася маса приватних комерційних структур і конкуренція знищила монополію, дефіцит і надприбутки.

На відміну від закладів торгівлі підприємства з переробки сільськогосподарської продукції та машинобудування користувалися меншим попитом, оскільки самі виробництва доволі ризиковані, а виробничий цикл розтягнутий у часі. Так, аби виростити фруктовий сад, потрібно п'ять років, а чи буде врожай на шостий – невідомо, як невідомою буде й ціна реалізації плодово-ягідної продукції. У галузі машинобудування будь-який проект спочатку розробляють, потім відбуваються дослідження, сертифікація, впровадження... Минають роки. А в дев'яності минулого сторіччя були суцільний бартер й інфляція близько 365 % за рік, яка навіть у Книгу рекордів Гінесса потрапила.

- Отже, роздали все за безцінь?

- Думок, звинувачень та спекуляцій на цю тему вистачає. Давайте не будемо говорити: роздавали за безцінь, а скажемо: по закону чи не по закону.

Фонд державного майна України насамперед є державним органом, що працює виключно відповідно до чинного законодавства. Якщо закон передбачав безоплатну передачу майна сільськогосподарським товаровиробникам, переробним підприємствам, то ми безоплатно віддавали таке майно.

Регіональне відділення колись звинувачували в тому, що продало ВАТ «Аналог» за ціною восьми автомобілів «Жигулі». Ми продали це підприємство більше ніж за півтора мільярди купоно-карбованців. Якщо механічно відкинути нулі та перевести цю суму в гривні, то дійсно виходить зазначена сума. Однак якщо згадати, який був курс долара того часу, то виходить, що ми продали підприємство за один мільйон доларів США. До того ж покупець ще взяв на себе боргові зобов'язання підпри-

емства на таку саму суму. Отже, потрібно реально дивитися на речі та робити правильні висновки. Коли відбувався процес приватизації підприємства, середня заробітна плата відповідала 30 – 40 доларам США, а ціна однокімнатної квартири у Вінниці – 3 000 – 4 000 доларів США.

Близько 80 % майна у Вінницькій області було роздано безкоштовно, однак відбувалося це згідно з чинним приватизаційним законодавством: 70 % державного майна поглинула сертифікатна приватизація; всі сільськогосподарські структури, які спеціалізувалися на переробці, отримали 51 % акцій, сільськогосподарські підприємства, створені на базі колгоспів (радгоспів), отримали 100 % акцій створених акціонерних товариств.

Зазначу, що найбільшу кількість ВАТ в АПК створено саме у Вінницькій області в період сертифікатної приватизації. На ВАТ було перетворено 98 радгоспів та інших державних сільськогосподарських підприємств (або 11,8 % загальної кількості таких у державі), тоді як у Волинській та Рівненській – по 8 (0,9 %), Закарпатській області – 7 підприємств (0,8 %).

Хіба можна протягом року ефективно та якісно підготувати до приватизації 700 об'єктів? А все продавалося без відповідної ринкової оцінки, оскільки існувала стандартизована оцінка, яка враховувала лише залишкову балансову вартість об'єкта. Великі підприємства, діяльність яких потребувала державного регулювання, таким чином не можна було приватизувати. Це була помилка. Потрібно було продавати все так, як ВАТ «Криворіжсталь»: детально вивчивши бізнес-пропозиції та сформувавши інвестиційні зобов'язання. І не трудовий колектив повинен управляти підприємством, а група професійних менеджерів.

– Як Ви гадаєте, більше позитивних чи негативних результатів приватизації?

– Звичайно, позитивних. Приватна власність змінила стиль нашого життя, зокрема з'явилися нові технології, про які ми 15 років тому навіть і не мріяли. Щодо підприємств – тут також багато змін на краще. Наприклад, Вінницька кондитерська фабрика на момент приватизації працювала три дні на тиждень в одну зміну. Тепер ВАТ «Вінницька кондитерська фабрика» працює щодня в три зміни, а продукція користується незмінним попитом.

Звичайно, є і негативні приклади. Ви можете мене спитати, чому на теренах Вінницької області не працюють ВАТ «Вінницький ламповий завод», ВАТ «Маяк», ВАТ «Вінницький підшипниковий завод». Ці заводи почали збитково працювати ще до приватизації, в умовах жорсткого планування. З розпадом СРСР, коли міжгосподарські зв'язки були розірвані, загибель цих підприємств була майже неминуча. Наприклад, підшипниковий завод працював на весь Радянський Союз, країни Азії, Африки, Латинської Америки тощо. На підприємстві були задіяні більш як 9 тисяч працівників, які випускали 65 мільйонів підшипників на рік. Для потреб ринку України така кількість підшипників не потрібна, а перепрофілювати виробництво важко.

– Ви згадували про приватизацію підприємств АПК. А на Вінниччині такі підприємства мають певну специфіку...

– Так, Вінниччина, яку називали «цукровим Донбасом», тривалий час була головним постачальником цукру колишнього Радянського Союзу. За статистикою, щороку на кожного жителя СРСР припадало 16 кг солодкого продукту, виробленого саме у Вінницькій області. Тому регіональне відділення під час приватизації підприємств цукрової галузі Вінниччини

набуло унікального досвіду, не характерного для інших областей України.

Приватизація цукрових заводів Вінницької області мала стратегічне значення для економіки області та країни загалом і здійснювалася регіональним відділенням з 1995 до 1997 року шляхом перетворення їх на ВАТ згідно з декретом Кабінету Міністрів України від 17.05.93 № 51-93 «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі» та Законом України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі».

До початку процесу приватизації цукрові заводи переважно були здані в оренду трудовим колективам. Під час приватизації пільговий продаж акцій трудовому колективу становив понад 20 %, сільськогосподарським виробникам – від 2 до 25 %. На п'яти цукрових заводах трудовим колективам безоплатно було передано від 19 до 51 % акцій.

Фактично всі цукрові заводи, які підлягали приватизації, були збиткові, розмір кредиторської заборгованості в два-три рази перевищував розмір статутних фондів. Знос основних фондів становив понад 50 %. Наприклад, у ВАТ «Чорноминський цукровий завод» (Піщанський район) розмір кредиторської заборгованості перевищував розмір статутного фонду на 124 % при зносі основних фондів 67,4 %, у ВАТ «Удицький цукровий завод» (Теплицький район) розмір кредиторської заборгованості перевищував розмір статутного фонду на 167,6 % при зносі основних фондів 71,2 %. «Рекордсменом» стало ВАТ «Деребчинський цукровий завод» (Шаргородський район), у якому розмір кредиторської заборгованості перевищував розмір статутного фонду на 369,6 % при зносі основних фондів 58,1 %.

Лише вісім цукрових заводів мали кредиторську заборгованість, розмір якої наближався або дорівнював розміру статутного фонду, і чотири – на рівні 23 – 66,2 % статутного фонду.

Існуюча модель роздержавлення цукрових заводів унеможливила на цьому етапі залучення ефективного власника, тому починаючи з 1999 року акціонерні товариства, які були створені в процесі приватизації на базі цукрових заводів області, стали збанкрутовувати.

Саме в 1999 році з початком грошової приватизації великих та середніх підприємств та прийняттям Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» виникло питання пріоритетності процедур банкрутства та приватизації.

Сьогодні з 38 цукрових заводів 22 – оголошені банкрутами.

Більшість цукрових заводів були збудовані в 1890 – 1900 роках. Перепрофілювати ці заводи неможливо, оскільки обладнання, встановлене на них, є специфічним, його не можна використати для іншого виробництва, тому не всі цукрові заводи можуть вижити. Так, вже сім цукроварень припинили своє існування, а обладнання порізано на металобрухт. На 10 підприємствах обладнання законсервовано.

Чи потрібна така кількість цукрових заводів і в такому занедбаному стані? Колись заводи працювали за наявності державної підтримки, дешевих колгоспної сировини та енергоносіїв. У сучасних економічних реаліях собівартість цукру, виробленого цими заводами, можна порівняти до вартості золотого піску. Ситуація склалася парадоксальна, адже купити цукор на початку 90-х років минулого століття було неможливо, а сьогодні вітчизняним цукром затоварено всі крамниці й ціна на нього постійно падає, оскільки держава взяла на себе функції регулювання

ціни. В сезон працюють приблизно 20 цукрових заводів, і випуск готової продукції значно перевищує той показник, коли їх працювало 38.

Ось ще один приклад. Коли будувався Крижопільський цукровий завод, то відповідною програмою і проектом передбачалося закриття п'яти нерентабельних цукрових заводів у цьому регіоні з метою звільнення сировинної зони для нового сучасного виробництва у ВАТ «Крижопільський цукровий завод». Унаслідок непередуманих рішень залишилися і Крижопільський цукровий завод, який працював лише на 20% своєї виробничої потужності, й п'ять нерентабельних цукрових заводів...

– Які завдання стоять перед регіональним відділенням сьогодні?

– Приватизацію великих підприємств на Вінниччині завершено. Залишилася низка підприємств окремих галузей, які потребують спеціального політичного рішення Верховної Ради України, щоб розпочати їх приватизацію.

Перед регіональним відділенням стоять інші пріоритетні завдання.

По-перше, ефективне управління державним майном, що останнім часом стає більш актуальним і потребує виважених і відповідальних підходів. Найбільш поширеним останніми роками способом управління державним майном є саме оренда, яка стала одним із джерел надходжень до Державного бюджету України, сприяє становленню та розвитку малого й середнього бізнесу, дає змогу підтримувати підприємницьку діяльність, створювати нові робочі місця. Отже, оренда – не тільки і не стільки джерело поповнення бюджету, але й один із чинників зменшення соціальної напруги в регіоні.

По-друге, ефективне управління державними корпоративними правами, оскільки, володіючи певним пакетом акцій підприємства, держава може впливати на хід управлінської та господарської діяльності акціонерного товариства й отримувати частину прибутку через виплату дивідендів.

По-третє, управління майном, що не включене до статутних фондів господарських товариств і залишилося в державній власності (соціальна сфера, житловий фонд, майно цивільної оборони тощо). Регіональне відділення мало 5,5 тисяч таких об'єктів, щодо яких необхідно було приймати виважені рішення, а відповідних нормативних та законодавчих актів тривалий час не існувало. Сьогодні створено нормативну базу, відповідно до якої ці об'єкти можна передавати до Міністерства в надзвичайних ситуаціях, здавати на зберігання, а частково й приватизувати.

Важливими завданнями залишаються контроль договорів купівлі-продажу (тобто інвестиційних зобов'язань), претензійно-позовна робота щодо захисту майнових прав держави, контроль правильності оцінки державного майна під час його відчуження державними підприємствами, інформаційне забезпечення наповнення реєстру державного майна на території області.

Приємно зазначити, що Регіональне відділення ФДМУ по Вінницькій області впродовж кількох років перебуває в п'ятірці тих, які повністю виконують усі доведені планові завдання з надходження коштів до Державного бюджету України.

І насамкінець хочу сказати, що одне з центральних місць у трансформаціях, які відбулися протягом останніх років з українським суспільством і кожним з його громадян, беззаперечно належить приватизації.

ВАТ «ІНГУЛ»: досвід відродження

Євген КАЗАНСЬКИЙ,
Олена ЩЕРБИНА

К олишній Миколаївський трансформаторний завод імені Ленінського комсомолу – ВАТ «Інгул» – 1 листопада 2007 року святкував своє 47-річчя. Свого часу завод забезпечував спеціальною продукцією підприємства військово-промислового комплексу Радянського Союзу. Після розпаду СРСР і втрати зв'язків між підприємствами для Миколаївського трансформаторного заводу настали скрутні часи...

Здійснена в 1994 році корпоратизація, в процесі якої підприємство було перетворено на ВАТ «Інгул», дала змогу керівництву працювати самостійно, проте не вирішила проблему виведення заводу із кризового становища. Відсутність ефективної програми щодо конверсії підприємств військово-промислового комплексу в Україні призвела до того, що до 2002 року завод перебував на межі банкрутства: якщо колись на заводі працювало 6 500 робітників, то у той час через прохідну проходило лише 300. Основні фонди підприємства були завантажені на 10 відсотків, а вузькоспеціалізоване устаткування взагалі не завантажувалося. Не було обігових коштів, кредиторська заборгованість становила 6,5 млн грн., заборгованість із виплати заробітної плати за 60 місяців – 860,0 тис. грн. За серпень 2002 року видана на руки середня зарплата становила 46,0 грн. Люди працювали в жахливих умовах: усі дахи підтікали, жодне приміщення взимку не опалювалося, за несплату рахунків заводу систематично вимикали електрику. Підприємство було фактично зруйновано. Міністерство промислової політики України було не в змозі забезпечити ефективне управління корпоративними правами держави в цьому акціонерному товаристві, до того ж щороку змінювалися голови правління ВАТ.

Законодавством України заборонено визнавати банкрутом і ліквідовувати підприємства, в яких частка держави у статутному фонді становить більш як

КАЗАНСЬКИЙ Євген Михайлович, начальник РВ ФДМУ по Миколаївській області,

ЩЕРБИНА Олена Миколаївна, начальник відділу державної корпоративної власності та постприватизаційного супроводження РВ ФДМУ по Миколаївській області

25 відсотків (у ВАТ «Інгул» вона становила 50,19 відсотка). За пропозицією комітету кредиторів ухвалою господарського суду Миколаївської області в серпні 2002 року ВАТ «Інгул» було розпочато процедуру санації, головною метою якої було сконцентрувати виробництво на менших площах, значно зменшити енергетичні та інші витрати, здійснити зміни в організаційній структурі, освоїти нові види виробів, налагодити роботу служби маркетингу, збільшити обсяги виробництва та вийти на показники беззбиткової діяльності.

Після погодження з ФДМУ плану санації було затверджено. Хід виконання плану шокквартилу розглядали комітет кредиторів та господарський суд. З метою захисту інтересів держави в процесі виконання плану санації та відповідно до наказу ФДМУ від 22.12.04 № 2904 «Про залучення регіональних відділень ФДМУ до участі у розгляді планів санації підприємств» Регіональне відділення ФДМУ по Миколаївській області (далі – регіональне відділення) здійснювало жорсткий контроль за виконанням плану санації ВАТ «Інгул». Фахівці регіонального відділення проводили рецензування незалежної оцінки майна ВАТ «Інгул», яке підлягало реалізації, контролювали проведення торгів із продажу цього майна, постійно здійснювали моніторинг погашення заборгованості з виплати заробітної плати відповідно до планів санації та виплати поточної заробітної плати. Заступник начальника регіонального відділення Т. А. Клепцова брала участь у засіданнях комітету кредиторів та фактично координувала діяльність представників державних органів, які входили до складу цього органу. Завдяки діям регіонального відділення всі спроби «тіньової приватизації» ВАТ «Інгул» були своєчасно припинені.

У результаті санації виробництво було сконцентровано в головному корпусі заводу. Освоєно виробництво нової продукції, в тому числі трансформаторів струму для вугіль-

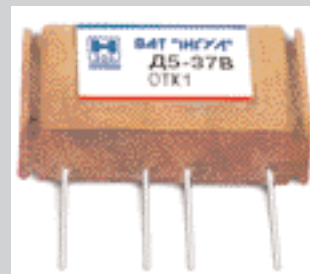
них шахт типу «Користь-6», катодних станцій захисту газопроводів, трансформаторів типу ТПН, ТШ-4-17, ТШ-6-2, соленоїдів тощо. Робітники та управлінський персонал основних дільниць виробництва (намотування, складання, монтажу, напилювання, зовнішнього огляду), конструкторсько-технологічного відділу, складів заготівель і готової продукції, ОТК вже дві зими працюють в опалюваних приміщеннях; відремонтовано значну частину дахів.

3 лютого 2005 року підприємство сплачує податки до Пенсійного фонду, а з березня 2006 року – й до бюджету, зокрема податок на прибуток за I квартал 2006 року сплачено в сумі 24,125 тис. грн. Реєстрову кредиторську заборгованість в сумі 4,7 млн грн. повністю погашено.

У травні 2006 року господарський суд Миколаївської області прийняв рішення про припинення процедури банкрутства ВАТ «Інгул».

Перед регіональним відділенням стояло одне з найскладніших завдань приватизації, визначених у Державній програмі приватизації, – створити сприятливі умови для появи приватного власника, який має довгострокові інтереси щодо розвитку приватизованого підприємства та здійснює ефективне управління ним. У червні 2006 року регіональне відділення – перше серед регіональних відділень ФДМУ – провело конкурс із продажу пакета акцій ВАТ «Інгул» у розмірі 50,191 відсотка статутного фонду товариства за новою процедурою (із використанням відкритості пропонування ціни за принципом аукціону). Реалізація регіональним відділенням пакета акцій на конкурсі ефективному інвестору – ПП «Видавництво «Посейдон» – стала наступним етапом оздоровлення підприємства. Згідно з договором купівлі-продажу протягом п'яти років передбачено здійснення покупцем інвестицій на розвиток виробництва на суму 1 500 тис. грн. Фіксовані умови договору купівлі-продажу сформульовані таким чином, що регіональне відділення кон-

тролює виконання покупцем узятих на себе зобов'язань не менше ніж двічі на рік. Інвестиційні зобов'язання відповідно до умов договору купівлі-продажу в 2006 році – I півріччі 2007 року покупцем виконані в повному обсязі. Вже здійснено інвестицій на суму 300,0 тис. грн., що дало змогу в I півріччі 2007 року збільшити надходження від реалізації продукції в 3,4 раза порівняно з аналогічним періодом минулого року, а також вийти на показники прибуткової діяльності. Простроче-

Продукція ВАТ «Інгул»

на заборгованість до Пенсійного фонду України, за обов'язковими платежами до бюджетів усіх рівнів та з виплати заробітної плати на підприємстві відсутня. Крім того, новим власником у листопаді 2006 року внесено коштів на суму 160 тис. грн. для передання житлового фонду та гуртожитків, які перебували на балансі підприємства, в комунальну власність територіальної громади м. Миколаєва та в січні 2007 року забезпечено це передання. Покупець розпочав роботи з впровадження сучасних технологій, механізації та автоматизації виробництва. Одночасно з капітальним ремонтом основного обладнання триває робота з розроблення проекту гальванічної ділянки підприємства, зокрема нестандартного обладнання та блочної установки. Нині у ВАТ «Інгул» обсяг виробництва становить більш як 530 тис. грн. на місяць, що на 65 відсотків більше, ніж у 2006 році. Накреслено шляхи подальшого збільшення обсягів виробництва за рахунок розширення номенклатури виробів. Також приділяється велика увага соціальним питанням: розмір заробітної плати протягом 2006 року збільшився на 28 відсотків, а у I півріччі 2007 року (порівняно з аналогічним періодом минулого року) – на 26 відсотків. Забезпечується постійне матеріальне стимулювання працівників, зменшено частку виробництва з небезпечними та шкідливими умовами праці.

Прихід ефективного власника дав змогу зміцнити позиції заводу на ринку відповідної електронної продукції, відновити втрачені зв'язки зі споживачами в країнах СНД. Відбуваються постійний пошук нових напрямів діяльності, розширення асортименту продукції, впроваджуються нові розробки. За рік діяльності нового керівництва ВАТ «Інгул»: введено в дію програмну розробку з планування закупівель матеріалів для потреб виробництва; здійснено ґрунтовний аналіз ринку відповідної електронної продукції країн СНД; визначено стратегію розвитку підприємства; впроваджено систему

стратегічного й оперативного планування продажів і виробництва; відновлено зв'язки зі стратегічними споживачами в Україні, Росії й Білорусі, налагоджуються зв'язки з країнами далекого зарубіжжя – Німеччиною, Угорщиною, Польщею, Францією; впроваджено систему виробничої й комерційної кооперації з російськими та німецькими виробниками (закупівля й постачання комплектуючих і готової продукції); утворено відділ маркетингу та збуту (збільшилися обсяги продажу готової продукції на 76,2 відсотка порівняно з аналогічним періодом 2006 року, фактично підприємство виконало річний план з продажу за 7 місяців); постійно здійснюються модернізація та відновлення устаткування, заходи щодо підготовки до виробництва (відновлено два складальних конвеєри, верстати для багатомісного намотування, розроблено та введено в експлуатацію верстат для намотування великого магнітопроводу), впроваджуються технології безвідходного виробництва.

Однак існують і проблеми, з якими сьогодні стикаються багато заводів України. По-перше, бракує молодих фахівців у галузі радіоелектроніки й машинобудування, по-друге, відсутня підтримка високотехнологічних виробництв з боку держави. Руїнування системи професійно-технічних училищ, орієнтація вищих навчальних закладів на підготовку насамперед економістів і юристів спричинили те, що країна залишилася без кваліфікованих інженерів-конструкторів, слюсарів-наладників, складальників, фахівців із твердосплавних та іонно-кристалічних матеріалів, а середній вік зайнятих на заводах сьогодні перевищує 50 років.

Однак, незважаючи на проблеми, працівники ВАТ з оптимізмом дивляться в майбутнє. Нещодавно колектив поповнився колишніми працівниками, які після перерви повернулися на підприємство, і тепер у ВАТ працює більш як 300 осіб. Прийшли працювати на завод й молоді

фахівці.

З липня 2006 року головою правління ВАТ «Інгул» обрано Івана Олексійовича Тимченка. Так склалося, що завод, який не один десяток років працював на оборонну промисловість, очолили колишні військовослужбовці. Це люди досвідчені, дисципліновані, працюють злагоджено і, найголовніше, заряджають енергією й оптимізмом колектив. Голова правління впевнений, що завод розвиватиметься, адже інвестор докладає максимум зусиль до вирішення проблем підприємства.

У найближчих планах – впровадження прогресивних технологій, значне поліпшення умов праці, підвищення рівня заробітної плати, будова житлового будинку для фахівців та робітників, які тривалий час працюють на підприємстві. На підприємстві зберігся й профспілковий осередок, який разом з адміністрацією опікується соціальною сферою заводу.

Нині ВАТ «Інгул» є одним із провідних підприємств в Україні та СНД з розроблення та випуску трансформаторів живлення й дроселів, зокрема малопотужних й середньої потужності трансформаторів, дроселів для засобів обчислювальної техніки, побутової й загальнопромислової радіоелектронної апаратури, трансформаторів живлення для СВЧ-печей, а також фільтрів для спецапаратури, вторинних джерел живлення для пристроїв.

Так, освоєно випуск більше ніж двох тисяч видів продукції спеціального призначення, яка за технічними характеристиками не поступається відомим світовим аналогам.

Потенціал Миколаївського трансформаторного заводу, накопичений за багаторічну історію, знаходиться у вправних господарських руках, а отже, торговельна марка «Інгул» ще пролунає на світових ринках радіоелектроніки.

Секрети успіху від ЗАТ «Луга-Нова»

23

Історія створення Луганського лікєро-горілочного заводу сягає корінням у далекий 1896 рік, коли бельгійські та німецькі фабриканти спільно розпочали будівництво підприємства з виробництва лікєро-горілочної продукції. Проте вже в 1897 році указом Кабінету Міністрів Російської Імперії завод був переведений на казенний рахунок.

За роки існування завод пережив чимало: дві світові війни, революцію, період дії сухого закону. Протягом цього часу змінювалися урядовці, влада, назва та структура держави, але завжди незмінно високою залишалась якість продукції Луганського лікєро-горілочного заводу.

Завдяки постійній модернізації устаткування, впровадженню новітніх технологій виробництва та створенню унікальних рецептур продукція заводу досягла світового рівня.

Починаючи з 1965 року значні обсяги продукції завод експортував у тодішні соціалістичні країни – Польщу, НДР, Болгарію, Румунію, Угорщину, Чехію, Словаччину, Югославію, на Кубу, а горілку марок «Московская» і «Столичная» – навіть у ФРН.

Таким завод був колись...

... І такий він зараз

**Голова правління ЗАТ «Луга-Нова»
Леонід Нестерович ДЕРЖАК**

У 1975 році луганський завод, єдиний в Україні запровадив за розробленою підприємствами оборонної промисловості СРСР технологією для аерокосмічного комплексу унікальну систему демінералізації води, показники жорсткості якої в кілька разів менші за встановлені стандартами. Застосування цієї технології сприяло суттєвому підвищенню якості продукції, що вироблялась.

У червні 1998 року Луганський лікєро-горілочний завод очолив Леонід Нестерович Держак. У серпні 2000 року він став головою правління закритого акціонерного товариства «Луганський лікєро-горілочний завод Луга-Нова» (ЗАТ «ЛПЗ «Луга-Нова»).

Господарство, яке він прийняв, потребувало насамперед модернізації устаткування і ремонту значної частини основних фондів, яка перебувала в аварійному стані.

За час роботи Леоніда Нестеровича на посаді голови правління ЗАТ тут відбулися помітні зміни: постійно розширюється асортимент, підвищується якість продукції, впроваджуються у виробництво лікєро-горілочні вироби нових найменувань, які посідають у галузі провідне місце та заживають популярності.

Так, з 2000 року на заводі розпочато випуск продукції під торговельною маркою «Луга-Нова», а це понад 31 найменування горілки та горілки особливої, настійок гірких та солодких, води столової питної, а також понад 20 найменувань безалкогольних напоїв.

У серпні 2000 року ЗАТ «ЛПЗ «Луга-Нова» взяло в оренду (орендодавець – Фонд державного майна України) цілісний майновий комплекс (ЦМК) Державного підприємства (ДП) «Луганський лікєро-горілочний завод», яке мало такі негативні показники: недоїмку з податкових платежів у сумі 2,7 млн грн.; балансовий збиток у сумі 0,3 млн грн.; непокриту активами кредиторську заборгованість у сумі 0,7 млн грн.

До складу орендованих основних фондів входило енергомістке устаткування, частина якого була непридатною або морально застарілою, а також існувала безнадійна дебіторська заборгованість, яка утворилася за час діяльності ДП.

За період своєї діяльності ЗАТ погасило збитки ліквідованого ДП, податкову недоїмку в бюджет, дебіторську заборгованість та непокриту активами кредиторську заборгованість, викупило частину державного майна.

З 2001 року ЗАТ відновило експортні поставки товарів. Нині продукція марки «Луга-Нова» широко

відома в багатьох країнах, зокрема в Німеччині, Болгарії, Канаді, Португалії, Росії, Мексиці, Греції, Естонії, Вірменії, США та на Кубі.

У процесі підготовки до проведення сертифікації за міжнародними стандартами в грудні 2006 року підприємство отримало Сертифікат системи управління якістю відповідно до вимог ДСТУ ISO-9001 в системі сертифікації УкрСЕПРО.

Завдяки професіоналізму персоналу заводу (від звичайних робітників до керівництва), а також удосконаленій схемі виробництва, дотриманню стандартів європейської якості стало можливим проведення сертифікації за міжнародними стандартами. У результаті проведення складної та копіткої роботи у квітні 2007 року ЗАТ одержало Міжнародний сертифікат системи менеджменту якості ISO-9001.

Висока якість продукції марки «Луґа-Нова» з року в рік підтверджується високими нагородами престижних конкурсів, виставок і дегустацій, які проводяться в Україні. Наприклад, на спеціалізованій виставці «Алко+Софт» вироби торговельної марки «Луґа-Нова» завоювали 2 кубки гран-прі, 21 золоту, 6 срібних та 3 бронзових медалі.

Підприємство постійно здійснює заходи щодо поліпшення орендованого майна – капітальний ремонт та реконструкцію, а також поточний ремонт за рахунок власних коштів.

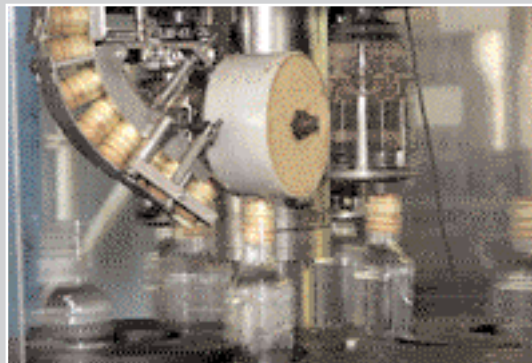
У березні 2004 року було проведено дооцінку орендованого державного майна.

Нині капітальні поліпшення та реконструкція орендованого ЦМК здійснюються за кошти орендаря, оскільки нарахований амортизаційний фонд вичерпаний. Наприклад, тільки за 6 місяців цього року на ці цілі було використано 0,6 млн грн. коштів заводу, і це без урахування затрат на поточний ремонт, який згідно із законодавством має здійснювати орендар. Річна орендна плата за користування ЦМК перевищує 0,4 млн грн.

У галузі виробництва алкогольної продукції існують підприємства різних форм власності – приватної, державної та орендної, що спричинює їх нерівноправність в умовах ринкової конкуренції.

Подальший розвиток підприємства стримується нестачею власних обігових коштів, які частково компенсуються за рахунок кредитів банку. Проте це негативно впливає на фінансовий стан заводу.

На теперішній час підприємство потребує залучення додаткових обігових коштів, які потрібні для технічного переоснащення, придбання нового обладнання, а також розвитку дистрибуції та реклами.

На дільницях заводу

Вирішити зазначені проблеми можна за рахунок упровадження інвестиційних програм, проте наявність орендованого державного ЦМК не дає змоги підприємству залучити інвестора, оскільки суттєвою умовою для інвестування є наявність власних основних фондів з повним виробничим циклом.

Незважаючи на жорстоку конкуренцію на галузевому ринку підприємство збільшує обсяги виробництва та сплати податків, ефективно використовує державне орендоване майно, має прибуткові показники.

Луганський завод «Луга-Нова» є бюджетоутворюючим та єдиним в області виробником алкогольної продукції, який щороку сплачує податки на суму понад 27 млн грн.

У першому півріччі 2007 року заводом вироблено 189 тис. дал. алкогольної продукції, або 107 % відносно попереднього року.

Обсяг реалізації продукції становить 182 тис. дал. (темп зростання – 110 %), обсяг експорту – 107 %.

Балансовий прибуток підприємства на 01.07.07 становить 1,3 млн грн.

Зараз у штаті підприємства налічується 328 працівників; річний фонд оплати праці становить 4,5 млн грн. Середня заробітна плата на заводі – 1,2 тис. грн., заборгованості із заробітної плати немає.

За період своєї діяльності підприємство направило також власні активи, питома вага яких становить 48 % загальної суми основних фондів.

Багато уваги на підприємстві приділяється соціальним питанням. Зокрема, забезпечені безкоштовне харчування працівників, їх проїзд на роботу та з роботи транспортом заводу, а також надання матеріальної допомоги, путівок на лікування та оздоровлення, матеріальну підтримку ветеранів війни та праці, інвалідів, шефську допомогу школам, дитячим будинкам, школам-інтернатам, іншим неприбутковим, релігійним та благодійним організаціям, благоустрій території заводу. Також за рахунок підприємства утримується житловий будинок, який перебуває на його балансі.

Одночасно виконуються планові завдання стосовно вивільнення енергомісткого та морально застарілого обладнання:

замінено парові котли, уведено в експлуатацію три топкових котли, а до початку опалювального сезону заплановано ввести ще два топкових котли та міні-котельню;

енергомісткі пляшкокомийні машини замінено на ополіскувачі;

уведено в експлуатацію нову етикетувальну установку.

Крім того, найближчим часом планується придбати нову італійську лінію розливу.

Потрібно зазначити, що завод «Луга-Нова» завжди дорожив і дорожить добрим ім'ям і бездоганною репутацією. Розроблені та впроваджені елементи захисту емкостей для напоїв гарантують надійність якості та виключають підробки.

Факхівці заводу старанно зберігають винайдені технології, традиційний смак і аромат національного напою в новітніх розробках. Удосконалена схема виробництва, використання винятково натуральних продуктів, суворе дотримання стандартів – усе це стало основою успіху продукції, що виробляється. Логотип продукції марки «Луга-Нова» для багатьох споживачів означає знак якості.

Головний актив підприємства – люди, носії та продовжувачі сформованих традицій, якими пишається завод. Це люди, які цілковито усвідомлюють зміст поняття «спільна справа», і підтвердженням цього є той факт, що протягом 1998 – 2007 рр. понад 300 працівників заводу відзначені високими урядовими та адміністративними нагородами за трудові досягнення. Не існує жодної трудової нагороди СРСР, якою не були б відзначені працівники заводу.

За роки незалежності України трудовий колектив заводу та його працівники також відзначені багатьма нагородами, у тому числі медалями «За заслуги» III ступеня та «За працю і звитягу», званням «Заслужений працівник галузі», п'ятьма Почесними грамотами Кабінету Міністрів України, п'ятьма пам'ятними державними нагородами, ювілейними медалями «10 років Незалежності України», пам'ятними годинниками від Президента України П. Д. Кучми.

Завод занесено в Золоту книгу еліти України.

Не тільки стабільність якості, оригінальність смаку та виважена дистрибуція дали змогу торговельній марці «Луга-Нова» здобути у своєму регіоні найвищий статус, а й шанобливе ставлення до історії і культури рідного краю, історії заводу.

У рамках регіональної програми науково-технічного та інноваційного розвитку на 2005 – 2015 роки на підприємстві розроблено програму перспективного розвитку, яка передбачає заходи щодо впровадження нових технологій і розробок, організаційно-технічних рішень виробничого та комерційного характеру.

Підготували **Олена Ситнік,**
Олексій Тихонюк

УДК 330.52:334

Віктор САМОФАЛОВ

Ефективне використання об'єктів державного майна, які не увійшли до статутних фондів господарських товариств

Питання ефективного використання державного майна, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але перебуває на їх балансах, порушується давно, проте ніколи не поставало так гостро, як сьогодні. Це стосується насамперед об'єктів соціальної сфери, таких як житлові будинки, гуртожитки, інженерна інфраструктура, що обслуговує житловий фонд, заклади культури, освіти та дошкільного виховання, окремі будівлі, споруди та приміщення, в яких розташовувалися заклади соціально-культурного призначення, об'єкти цивільної оборони тощо.

У процесі приватизації Регіональним відділенням ФДМУ по Донецькій області (далі – регіональне відділення) зі статутних фондів господарських товариств та колишніх колективних сільськогосподарських підприємств області вилучалося державне майно (вищезазначені об'єкти соціальної інфраструктури, об'єкти незавершеного будівництва та об'єкти, які не підлягають приватизації). Майно, що не увійшло до статутних фондів господарських товариств, залишалось у державній власності до прийняття регіональним відділенням стосовно нього управлінських рішень.

27

Відповідно до вимог Положення про управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансах, затвердженого спільним наказом ФДМУ та Міністерства економіки України від 19.05.99 № 908/68, управління державним майном, яке у процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але перебуває на їх балансах, полягає у виборі та забезпеченні державними органами приватизації способу та умов подальшого використання державного майна в межах чинного законодавства.

Під час прийняття управлінських рішень фахівці регіонального відділення аналізують стан об'єкта, визначають пріоритетність та можливість застосування до нього відповідного управлінського рішення з урахуванням вимог чинного законодавства та необхідності збереження первісного призначення об'єкта.

На контролі регіонального відділення постійно перебуває питання передавання державного майна, яке господарським товариствам надано дозвіл передавати в комунальну власність.

Станом на 01.08.07 у Реєстрі державного майна по Донецькій області обліковується 4 559 структурних компонентів (7 077 одиниць майна), які перебувають на балансах 307 господарських товариств.

Одним із найскладніших напрямів роботи регіонального відділення залишається активізація передавання в комунальну власність об'єктів житлового фонду та соціальної інфраструктури. Протягом 2007 р. регіональним відділенням місцевим радам та балансоутримувачам було надіслано понад 300 листів з нагадуваннями і роз'ясненнями про необхідність вжити заходів щодо передавання

в комунальну власність зазначених об'єктів. Потрібно відзначити Єнакіївську міську раду, що прийняла у комунальну власність дитячий садок «Топольок» та спортивний комплекс «Юність», які у процесі приватизації не увійшли до статутного фонду ВАТ «Єнакіївський коксохімічний завод», а також Макіївську міську раду та Спартаківську селищну раду Ясинуватського району, які тісно співпрацюють з регіональним відділенням і багато уваги приділяють саме питанню передавання у комунальну власність житлового фонду.

Проте існують окремі випадки, коли сільські ради не реагують на звернення регіонального відділення, або коли місцеві ради прийняли відповідні рішення, але протягом тривалого часу вони залишаються невиконаними.

Позиція регіонального відділення полягає у тому, що місцеві ради так само повинні бути відповідальними за стан житлового фонду, який залишився на балансах господарських товариств, і не посилатися на незадовільний технічний стан як першопричину відмови або зволікання з прийняттям його у комунальну власність.

Позитивні результати від ужитих заходів зафіксовані. Так, щодо 111 господарських товариств прийняті управлінські рішення по всіх об'єктах державного майна, які не увійшли до їх статутних фондів під час приватизації, а щодо решти – управлінські рішення прийняті частково. У зв'язку з цим намічається тенденція до зменшення кількості прийнятих управлінських рішень щодо державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств.

Протягом 7 місяців 2007 р. в комунальну власність відповідних територіальних громад передано 199 одиниць майна, у тому числі

60 житлових будинків. Це відбулося завдяки наполегливій праці фахівців регіонального відділення, які активно співпрацюють з представниками підприємств-балансоутримувачів, органами місцевого самоврядування, районними державними адміністраціями та відповідними селищними радами.

Для прискорення передавання державного житлового фонду та об'єктів соціальної інфраструктури в комунальну власність необхідно врегулювати це питання на законодавчому рівні, зокрема зобов'язати органи місцевого самоврядування прийняти у власність державне майно, яке перебуває на балансах неплатоспроможних підприємств і підприємств-банкрутів, запропонувати їм щороку на сесіях приймати рішення про виділення коштів з бюджету на передавання об'єктів у комунальну власність.

Для регіонального відділення актуальним є вирішення питань збереження та належного утримання державного майна. Під час перевірок утримання, збереження та використання державного майна виявляються об'єкти, що не придатні для використання і потребують списання. Крім того, фіксуються випадки неналежного утримання та нецільового використання державного майна, а також створення перешкод з боку керівництва господарських товариств з питань передавання державного майна в комунальну власність.

Регіональне відділення незважаючи на труднощі, які виникають під час виконання функцій з управління державним майном, докладає значних зусиль для підвищення ефективності використання державного майна, яке в процесі приватизації не увійшло до статутних фондів господарських товариств. Робота регіонального відділення у цьому напрямі сприяє

підвищенню гарантованого Конституцією України рівня соціального забезпечення населення, якості обслуговування населення та запобіганню руйнування об'єктів. Виразним прикладом цього є КСП «Волгодарське» (Донецька обл., Волноваський р-н, с. Кіровське). У комунальну власність с. Кіровське було передано медпункт, який нині обслуговує населення селища і є єдиним медичним закладом на території з обслуговування поряд розташованих сіл.

Контроль за утриманням, збереженням та використанням такого майна органи приватизації здійснюють відповідно до вимог наказу ФДМУ від 06.09.99 № 1077 «Про забезпечення збереження, контролю за використанням та реалізацією пропозицій інвентаризаційних комісій стосовно державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але залишилось у них на балансі». У разі виявлення порушень органи приватизації вживають відповідних заходів, зокрема вимагають від господарських товариств приведення майна у належний стан; укладають договори оренди та зберігання; здійснюють передавання майна в комунальну власність; провадять претензійно-позовну роботу.

Проте управлінські рішення органів приватизації були б вчаснішими та ефективнішими, якби вдалось усунути низку поточних проблем. Зокрема, для подальшого вдосконалення процесу прийняття управлінських рішень щодо державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, необхідно внести зміни до відповідних нормативно-правових актів.

Насамперед потрібно передбачити на законодавчому рівні джерела фінансування витрат, пов'я-

заних з проведенням незалежної оцінки державного майна у випадку відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок неправомірних дій суб'єктів господарювання щодо майна, яке перебуває на їх балансі, але не увійшло до статутних фондів під час приватизації, та визначити механізм розрахунку збитків у разі знищення повністю зношеного державного майна.

Органи приватизації, здійснюючи функції управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, провадять роботу з передавання майна господарським товариствам на умовах договору зберігання державного майна.

Так, передавання майна господарським товариствам на умовах договору зберігання як спосіб управління застосовують до об'єктів цивільної оборони, мобілізаційного резерву, соціальної сфери в разі їх невикористання. У цьому випадку балансоутримувачі є зберігачами державного майна, відповідальними за його збереження.

Однією з найгостріших нині є ситуація з підприємствами-банкрутами. Незважаючи на вимоги ст. 26 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», згідно з якими такі об'єкти мають бути передані в комунальну власність відповідних територіальних громад у встановленому законодавством порядку без додаткових умов, деякі міські та селищні ради відмовляються співпрацювати з регіональним відділенням, ігноруючи звернення як регіонального відділення, так і ліквідаторів господарських товариств.

Наприклад, ВАТ «Азовський» ліквідовано як юридичну особу ще у 2005 році, проте до цього часу житловий фонд товариства не

прийнято в комунальну власність територіальної громади Маріуполя. Регіональне відділення неодноразово надсило з цього приводу листи ліквідатору і Маріупольській міській раді, але жодних відповідних заходів не було вжито. Оскільки чинним законодавством не передбачено відповідального за утримання та збереження державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств, але перебуває на їх балансі, у разі банкрутства господарського товариства на дату закінчення ліквідаційної процедури, у процесі ліквідації підприємства ліквідатор так само не вирішує питань подальшої долі об'єктів державного майна, зокрема об'єктів цивільної оборони та мобілізаційного резерву.

Нині чимало питань постає з приводу списання знищеного, пошкодженого, фізично зношеного, морально застарілого державного майна, яке не може бути відчужене. Однак в ситуації, коли господарське товариство стає банкрутом, питання списання такого майна залишається невирішеним.

Регіональне відділення докладає і надалі докладатиме значних зусиль для вирішення зазначених проблем, проявлятиме максимальну наполегливість, вестиме активний діалог з усіма заінтересованими сторонами для вирішення питань передавання об'єктів житлового фонду і соціальної інфраструктури у власність територіальних громад та прийняття інших рішень щодо ефективного використання державного майна.

Об'єкт групи Д – не завершений будівництвом цех крейди

Місцезнаходження об'єкта: Рівненська область, Дубнівський район, с. Мильча.

Відстань до м. Дубна – 12 км, м. Рівного – 55 км.

До складу об'єкта входять:

виробничий корпус (висота – 12,75 м, загальна площа приміщень – 756 м², будівельний об'єм – 9 639 м³);

склад готової продукції (висота – 9 м, загальна площа приміщень – 324 м², будівельний об'єм – 2 916 м³).

Зведені стіни корпусів – будівельні плити та блоки, перекриті збірними залізобетонними плитами.

Будівництво здійснювалося протягом 1992 – 1997 рр.

Загальна будівельна готовність – 38 %.

Роботи з консервації об'єкта не проводилися.

Спосіб приватизації – продаж на аукціоні.

Об'єкт групи Д – реконструйований під школу клуб

Місцезнаходження об'єкта: Рівненська область, Сарненський район, с. Ремчиці.

Спосіб приватизації – продаж на аукціоні.

Умови продажу: без збереження первісного призначення.

Додаткову інформацію про об'єкти, що розташовані в Рівненській області і пропонуються до продажу, можна отримати в Регіональному відділенні Фонду державного майна України по Рівненській області за адресою:

33028, м. Рівне, вул. 16 Липня, 77.

☎ (0362) 63-58-19,

факс 26-86-80.

Ліна ГЕРАСИМЕНКО

Корпоративні права держави – це право держави, частка якої визнається у статутному фонді господарського товариства, що включає право на управління цим товариством, отримання певної частки його прибутку (дивідендів), активів у разі ліквідації відповідно до законодавства, а також інші права, передбачені законом та установчими документами.

Корпоративні права держави класифікуються залежно від суб'єкта управління, ступеня корпоративного контролю держави в господарських товариствах, галузевих особливостей цих товариств і терміну закріплення корпоративних прав у власності держави.

Так, залежно від ступеня корпоративного контролю держави за прийняттям рішень щодо діяльності господарських товариств корпоративні

Управління корпоративними правами держави у ВАТ із державною часткою у статутному фонді менш як 50 відсотків

права держави поділяються відповідно до їх обсягу на такі, що забезпечують контроль держави за прийняттям рішень щодо діяльності господарських товариств (більше ніж 50 % акцій), і такі, що не повною мірою забезпечують здійснення зазначеного контролю [1].

Корпоративне управління – це система відносин між інвесторами – власниками товариства, його менеджерами, а також заінтересованими особами. Важливість корпоративного управління для товариств полягає у його внеску до підвищення їх конкурентоспроможності та економічної ефективності завдяки забезпеченню належної уваги до інтересів акціонерів, рівноваги впливу і балансу інтересів учасників корпоративних відносин, фінансової прозорості, а також запровадження правил ефективного менеджменту та належного контролю.

Для обліку корпоративних прав держави Фонд державного майна України (ФДМУ) за участю інших органів виконавчої влади формує та веде Реєстр корпоративних прав держави, який передбачається як складова частина Реєстру об'єктів державної власності.

У переліку корпоративних прав держави Регіонального відділення ФДМУ по Полтавській області (далі – регіональне відділення) станом на 01.07.07 обліковується 17 ВАТ, з них з державним пакетом акцій у статутному фонді понад 50 % – два ВАТ, менш як 50 % – 15 ВАТ (див. рисунок).

До основних завдань, розв'язання яких передбачає управління корпоративними правами держави, належать:

здійснення контролю за використанням і збереженням майна господарських товариств, у статутних фондах яких є державна частка;

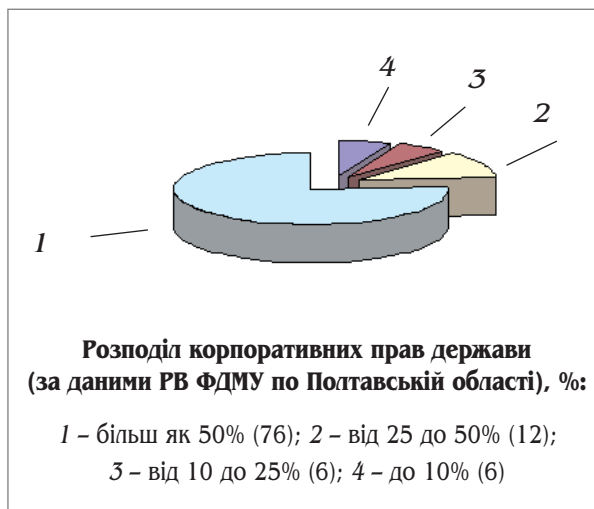
збільшення за рахунок поліпшення фінансових результатів господарювання об'єктів управління надходження сум податків і зборів до бюджетів, обов'язкових платежів (внесків) до державних цільових фондів, а також неподаткових надходжень у вигляді дивідендів (доходів), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, які перебувають у державній власності;

забезпечення участі суб'єктів господарювання у здійсненні заходів, пов'язаних з виконанням державних функцій (економічна безпека, оборона, соціальні програми та ін.), а також досягнення інших стратегічних цілей, визначених державою.

Корпоративне управління – це система відносин між інвесторами – власниками товариства, його менеджерами, а також заінтересованими особами. Важливість корпоративного управління для товариств полягає у його внеску до підвищення їх конкурентоспроможності та економічної ефективності завдяки забезпеченню належної уваги до інтересів акціонерів, рівноваги впливу і балансу інтересів учасників корпоративних відносин, фінансової прозорості, а також запровадження правил ефективного менеджменту та належного контролю.

З рисунка видно, що структура корпоративних прав держави у ВАТ Полтавської області суттєво не відрізняється від усередненої по Україні. Для поліпшення якості корпоративного управління слід зменшити кількість пакетів акцій, що належать державі, розміром до 50 % з огляду на те, що обсягу державних корпоративних прав недостатньо для ефективного впливу на прийняття рішень щодо діяльності ВАТ.

Однією з головних проблем управління корпоративними правами держави у ВАТ із державною часткою у статутному фонді менш як 50 % є вплив на ВАТ приватного акціонера, який володіє контрольним пакетом акцій. Цей вплив передбачає контроль за обсягами реалізації продукції (товарів, робіт і

послуг), рухом основних засобів, діяльністю менеджменту підприємства, у тому числі наглядової ради та ревізійної комісії, а також штучне регулювання результату діяльності товариства. При цьому приватний акціонер дуже рідко поділяє інтереси акціонера в особі держави. Переважна кількість таких товариств працює збитково, відповідно вартість чистих активів з кожним звітним періодом зменшується.

У сфері управління регіонального відділення перебувають 8 ВАТ (47 % загальної кількості), вартість чистих активів яких є меншою від розміру статутного капіталу. Відповідно до вимог пункту 3 ст. 155 Цивільного кодексу України, якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою від розміру статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку (2). Крім того, у чотирьох із восьми ВАТ вартість чистих активів менша від мінімального розміру статутного капіталу, встановленого ст. 24 Закону України «Про господарські товариства» (загальна номінальна вартість випущених акцій становить статутний (складений) капітал акціонерного товариства, який не може бути менше суми, еквівалентної 1 250 мінімальним заробітним платам, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства) (3). Згідно з пунктом 3 ст. 155 Цивільного кодексу України, якщо вартість чистих активів товариства стає меншою від

мінімального розміру статутного капіталу, встановленого законом, товариство підлягає ліквідації. Проте в обох випадках дії, передбачені пунктом 3 ст. 155 Цивільного кодексу України, неможливі, оскільки у ст. 140 Закону України «Про Державну програму приватизації» (далі – ДПП) зазначено, що до виконання плану приватизації (розміщення акцій) ВАТ, щодо яких передбачається закріплення в державній власності пакетів акцій відповідно до розділу VI ДПП або до розміщення акцій у кількості, що становить 75 % загальної кількості акцій ВАТ, цьому товариству та державним органам приватизації забороняється приймати рішення про зменшення статутного фонду (4).

До основних завдань, розв'язання яких передбачає управління корпоративними правами держави, належать:

здійснення контролю за використанням і збереженням майна господарських товариств, у статутних фондах яких є державна частка; збільшення за рахунок поліпшення фінансових результатів господарювання об'єктів управління надходження сум податків і зборів до бюджетів, обов'язкових платежів (внесків) до державних цільових фондів, а також неподаткових надходжень у вигляді дивідендів (доходів), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, які перебувають у державній власності;

забезпечення участі суб'єктів господарювання у здійсненні заходів, пов'язаних з виконанням державних функцій (економічна безпека, оборона, соціальні програми та ін.), а також досягнення інших стратегічних цілей, визначених державою.

ного фонду на суму збільшення вартості власного капіталу товариства. Крім того, завданням щодо збиткових ВАТ, для ефективного управління якими впливу держави недостатньо, є не анулювання акцій, а отримання коштів від їх продажу з метою поповнення державного бюджету. Отже, за цих умов акціонер в особі держави опиняється в ситуації законодавчої неврегульованості та невідповідності і, як результат, не може безперешкодно скористатися правом продажу пакета акцій (у разі потреби).

Проблема ефективного функціонування ВАТ з державною часткою у статутному капіталі тісно пов'язана з макроекономічною ринковою ситуацією у країні та неузгодженістю деяких законодавчих

актів на момент початку приватизації. Прикладом цього є приватизація сільськогосподарських підприємств у розрізі приватизації майна та розпаювання землі, що здійснювалися за окремими законами. Внаслідок такого роздержавлення власником майна (активів) ставало підприємство, власником акцій – акціонери (юридичні і фізичні особи), які разом з акцією придбавали право на управління ВАТ, а розпайована земля ставала здобутком пайовиків, які наділені правом здавати земельний пай в оренду (ВАТ, приватному фермеру чи іншим орендарям). Отже, маємо дві групи власників: пер-

ша – ВАТ і його акціонери, друга – пайовики. Цілі та інтереси цих груп різні і не збігаються з фінансовим результатом діяльності товариства (незалежно від результату роботи ВАТ зобов'язане сплатити за орендований пай). Підприємство, яке після приватизації на баланс отримало об'єкти державного майна, у тому числі соціальної сфери, і мало велике податкове навантаження, далеко не завжди було фінансово спроможне запропонувати більшу плату за оренду земельного паю, ніж фермер. Зважаючи на те що в 1996 – 1998 роках приватизувалися здебільшого підприємства, які мали незадовільний фінансовий стан, заборгованість перед бюджетом, фондом страхування, а також з виплати заробітної плати (і з кожним роком ситуація не поліпшувалася), конкурувати з новоствореними фермерськими господарствами було доволі складно. Як результат, земля переходить в оренду до фермера. Землі запасу територіальних громад місцевою владою передані приватним підприємствам, які вчасно сплачують за

Підприємство з державною часткою менш як 50 % стає неплатоспроможним унаслідок постійно незадовільного фінансового стану, що характеризується неефективним розміщенням і використанням ресурсів. Крім того, у зв'язку з несприятливими тенденціями розвитку виробництва та збуту продукції ВАТ стає фінансово нестійким (5). Відповідно з кожним звітним періодом зменшується вартість чистих активів, а розмір корпоративних прав не дає змоги ефективно впливати на прийняття рішень органів управління товариства. Державний пакет акцій такого ВАТ доцільно продати. У разі відмови від придбання зазначених акцій державний орган приватизації виносить на загальні збори акціонерів питання про зменшення статутного фонду та анулювання таких акцій відповідно до ст. 32, 39 Закону України «Про господарські товариства» (4). Проте згідно зі ст. 140 ДПП державним органам приватизації забороняється приймати рішення про збільшення або зменшення статутного фонду, крім випадків збільшення статут-

оренду. Водночас державна підтримка сільськогосподарських підприємств, які залишаються без основної бази для здійснення виробничої діяльності, а згодом – на межі банкрутства, є скоріш теоретичною, ніж практичною. У цьому випадку акціонер має неліквідний пакет акцій, держава – недоотримання в бюджет коштів від податків при здійсненні діяльності та/або дивідендів, проте, незважаючи на це, держава-акціонер повинна здійснювати ефективне управління.

Негативними є наслідки роботи державної виконавчої служби із забезпечення виконання рішення суду щодо примусового стягнення боргів із ВАТ. Після продажу майна, вартість якого за незалежними оцінками менша від балансової вартості в кілька разів, відновити виробничу діяльність підприємства просто неможливо. Не завжди виконуються вимоги Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» у ВАТ, де державі належить 25 % акцій. Ліквідне майно виконавча служба визнає як засіб, що не забезпечує здійснення виробничої діяльності, і продає так само, як і інше, залишаючи ВАТ без засобів існування. Численні звернення регіонального відділення до правоохоронних органів щодо повернення у власність ВАТ об'єктів, проданих таким чином, не мали впливу.

З метою підвищення ефективності управління ВАТ з державною часткою менш як 50% акцій було призначено відповідальних представників – працівників регіонального відділення, які обрані до органів управління господарських товариств і щороку розробляють завдання щодо управління такими ВАТ. При цьому чітко дотримуються вимог Цивільного та Господарського кодексів України, ДПП, законів України «Про управління об'єктами державної власності», «Про господарські товариства», а також інших нормативних документів. У разі невідповідності деяких законодавчих актів до завдань відповідального

представника входять норми, які забезпечать ефективну роботу ВАТ та захист інтересів держави. На всі загальні збори ВАТ, що були заплановані на 2007 рік, а згодом проведені, регіональним відділенням, крім основних питань порядку денного, виносилися питання щодо включення представника держави до складу ревізійної комісії (ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності») та затвердження положення про розпорядження майном ВАТ (на виконання наказу ФДМУ від 20.02.07 № 299).

Усе зазначене дасть змогу посилити контроль над рухом активів товариства, впливати в межах корпоративних прав на прийняття рішень щодо погашення заборгованості перед бюджетом та фондом страхування, а також з виплати заробітної плати. Завдяки тісній співпраці та ефективному корпоративному управлінню підприємство отримує кращі фінансові показники, в результаті збільшується капіталізація акції, товариство стає інвестиційно привабливим.

Незважаючи на відсутність закону про Фонд державного майна України центральний апарат ФДМУ та його регіональні відділення докладають чимало зусиль для вирішення зазначених проблем.

Низку проблем можна вирішити лише за чіткої взаємодії центрального апарату ФДМУ та регіонального відділення з місцевими органами виконавчої влади, органами управління ВАТ, проте багато з цих проблем потребує вирішення на законодавчому рівні.

Так, потрібно розробити принципи і положення корпоративного законодавства та корпоративного управління, терміново прийняти закон про акціонерні товариства, внести відповідні зміни до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», Господарського та Цивільного кодексів України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2004 р. № 155 // Держ. інформ. бюл. про приватизацію – 2004. – № 4. – С. 27 – 33.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // ВВР України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII // Держ. інформ. бюл. про приватизацію – 1992. – № 2. – С. 3 – 23.
4. Про Державну програму приватизації: Закон

України від 18 травня 2000 р. № 1723-III // ВВР України. – 2000. – № 33 – 34. – Ст. 272.

5. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України від 26 січня 2001 р. № 49/121 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 7. – С. 190 – 203.

6. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V // ВВР України. – 2006. – № 46. – Ст. 456.

7. Про введення мораторію на примусову реалізацію майна: Закон України від 29 листопада 2001 р. № 2864-III // ВВР України. – 2002. – № 10. – Ст. 77.

Венера АЙГІСТОВА

Під час аналізу публікацій, присвячених визначенню результативності діяльності органів державного управління (1 – 5), було виявлено характерні проблеми, пов'язані із сутністю державного управління.

По-перше, цілі державного управління складно формалізувати, часто емоційні формулювання, що наводяться, важко використовувати у процесі управління.

По-друге, через різномірність об'єктів управління (державні підприємства, пакети акцій, що перебувають у власності держави, державне нерухоме майно) під час постановки мети можуть виникнути ускладнення з визначенням єдиної характеристики цільової групи.

По-третє, на стан цільової групи впливають не тільки органи державної влади. Існує безліч інших чинників впливу, що породжують як позитивні, так і негативні ефекти. Отже, мета органу виконавчої влади може бути досягнута без жодних зусиль з його боку або, навпаки, досягнення мети можливо тільки в разі попередження або нейтралізації зовнішніх ефектів, створюваних іншими агентами.

Методологія визначення показників результативності й ефективності в роботі органів державного управління

По-четверте, часовий лаг між ухваленням рішення (наприклад, про реалізацію якогось заходу) і проявом пов'язаного з ним ефекту може перевищувати перспективи планування й оцінки і мета, таким чином, стає неконтрольованою, а отже, необов'язковою для реалізації. Крім того, потрібно враховувати, що може виявитися накопичений ефект від минулих дій.

Функції управління державною власністю мають кілька аспектів. Держава, з одного боку, становить єдиний суб'єкт публічної влади, що встановлює норми господарського законодавства (ця частина державної функції управління економікою визначається як нормативна), а з іншого – один із суб'єктів ринку, об'єкти власності якого функціонують у комерційному секторі економіки й дотримуються норм і правил, ство-

рених у результаті нормативного управління (ця частина управлінської функції держави визначається як продукційна).

Нормативна функція управління економікою реалізується за допомогою формування інституційних об'єктів, до яких належать органи державного управління (у тому числі функціональні міністерства). Функціонування цієї частини державної власності забезпечує розв'язання різних завдань, наприклад, підтримання обороноздатності, розвитку науки і культури, освіти і охорони здоров'я, утримання законодавчої, судової та виконавчої гілок влади.

Одне з головних завдань управління державною власністю полягає у формуванні передумов науково-технічного прогресу у вигляді комплексу загальнозастосовних технологій, які після комерційної адаптації можуть сприяти створенню стратегічних конкурентних переваг вітчизняної продукції. Продукційне управління об'єктами державної власності повинно спрямовуватися на їх структурний розвиток (у тому числі за допомогою взаємодії з недержавними суб'єктами ринку) з метою підвищення інноваційної активності й конкурентного потенціалу шляхом формування відповідних конкурентних структур.

Відповідно до теорії державного управління і з урахуванням досвіду багатьох країн ідеологію результативного управління неможливо впровадити за наказом «згори». Результативне управління в органах виконавчої влади можливо тільки тоді, коли вони виявляють ініціативу й готові забезпечувати очікуваний результат якнайефективніше.

Для забезпечення мотивації органів виконавчої влади до підви-

щення ефективності діяльності потрібно встановити залежність між трьома елементами управління:

цілями й завданнями органів виконавчої влади, формалізованими у вигляді показників результативності;

поточною діяльністю цих органів, тобто процедурами, що виконуються підрозділами загалом і кожним їх працівником;

ресурсами всіх видів, які має орган виконавчої влади.

У зв'язку з цим необхідно узгодити результати діяльності органів виконавчої влади.

Розглянемо три типи показників результативності: показники кінцевих ефектів (ПКЕ), показники безпосередніх результатів (ПБР) і показники використання ресурсів (ПВР). Ці показники охоплюють усю розмаїтість найменувань показників результативності та в узагальненому вигляді відбивають властиві всім органам виконавчої влади принципові складові управління – об'єкт управління (цільова група, сфера впливу), суб'єкт управління і вартість управління.

Показник кінцевих ефектів повинен відображати зміну стану цільової групи (об'єкта управління) внаслідок діяльності органу виконавчої влади. Ефект для об'єкта управління може становити як деяка об'єктивна зміна стану цільової групи (частка населення, що має постійний доступ до інформації про об'єкти, які підлягають приватизації), так і суб'єктивна думка цільової групи про зміну її стану (частка населення, задоволеного якістю процедури оформлення прав власності на приватизовані об'єкти). Цей показник результативності може виражати як кількісну оцінку стану (або зміни стану) сфери впливу органу виконавчої влади (частка

населення, що використовує інформацію про приватизаційні процеси не рідше одного разу на місяць), так і якісну (частка населення, що має постійний доступ до інформації про діяльність Фонду державного майна України).

Найменування ПКЕ повинно відбивати мету органу виконавчої влади, об'єкт впливу і характеристики його стану. При формуванні найменування показника результативності потрібно розрізняти об'єкт впливу і об'єкт управління. Наприклад, у випадку ПКЕ «частка населення, задоволеного якістю процедури оформлення прав власності на землю» цільовою групою є фізичні особи, а об'єктом впливу – управління земельними ресурсами.

Замість ПКЕ можна використовувати показник кінцевого суспільно значущого результату, який визначається як «такий, що характеризує задоволення потреб зовнішніх споживачів за рахунок надання їм суб'єктом бюджетного планування... державних послуг» (3). Однак такий показник відображає тільки факт споживання державних послуг, але не ефект від їх споживання. Ефект від споживання державних послуг може відбивати показник соціальної міграції, який потрібно брати як пріоритетний у державному управлінні.

Другий тип показників результативності, що становить кількісний результат діяльності органу виконавчої влади (ПБР) на відміну від ПКЕ відображає характеристики не цільової групи, а безпосередньо органу виконавчої влади, тобто суб'єкта управління. Ці характеристики становлять управлінський вплив, що може виявлятися у вигляді наданих послуг, вироблених товарів, виконаних робіт або полягати в реалізації встановлених процедур, забезпе-

ченні ділових процесів.

Для оцінки ефективності управління державною власністю можна використовувати як концепцію управління фінансовими потоками, що базується на збільшенні прибутку від управління державною власністю, так і концепцію портфеля власності (ПВ), що базується на підвищенні сукупної вартості державної власності, що входить у ПВ (2).

Перша концепція передбачає побудову моделі фінансових потоків, відповідно до якої прибуток держави П від управління державною власністю визначається за формулою:

$$П = D_{д.в} - Z_{д.в} ,$$

де $D_{д.в}$ – доходи від управління державною власністю; $Z_{д.в}$ – затрати на управління державною власністю.

До складових показника $D_{д.в}$ належать доходи від продажу (приватизації) державної власності, управління державними корпоративними правами (дивіденди), державними підприємствами та ін.

Затрати на управління державною власністю поділяються на постійні та змінні.

Постійними (такими, що не залежать від сукупної вартості державної власності) є затрати на утримання державного апарата, державних підприємств та ін.

До змінних належать затрати на підготовку і проведення тендерів, аукціонів, конкурсів; поточні операційні затрати державних підприємств на здійснення основної (статутної) діяльності; поточні операційні затрати підприємств із державною часткою, пропорційній частці, та ін.

Затратний показник ефективності управління державною власністю E_3 розраховується за фор-

мулою:

$$E_3 = \frac{k(D_{д.в} - Z_{д.в})}{Z_{д.в}} ,$$

де k – коефіцієнт, що враховує оподаткування об'єктів державної власності.

Ресурсний показник ефективності управління державною власністю визначається за формулою:

$$E_p = \frac{k(D_{д.в} - Z_{д.в})}{B_{д.в}} ,$$

де $B_{д.в}$ – сукупна вартість об'єктів державної власності.

Основною умовою підвищення ефективності управління державною власністю є оптимізація показників E_3 і E_p , тобто максимізація доходів за заданих витрат або мінімізація витрат за заданих доходів.

Друга концепція базується на аналізі інтегральної сукупності елементів державної власності як ПВ.

Головним принципом цієї концепції є підвищення сукупної вартості ПВ, що становить суму ринкових вартостей її елементів.

Отже, поточну (ринкову) ефективність ПВ $E_{п.п}$ можна визначити за формулою:

$$E_{п.п} = \frac{B_{д.в.п.п}}{B_{д.в.п.оч}} ,$$

де $B_{д.в.п.п}$, $B_{д.в.п.оч}$ – портфельна вартість державної власності відповідно поточна та початкова.

У цьому критерії дивіденди за державними пакетами зазвичай не враховуються, тому що опосередковано впливають на ринкову (поточну) вартість елементів ПВ.

До основних умов підвищення ефективності управління державною власністю належить також максимізація показника $E_{п.п}$.

На практиці часто використовують інтегральний показник ефективності управління державною

власністю у вигляді зваженої суми або добутку розглянутих критеріїв.

Показники безпосереднього результату порівняно з ПKE простіше формулюються, їх легше проконтролювати, тому високою є ймовірність витіснення ними ПKE. У такому разі може виникнути ситуація «діяльності заради діяльності», спустошення змісту діяльності органу виконавчої влади, тому що ПБР відбивають тільки діяльність органу виконавчої влади, але не реалізацію його цілей.

Сукупність ПKE і ПБР становить ієрархію, в якій кожному ПKE відповідає деякий набір ПБР, причому один ПБР може відповідати різним ПKE. Ця ієрархія показників результативності відображає декомпозицію мети в тактичні завдання, оскільки ПБР роз'яснює, за рахунок чого забезпечується ПKE. Створення ієрархії показників результативності потребує визначення формальних зв'язків між ПKE і відповідними їм ПБР. Світова практика засвідчує можливість встановлення в основному логічних взаємозв'язків ПБР і ПKE. Загальні закономірності такі (3):

що менше заходів (процесів) для досягнення мети реалізує орган виконавчої влади, то істотніше безпосередній результат одного заходу впливає на кінцевий ефект;

що більше повноважень має орган виконавчої влади щодо цільової групи, то значніша залежність ПKE від ПБР;

що менший вплив зовнішніх чинників, то значніша залежність ПKE від ПБР.

Формалізація взаємозв'язків показників результативності управління різних типів деякою мірою забезпечує зворотний зв'язок, необхідний для управління.

Описаних двох типів показників результативності управління недостатньо для обґрунтування витрат органу виконавчої влади. Отже, необхідно ввести показники третього рівня – ПБР. Вони не є показниками вхідних ресурсів, які становлять тільки опис наявних фінансових, трудових або матеріальних ресурсів і не відображають результат діяльності органу виконавчої влади.

Показник використання ресурсів відображає їх технологію у процесі створення безпосереднього результату діяльності органу виконавчої влади за заданих бюджетних обмежень і для досягнення цільових значень ПБР. Наприклад, на безпосередній результат надання послуги «забезпечення права громадянина на одержання у власність земельної ділянки» впливатимуть такі чинники, як стан нормативної бази і земельно-кадастрової документації, кількість учасників процесу, кваліфікація й мотивація керівництва та персоналу, структура інституції із забезпечення зазначеного права.

Показник використання ресурсів на відміну від ПКЕ і ПБР не відповідає на запитання «навіщо (з яким очікуваним результатом)?», а замість цього відповідає на запитання «як?» і «які?» ресурси використовуватимуться для забезпечення цільових значень ПБР. З огляду на це ПБР повинен описувати залежність безпосереднього результату (цільового значення ПБР) від кількості та якості ресурсів, що використовуються. Наприклад, ПБР «частка громадян, що мають ускладнення при отриманні інформації (відповідно до опитувань)» відповідатимуть ПБР «частка органів, що оновлюють розміщену на сайті інформацію не рідше одного разу на три місяці», «частка звернень громадян або організацій, відпо-

відь на які готується протягом тижня».

Оскільки ПБР повинен відображати технологію надання послуги або виконання функції, для визначення найменування ПБР потрібно встановити одиницю використання кожного виду ресурсу. Зі змісту ПБР повинно бути зрозуміло, як одиниця ресурсу або набору ресурсів застосовується до цільової групи (інформаційна база управління земельними ресурсами для ПКЕ частка населення, задоволеного якістю процедури оформлення прав власності на землю) або до об'єкта впливу (ротация (стажування) кадрів між управліннями земельними ресурсами в різних містах для ПКЕ частка населення, задоволеного якістю процедури оформлення прав власності на землю (об'єкт впливу – персонал).

Як показано раніше, ПБР є базою для планування витрат. Ресурси повинні враховуватися такою мірою детально, щоб забезпечити облік кожного з них, що становить чинник зміни конкретного результату, і на основі повного набору ПБР можна було розрахувати вартість надання послуги (виконання функції). Аналіз їх фактичних значень сприятиме виявленню «вузьких місць» (недостатнього обсягу певного ресурсу або не-

раціональної організації конкретного процесу), які перешкодили досягненню цільового значення ПБР.

Ще одним критерієм відбору найменувань показників результативності є можливість зовнішнього контролю ступеня досягнення мети діяльності органу виконавчої влади. Оскільки результативне управління передбачає орієнтацію на клієнта, а мета органу виконавчої влади відображає зміну стану цільової групи, необхідно надати можливість контролювати реалізацію цілей органу виконавчої влади безпосередньо цільовій групі.

З метою зовнішнього контролю потрібно регулярно проводити опитування споживачів послуг державного управління. Пропозиція оцінювати результативність управління на підставі опитувань клієнтів може викликати протест з боку органів виконавчої влади через суб'єктивність такої оцінки. Однак, по-перше, здійснені в низці країн дослідження виявили вірогідність оцінок споживачів (яка підвищується в разі наближення певного процесу до споживача), а по-друге, опитування клієнтів може бути єдиним можливим джерелом інформації для оцінки результативності діяльності органу виконавчої влади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления: Курс лекций. – М.: Юрид. лит., 1997.
2. Бандурин В. В., Кузнецов В. Ю. Управление федеральной собственностью в условиях переходной экономики. – М.: Наука и экономика, 1999. – 152 с.
3. Коллоквиум «Оценивание программ и политик: методология и применение»: Сб. матер. / Под ред. Д. Б. Цыганкова. – М., 2006. – Вып. 1.
4. Нижник Н. Р. Державне управління в Україні: проблеми і перспективи // Вісн. УАДУ при Президенті України. – 1993. – № 1. – С. 102 – 116.
5. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління. – К.: Вид-во УАДУ при Президенті України, 1998.

Формування та розвиток економічного потенціалу кримського регіону в умовах реформування економіки

Микола БАРИЛЮК

Згідно з офіційними даними державної статистики України в результаті реформування економіки, приватизації державної власності та розвитку підприємництва у фінансовому середовищі Автономної Республіки Крим (АРК) сформувалися три основні системи:

- банківська – 137 комерційних банків та їх філій;
- небанківських фінансових організацій – 612 фінансових організацій та підприємств;
- ринку цінних паперів – близько 1 500 емітентів та 50 посередників на ринку цінних паперів.

Фінансовий потенціал – це сукупність фондових та фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні держави, недержавного сектору економіки, окремих фінансових інститутів і населення для виконання ними відповідних функцій, а також задоволення економічних та соціальних потреб.

У процесі реформування економіки фінансова система АРК відіграє важливу роль у формуванні виробничого, економічного та підприємницького потенціалу автономії.

За час реформування економіки банківський сектор став не тільки найважливішим елементом фінансової системи, що сприяє процесам економічного зростання, а й важливим інструментом фінансової та економічної стабільності регіону. Сьогодні банківський сектор є рушійною силою (локомотивом) кримської економіки.

Останнім часом банківська система Криму відіграє дедалі важливішу роль у вирішенні соціальних питань населення регіону.

Банки – це особливі установи, які акумулюють грошові кошти та накопичення юридичних та фізичних осіб, перерозподіляють їх шляхом кредитування, здійснюють грошові розрахунки, операції з цінними паперами та ін.

Микола СІРОШ

Широка диверсифікованість операцій дає змогу банкам зберігати клієнтів і залишатися рентабельними навіть за несприятливої ринкової кон'юнктури.

Більшість банківських установ в АРК надають клієнтам повний перелік традиційних банківських послуг та здійснюють активну діяльність на ринку цінних паперів, виконуючи функції емітентів та інвесторів. Крім того, банки здійснюють торгівлю цінними паперами, інформаційну, консультаційну та реєстраторську діяльність.

Згідно з даними Головного управління Національного банку України в АРК станом на 01.01.07 налічувалося 55 діючих банків (в оцінці за юридичною особою), у тому числі 19 – створених за участю іноземного капіталу, а також 1 480 відділень банків (323 перебувають на стадії ліквідації) і 82 філії банків (чотири – на стадії ліквідації). При цьому сума банківського капіталу становила 538,1 млн грн. (4).

Кримські банки здійснюють активну кредитну політику – видають кредити як у національній, так і в іноземній валюті. Як свідчать результати аналізу, банками було видано (у національній та іноземній валюті) кредитів за роками, млн грн.:

2000	.....	.323,7
2001	.....	.574,6
2002	.....	.887,4
2003	.....	1 554,0
2004	.....	1 865,7
2005	.....	3 140,2
2006	.....	5 498,8

У національній валюті в 2005 р. було видано кредитів на загальну суму 1 941,8 млн грн., у 2006 р. – 2 920,3 млн грн., в іноземній у 2005 р. – 1 198,4 млн грн., у 2006 р. – 2 578,5 млн грн. Отже, загальна сума кредитів, виданих у 2006 р. (5 498,8 млн грн.),

збільшилася порівняно з цим показником у 2005 р. (3 140,2 млн грн.) на 2 358,6 млн грн. (4).

Активна кредитна політика банків АРК активізує підприємницьку діяльність, сприяє розвитку підприємств, збільшенню обсягів виробництва та реалізації продукції, створює фінансові умови для вирішення багатьох економічних та соціальних проблем.

Як приклад можна навести Кримське центральне відділення АТ «Промінвестбанк». Тільки за 2006 р. ним було вкладено в реформування економіки АРК понад 500 млн грн., у тому числі в розвиток сільського господарства – 82 млн грн.

Загалом АТ «Промінвестбанк», якому 26 серпня ц. р. виповнилося 15 років, вкладо в економіку України понад 60 млрд дол., що в 5 разів перевищує загальний обсяг іноземних інвестицій в Україну.

Процеси глобалізації, відкритість економіки і стратегія України щодо вступу у ВТО та Європейський Союз створюють сприятливі умови для участі банківського капіталу зарубіжних країн в Україні та зокрема в АРК.

Згідно з даними Національного банку України нині 35 % фінансових ресурсів країни вже контролюється банками за участю іноземного капіталу, зокрема через них проходить близько 42 % бюджету України (табл. 1), а подальше збільшення цієї участі може призвести до серйозних проблем для фінансової незалежності України.

Водночас в умовах відкритості економіки підвищується можливість появи на фінансовому ринку України спекулятивного та тіншового капіталу з метою його відмивання та подальшого використання в тіншових операціях.

Основний приріст іноземних інвестицій нині відбувається шляхом купівлі акцій українських банків і підприємств. При цьому в довгострокові інвестиційні проекти іноземні інвестори коштів не вкладають.

За цієї обставини обсяги іноземних інвестицій в банківську систему і економіку України та зокрема Кримського регіону залишаються незначними.

Важливою складовою фінансової системи є кошти підприємств і організацій, тому що саме вони обслуговують матеріальне виробництво. За їх допомоги формується валовий внутрішній продукт, який розподіляється між

Таблиця 1

Активи діючих в АРК банків за участю іноземного капіталу в 2006 році (8, с. 12)

Назва банку	Активи, млн грн., станом		Темпи зростання активів, %
	на 01.01.06	на 01.10.06	
Райффайзен Банк Аваль	590,0	934,6	158,4
УкрСиббанк	373,3	458,7	122,9
Надра	73,9	162,2	219,5
Петрокомерцбанк	84,6	102,0	120,6
Кредобанк	79,1	97,2	122,9
Райффайзен Банк	0	88,3	-
Експрес-Банк	73,9	55,7	132,7
Правекс-Банк	26,7	72,2	270,4
Мрія	62,2	67,5	108,5
Морський транспортний банк	25,1	34,7	138,2
ВАБанк*	2,3	31,7	1 378,3
Прокредитбанк	0	28	-
Родовідбанк	2,2	11,1	504,5
СЕББанк	0	7,6	-
Кредитпромбанк	4,7	2,2	46,8
Разом по групі...	1 379,8	2 171,9	-
Разом по АРК...	6 073,7	8 088,4	-

* Нині ВАБанк. – Прим. ред.

підприємствами і галузями господарювання.

Результати аналізу фінансової діяльності понад 14 300 суб'єктів господарювання за 2001 – 2006 рр. свідчать, що фінансовий стан більшості підприємств починаючи з 2002 р. постійно поліпшується (рис. 1). Так, питома вага підприємств АРК, що одержали в 2006 р. прибуток, становить 67,2 % загальної кількості, а підприємств, що зазнали збитків, – 32,8 %.

За даними статистики, фінансовий результат (сальдо) суб'єктів господарювання від звичайної діяльності до оподаткування підприємств і організацій АРК за 2006 р. становить 637,8 млн грн. Загальна сума прибутку підприємств і організацій АРК в 2006 р. становить 1 556,6 млн грн., а збитків – 918,8 млн грн. (3).

Основним джерелом грошових надходжень на підприємствах АРК є виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). У 2006 р. сума виручки (доходу) підприємств АРК становила 34 694,9 млн грн., тобто порівняно з 2005

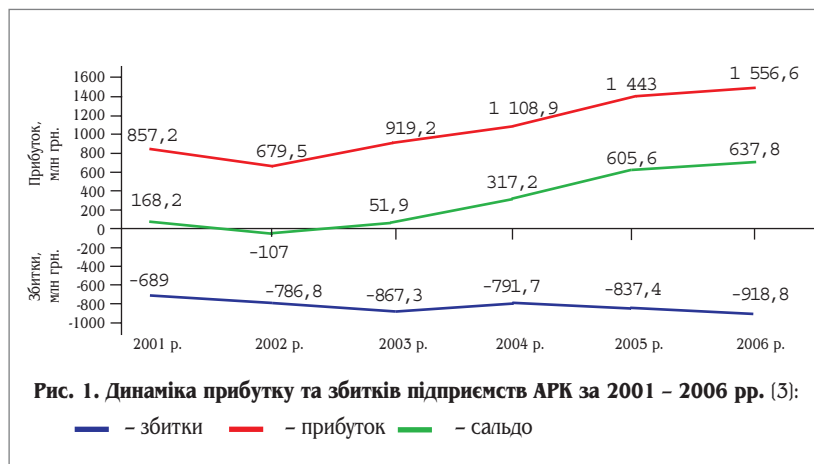

Рис. 1. Динаміка прибутку та збитків підприємств АРК за 2001 – 2006 рр. (3):

— збитки — прибуток — сальдо

р. збільшилася на 20,2 %.

Важливим показником ефективності фінансово-господарської діяльності та управління підприємствами і організаціями в сучасних умовах є дебіторська та кредиторська заборгованість. За цим показником визначаються найважливіші характеристики конкурентоспроможності та потенціал у співробітництві з іншими підприємствами і організаціями.

Як свідчать результати аналізу, дебіторська заборгованість підприємств і організацій АРК за 2000 –

2006 рр. збільшилася з 2 352,8 млн грн. до 7 272,2 млн грн. При цьому основну суму дебіторської заборгованості становить взаємна їх заборгованість (табл. 2).

Результати аналізу кредиторської заборгованості підприємств і організацій АРК за розглянутий період свідчать, що вона збільшилася з 3 679,5 до 8 735,5 млн грн. (табл. 3).

Важливою складовою фінансової системи є бюджет. За його допомогою грошові кошти концентруються й у подальшому використовуються для задоволення суспільних потреб, тобто перерозподіляються між галузями та сферами діяльності, економічними регіонами та окремими соціальними групами населення.

Бюджет АРК поєднує республіканський бюджет і бюджети районів та міст республіканського підпорядкування.

Під зведеним бюджетом АРК розуміється сукупність усіх бюджетів, які входять до складу бюджетної системи. Доходи бюджету створюються за рахунок надходжень від сплати фізичними і юридичними особами податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Доходи зведеного бюджету на 01.01.07 в АРК становили 4 613 млн грн., з яких 3 182 млн

Таблиця 2
Стан дебіторської заборгованості підприємств і організацій АРК за 2000 – 2006 рр. (5, с. 14)

Сума дебіторської заборгованості підприємств і організацій АРК, млн грн.	Таблиця 2						
	на 01.01.01	на 01.01.02	на 01.01.03	на 01.01.04	на 01.01.05	на 01.01.06*	на 01.01.07*
Взаємної	2 296,0	2 942,2	3 350,4	3 436,0	3 690,4	5 452,8	6 961,7
Із суб'єктами господарської діяльності країн СНД і Балтії	23,9	37,3	38,6	39,2	51,9	84,6**	92,5**
Із суб'єктами господарської діяльності інших країн	32,9	46,6	48,0	68,3	39,9	185,7***	217,5***
Усього...	2 352,8	3 026,1	3 437,0	3 543,5	3 782,2	5 723,1	7 071,7

Примітка. Дані наведені на підставі форми № 1-Б «Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість» без даних щодо малих підприємств та бюджетних установ.

* З урахуванням довгострокової заборгованості.

** Без урахування суб'єктів господарської діяльності країн Балтії.

*** У тому числі країни СНД.

грн. (69 %) належать республіканському бюджету, а 1 431 млн грн. (31 %) – місцевим бюджетам.

Податкові надходження у зведеному бюджеті становлять 1 677 млн грн.

Видатки бюджету включають усі платежі, які не повертаються, тобто фінансування економіки, соціально-культурних установ і науки, органів державної влади та управління, національної оборони, зовнішньоекономічної діяльності та ін.

Видатки зведеного бюджету АРК на 01.01.07 становлять 2 590 млн грн.

Обсяг доходів бюджету АРК на 2007 р. затверджено в сумі 1 809 178 тис. грн., що на 744 млн грн. більше, ніж у 2006 р., а обсяг видатків – у сумі 1 808 219,5 тис. грн.

Доходи бюджету АРК мають важливе значення для стабілізації фінансового стану в республіці та вирішення економічних проблем державного сектору економіки.

Для подальшого удосконален-

Історично казначейство виконувало кілька основних функцій:

відповідало за збереження багатства держави;

було державною установою, що займалася збиранням державних доходів та їх витрачанням відповідно до державного бюджету;

відповідало (під королівським наглядом) за карбування монет;

було обліковим відомством.

Іншими словами, казначейство повинно було вести записи всіх операцій із зазначенням дати, характеру та кінцевого призначення платежів.

Із часом функції казначейства в різних країнах змінювалися з урахуванням національних особливостей його діяльності.

ня та розвитку Кримського півострова як курортного регіону не тільки України, а й країн СНД важливе значення має діяльність Державного казначейства України та Управління державного казначейства в АРК, що зумовлено багатьма виконуваними ними функціями, поставленими цілями і завданнями (5).

Система органів Державного

казначейства складається з Державного казначейства України, Управління Державного казначейства в АРК, 24 управлінь в областях, двох управлінь у містах Києві та Севастополі, 635 відділень у різних містах і районах. Загальна штатна чисельність органів Державного казначейства – 16 894 особи.

Управління Державного казначейства в АРК створено у лютому 1996 р., включає вісім відділень у містах, 11 – у районах і три об'єднаних відділення. Загальна штатна чисельність управління і його територіальних відділень – 648 осіб.

Станом на 01.01.07 органами Державного казначейства на території Автономії обслуговувалося 930 розпорядників коштів державного бюджету, 1 146 розпорядників і одержувачів коштів місцевих бюджетів та 662 інших клієнти, що більш як у 6 разів перевищило кількість організацій, які обслуговувалися в 1997 р. За 2006 р. порівняно з 1997 р. кількість рахунків, відкритих в Державному казначействі в АРК, і платіжних доручень збільшилася в 40 разів.

Таблиця 3
Стан кредиторської заборгованості підприємств і організацій АРК за 2000 – 2006 рр. (5, с. 14)

Сума кредиторської заборгованості підприємств і організацій АРК, млн грн.							
	на 01.01.01	на 01.01.02	на 01.01.03	на 01.01.04	на 01.01.05	на 01.01.06*	на 01.01.07*
Взаємної	3 383,5	3 987,2	4 517,6	4 937,9	4 954,1	5 958,5	8 401,5
Із суб'єктами господарської діяльності країн СНД і Балтії	47,9	50,0	56,4	51,2	50,9	66,8**	48,3**
Із суб'єктами господарської діяльності інших країн	248,1	253,3	251,3	257,0	252,7	194,2***	334,2***
Усього...	3 679,5	4 290,5	4 825,3	5 246,1	5 257,7	6 219,5	8 783,8

Примітка. Дані наведені на підставі форми № 1-Б Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість без даних щодо малих підприємств та бюджетних установ.

* З урахуванням довгострокової заборгованості.

** Без урахування суб'єктів господарської діяльності країн Балтії.

*** У тому числі країни СНД.

Історична довідка

Традиції Державного казначейства України зародилися за часів Київської Русі. Прикладом першого казначейства можна вважати князівську скарбницю Ярослава Мудрого і його спадкоємців, яка була сховищем матеріальних цінностей. Там же писалися укази, складалися грамоти, велося поточне листування.

Одним з перших у світі конституційне визначення державної скарбниці (військової скарбниці) дав Гетьман України Пилип Орлик. Статтею 9 створеної ним Конституції передбачалося, що в гетьманській державі військова скарбниця – це державна скарбниця, якою керував генеральний скарбник.

Казенна палата існувала і в Таврійській губернії. Наприкінці XIX ст. вона розташовувалася в Сімферополі за наймом у будинку графа де Мезона. У червні 1898 р. Таврійським губернським правлінням було прийнято рішення про будівництво в Сімферополі окремого будинку для Казенної палати по вул. Салгирній (нині вул. Кірова, 52). У липні 1900 р. будівництво було завершено і в ньому розмістилися Казенна палата та губернське казначейство (тепер тут адміністрація ДАТ «Чорноморнафтогаз»).

Нині на органи Державного казначейства покладено такі основні функції:

управління коштами Державного бюджету України та ведення обліку касового виконання Державного бюджету України;

управління коштами державних позабюджетних фондів;

організація касового виконання Державного бюджету України та здійснення контролю за цим процесом;

управління державним боргом; здійснення видатків Державного бюджету України;

розподіл коштів між Державним бюджетом України та бюджетами АРК, областей, міст Києва і Севастополя, відрахування із загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових платежів;

здійснення попереднього контролю за розподілом коштів державного бюджету, в тому числі державних позабюджетних фондів.

Таким чином, створення централізованої системи органів Державного казначейства України, що складається з Центрального управління Державного казначейства України і його територіальних управлінь, було спрямовано на досягнення таких цілей:

підвищення дієспроможності державної фінансової та бюджетної політики України;

ефективне управління доходами та видатками в процесі виконання державного бюджету;

підвищення відповідальності учасників бюджетного процесу та забезпечення належної бюджетної звітності;

оперативність реалізації державних програм.

Водночас одним із головних напрямів фінансової діяльності є інвестиційна діяльність. При цьому розрізняються інвестиції капітальні, в основний капітал, іноземні та ін.

Інвестиції, спрямовані на відновлення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів, здійснюються у формі капітальних вкладень.

За 2002 – 2006 рр. обсяг капітальних інвестицій в АРК збільшився майже в 5 разів. Зокрема, у 2002 р. він становив 1 701 586 тис. грн., у 2003 р. – 2 282 661, у 2004 р. – 3 298 405, у 2005 р. – 4 084 136 тис. грн.

Протягом 2006 р. у розвитку економіки АРК підприємствами і організаціями за рахунок усіх джерел фінансування було здійснено 5 444 917 тис. грн. капітальних інвестицій.

Основою інвестиційного потенціалу АРК є інвестиції в основний капітал (капітальне будівництво та придбання машин і устаткування), обсяг яких у 2002 р. становив 482 787 тис. грн., у 2003 р. – 1 913 220, у 2004 р. – 2 739 822, у 2005 р. – 3 374 631, у 2006 р. – 4 683 902 тис. грн., або 86 % загального обсягу інвестицій. Обсяг інвестицій державних коштів в основний капітал у 2006 р. становить 315,3 млн грн., або 6,7 % загального обсягу.

Найбільший обсяг інвестицій в основний капітал був спрямований на підприємства приватної форми власності – 2 704,8 млн грн., державної та державно-корпоративної – 208,9 млн грн., комунальної та комунально-корпоративної – 29,5 млн грн. (2, с. 9).

Глибокі перетворення в економіці АРК сприяли створенню стабільних умов для залучення в Кримський регіон іноземних інвесторів.

Останніми роками АРК є для іноземних інвесторів одним з важливих ринків для розміщення капіталу.

В умовах трансформації економіки в Україні та зокрема в Кри-

му формується вагомий іноземний сектор. Нині в АРК налічується понад 350 об'єктів власності міжнародних організацій і юридичних осіб інших держав, і їх кількість постійно збільшується. Так, у 2000 р. за участю іноземного капіталу та іноземних засновників в АРК було створено 1 515 підприємств, у 2001 р. – 1 608, у 2002 р. – 1 724, у 2003 р. – 1 895, у 2004 р. – 2 063, у 2005 р. – 2 181, у 2006 р. – 2 328. Отже, за досліджуваній період кількість таких підприємств збільшилася на 813.

Передбачається, що підприємства зі стовідсотковим іноземним капіталом і за участю іноземного капіталу створять гідну конкуренцію вітчизняним підприємствам АРК, що сприятиме розвитку ділової активності та підйому економіки регіону.

Так, загальний обсяг іноземних інвестицій в економіку АРК на 01.01.07 становить 635,8 млн дол., з них прямі іноземні інвестиції – 577,4 млн дол., кредити та позики – 58,4 млн дол. (5).

Протягом 2006 р. в економіку АРК із країн СНД надійшло 215,2 млн дол. прямих капіталовкладень, із країн далекого зарубіжжя – 362,2 млн дол.

Позитивним фактором у сфері інвестування є значне збільшення обсягів капіталовкладень прямими інвесторами в економіку республіки. Так, у 2006 р. обсяг прямих іноземних інвестицій в АРК по-

рівняно з 2000 р. збільшився майже в 4 рази (рис. 2).

У міжнародному інвестиційному співробітництві з АРК станом на 01.01.07 беруть участь підприємці з 41 країни світу і 307 підприємств АРК.

Серед регіонів України АРК посідає восьме місце за обсягом прямих іноземних інвестицій після Києва, Дніпропетровської, Харківської, Київської, Донецької, Одеської та Запорізької областей.

У процесі реформування економіки в АРК формується ще одна важлива складова фінансового ринку – ринок цінних паперів. Загальний обсяг випуску цінних паперів в АРК становить близько 5,5 млрд грн., одночасно поступово збільшуються масштаби обігу цінних паперів, відбувається концентрація акціонерного капіталу.

До основних суб'єктів ринку цінних паперів належать емітенти. Станом на 01.01.07 у загальнодержавному реєстрі зареєстровано понад 1 600 емітентів, з них в АРК – 1 194 емітенти, у Севастополі – понад 400.

Особливість створення та розвитку ринку цінних паперів АРК полягає у значній кількості на ньому акціонерних товариств як основних емітентів. Така ситуація зумовлена створенням більшості акціонерних товариств у процесі приватизації державних підприємств. У зв'язку з цим акції прива-

тизованих підприємств є найпоширенішим видом цінних паперів в АРК. Обсяги емісії акцій постійно збільшуються.

Станом на 01.01.07 на ринку цінних паперів АРК налічується загалом 1 194 акціонерних товариств, з них найбільша кількість закритих – 730 (понад 60 % загальної кількості, з них у Севастополі – 302), відкритих – 438 (з них у Севастополі – 115), без зазначення типу – 26.

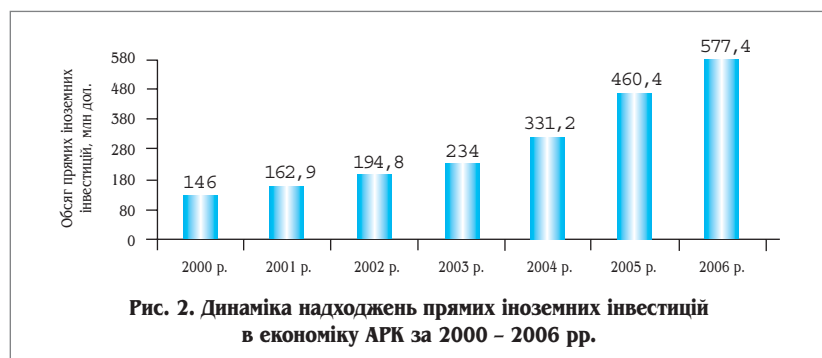
Одним із провідних фінансових інструментів на ринку цінних паперів АРК за період, що аналізується, був випуск акцій, обсяг якого за 2000 – 2006 рр. перевищив 80 % загального обсягу випуску цінних паперів (у тому числі в 2006 р. – 61,4 %).

До особливостей розвитку ринку цінних паперів АРК належить також переважана інфраструктура. Так, за даними Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (ДКЦПФР), станом на 01.01.06 на ринку цінних паперів АРК функціонувало:

- 24 торговці цінними паперами та їх філій;
- 18 незалежних реєстраторів та їх філій;
- два зберігачі цінних паперів;
- дві інвестиційні компанії;
- шість інвестиційних фондів;
- 15 емітентів, які мають ліцензії на ведення власного реєстру.

За даними ДКЦПФР та її територіального управління в АРК, станом на 01.01.07 учасники ринку цінних паперів АРК представлені практично всіма видами професійних учасників ринку цінних паперів, діяльність яких передбачена законодавчими актами України.

Кількість професійних учасників інфраструктури ринку цінних паперів АРК має тенденцію до зменшення. Так, на початок 2007

р. порівняно з початком 2001 р. їх кількість зменшилася майже на 50 переважно внаслідок зменшення кількості емітентів, які ведуть власний реєстр торговців цінними паперами, та інвестиційних фондів.

Як випливає з аналізу, незважаючи на тенденцію до зменшення, наявність на ринку великої кількості дрібних та середніх професійних учасників не відповідає належному розвитку цивілізованого ринку цінних паперів і перешкоджає отриманню достовірної інформації про учасників ринку, їх фінансово-господарський стан та діяльність на фондовому ринку.

За даними державної статистики, в 2006 р. акціонерними товариствами АРК зареєстровано випуск цінних паперів загальною номінальною вартістю 812,2 млн

грн., у тому числі акцій номінальною вартістю 498,7 млн грн. (питома вага – 61,4 %). Половину цінних паперів було випущено підприємствами промисловості АРК – на суму 394,0 млн грн. (48,5 %). На цих підприємствах випущені та повністю розміщені облігації на суму 200,0 млн грн.

Обсяги випуску та розміщення акцій емітентами в АРК за 2006 р. становили в середньому 60 % загального обсягу випуску та розміщення цінних паперів АРК, що свідчить про акціонерний капітал як важливий фінансовий інструмент на фінансовому ринку АРК.

Найбільша частина цінних паперів належить юридичним особам (крім нерезидентів) – 72,0 %. Фізичним особам (крім нерезидентів) належить 17,4 % загальної кількості цінних паперів, не-

резидентам (іноземним інвесторам) – 10,6 %.

Поступово збільшується обіг цінних паперів на вторинному ринку. Вартість повторно проданих цінних паперів за 2006 р. становила 1,8 млн грн., з них на суму 1 млн грн. продано цінних паперів юридичним особам (крім нерезидентів) і на суму 800 тис. грн. – фізичним особам (крім нерезидентів).

Таким чином, як засвідчують результати дослідження, у процесі реформування економіки суб'єкти ринку цінних паперів в АРК розширюють діяльність з надання послуг, удосконалюють корпоративні відносини, поліпшують рівень звітності та відкритості діяльності, що, у свою чергу, значною мірою сприяє формуванню в АРК цивілізованих відносин на ринку цінних паперів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Банки, филиалы и отделения банков в АРК: Письмо Главного управления НБУ в АРК от 19.04.07 № 05-021.*

2. *Барилюк Н. Н., Сирош Н. В.* Банковский, финансовый и инвестиционный потенциал Крыма: Науч.-практ. пособие. – Симферополь, 2007. – 110 с.

3. *Барилюк М. М.* Досвід Кримського Центрального відділення Промінвестбанку з управління банком: Матер. наук.-практ. семінару «Ефективність управління банком»/ За ред. проф. В. П. Матвієнка. – К.: Наук. думка, 2003. – С. 354 – 368.

4. *Барилюк М. М.* Міжнародна діяльність банківських інститутів в умовах глобалізації: Матер. Всеукр. науч.-практ. конф. «Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины»/ Таврич. Нац. ун-т им. Вернадского. – Симферополь, 2004. – С. 10 – 11.

5. *Барилюк Н. Н.* Проблемы и перспективы развития банковской деятельности в Украине и в Крыму. Акционерный Коммерческий банк «Проминвестбанк» – один из ведущих банков Украины // Сб. межвуз. науч.-практ. конф. ученых, руководителей, специалистов и преподавателей ИСВА МСУ на тему «Финансовая и банковская система Украины и Крыма и пути ее совершенствования в современных условиях». – 2006. – 30 ноября. – С. 10 – 14.

6. *Выпуск и обращение ценных бумаг акционерных обществ АРК (по состоянию на 01.08.07): Экспресс-*

доклад / Главное управление статистики в Автономной Республике Крым. – Симферополь, 2007. – 6 с.

7. *Единый государственный реестр предприятий и организаций АРК на 01.01.07 / Главное управление статистики в Автономной Республике Крым. – Симферополь, 2007. – 158 с.*

8. *Капитальные инвестиции в АРК за 2000 – 2006 рр.: Стат. зб. – Симферополь, 2007. – 158 с.*

9. *Сирош М. В., Щербак В. О.* Удосконалення механізму розподілу прибутку в акціонерному товаристві // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. – 2004. – № 8. – С. 15 – 16.

10. *Сирош М. В.* Дослідження емісійної діяльності приватизованих підприємств України та Криму // Міжнародна фінансова корпорація: Круглий стіл. – 2006. – № 11. – С. 19 – 22.

11. *Сирош Н. В.* Место и роль рынка ценных бумаг в системе финансового рынка Украины: Матер. Межвуз. науч.-практ. конф. «Финансовая система Украины и Крыма и пути ее совершенствования в современных условиях» (30 ноября 2006 г.). – Симферополь, 2006. – 198 с.

12. *Структура власного капіталу банків України станом на 01.01.07 // Вісн. НБУ. – 2007. – № 3. – С. 58 – 63.*

13. *Финансовые результаты предприятий и организаций Автономной Республики Крым за 2006 г.: Экспресс-доклад / Главное управление статистики в Автономной Республике Крым. – Симферополь, 2007. – 3 с.*

ПЕРЕЛІК**юридичних осіб, які уклали (або переуклали) у вересні 2007 р. угоду з Фондом державного майна України про продаж майна, що перебуває у державній власності**

Код за ЄДРПОУ	Номер угоди	Дата укладення (переукладення) угоди	Повна назва юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Керівник
м. Київ					
34429480	541	10.09.2007	ТОВ «УкрБізнесКапітал»	04071, вул. Ярославська, 15/23, кімн. 7, тел. (044) 278-04-27, 278-04-35	Щербін Михайло Сергійович
02030198	562	18.09.2007	БАТ «Київська універсальна біржа»	01103, Залізничне шосе, 57, тел. (044) 285-11-29, 285-33-38	Лапушен Костянтин Анатолійович
25635917	563	19.09.2007	ТОВ «Мультисервіс»	01011, вул. М. Московська, 45/1, тел. (044) 496-34-89, 496-26-76	Філіпович Михайло Олексійович
Харківська область					
25461222	543	10.09.2007	Універсальна товарна біржа «ХАРКІВ»	61200, м. Харків, пл. Конституції, 1, Палац Праці, 3-й під'їзд, 4-й поверх, тел. (057) 731-45-83, 730-06-91	Гаврилюк Олена Вікторівна
Сумська область					
23820266	544	11.09.2007	Сумська товарна біржа «Сумиагропромбіржа»	40030, м. Суми, вул. Першотравнева, 29, тел. (0542) 21-26-95, 21-15-23, факс (0542) 21-11-48	Некрасова Тетяна Валеріївна
30267870	546	12.09.2007	Приватне підприємство експертно-оціночна фірма «Апекс»	40030, м. Суми, вул. Петропавлівська, 70, тел. (0542) 22-02-71, 21-05-00	Назаренко Анатолій Олексійович
Полтавська область					
32544797	548	12.09.2007	Міжрегіональна товарна біржа	36022, м. Полтава, вул. Леніна, 82, тел. (05322) 2-08-05	Ремига Світлана Володимирівна
Луганська область					
32196319	561	18.09.2007	Приватне спеціалізоване підприємство «Центр нерухомості»	92900, м. Кремінна, просп. Леніна, 13, тел. (06454) 2-11-35	Лазебник Анатолій Борисович
Одеська область					
34873008	569	25.09.2007	Комунальне підприємство «Облспецземсервіс»	65107, м. Одеса, вул. Канатна, 83, тел. (048) 780-03-27, 780-04-21	Кузішен Дмитро Петрович
Миколаївська область					
30333858	575	28.09.07	Універсальна біржа «Південь»	54000, м. Миколаїв, вул. Садова, 3, тел. (0512) 46-48-60, 46-45-61, 46-55-42	Караман Ігор Іванович

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про Антимонопольний комітет України»

Верховна Рада України ПОСТАНОВЛЯЄ:

I. Частину четверту статті 6, частину п'яту статті 9, частину четверту статті 11, частину четверту статті 12 Закону України «Про Антимонопольний комітет України»* (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 50, ст. 472; 2000 р., № 41, ст. 343; 2002 р., № 16, ст. 114; 2004 р., № 13, ст. 181) виключити.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування**.

2. Державні уповноважені Антимонопольного комітету України, у тому числі перші заступники і заступники Голови Комітету, призначені на посади замість державних уповноважених, які достроково вибули зі складу Комітету до набрання чинності цим Законом, продовжують здійснювати свої

повноваження до закінчення строку повноважень, визначеного частиною другою статті 11 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», крім випадків дострокового припинення їхніх повноважень.

3. Державний уповноважений – голова Київського міського територіального відділення Антимонопольного комітету України, призначений на посаду до набрання чинності цим Законом, продовжує здійснювати свої повноваження як державний уповноважений Антимонопольного комітету України.

Президент України В. ЮЩЕНКО

м. Київ
24 квітня 2007 року
№ 985-V

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Деякі питання реалізації та управління військовим майном

від 15 серпня 2007 р. № 1063

Київ

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Порядок реалізації нерухомого військового майна Збройних Сил на аукціонах (за конкурсом), що додається.

2. Абзац другий пункту 12 Положення про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних Сил, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 р. № 1919 (Офіційний вісник України, 2001 р., № 1 – 2, ст. 26; 2002 р., № 14, ст. 740, № 29, ст. 1369; 2005 р., №

21, ст. 1133, № 34, ст. 2075, № 42, ст. 2657; 2007 р., № 16, ст. 600), викласти у такій редакції:

«Реалізація нерухомого військового майна здійснюється на аукціонах (за конкурсом) у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.»

3. Визнати такими, що втратили чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2006 р. № 491 «Деякі питання управління майном, яке вивільнюється в ході реформування Збройних Сил» (Офіційний вісник України, 2006 р., № 39, ст. 2625), від 18 жовтня 2006 р. № 517 «Про доповнення розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2006 р. № 491» (Офіційний вісник України, 2006 р., № 42, ст. 2821) і від 26 квітня 2007 р. № 232 «Про внесення зміни до розпо-

* Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 1994, № 2, с. 3. – Прим. ред.

** Опубліковано в газеті «Урядовий кур'єр» від 15 червня 2007 р., № 105. – Прим. ред.

рядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2006 р. № 491» (Офіційний вісник України, 2007 р., № 32, ст. 1315).

4. Поширити дію затвердженого пунктом 1 цієї постанови Порядку на інші утворені відповідно до законів військові формування.

5. Міністерству оборони затвердити у місячний

строк за погодженням з Міністерством фінансів план-графік реалізації нерухомого військового майна на 2007 рік, про стан виконання якого щомісяця до 5 числа наступного періоду інформувати Кабінет Міністрів України та Міністерство фінансів.

Прем'єр-міністр України В. ЯНУКОВИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 15 серпня 2007 р. № 1063

ПОРЯДОК реалізації нерухомого військового майна Збройних Сил на аукціонах (за конкурсом)

Загальні положення

1. Цей Порядок визначає процедуру реалізації нерухомого військового майна Збройних Сил, включеного до затверджених Кабінетом Міністрів України переліків військового майна, яке може бути відчужено (далі – майно), на аукціонах (за конкурсом).

Замовником аукціону (конкурсу) з реалізації майна (далі – аукціон (конкурс)) є Міноборони.

2. Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

аукціон – спосіб реалізації майна, за яким його покупцем (власником) стає учасник, який під час проведення торгів запропонував за нього найвищу ціну;

конкурс – спосіб реалізації майна, за яким його покупцем (власником) стає учасник, який запропонував за нього найвищу ціну і взяв зобов'язання виконати всі фіксовані умови конкурсу;

крок аукціону – встановлена організатором аукціону надбавка, на яку в процесі проведення аукціону підвищується кожна запропонована ціна продажу майна;

ліцитатор – ведучий аукціону, призначений його організатором;

організатор аукціону (конкурсу) – суб'єкт господарювання, якому в установленому порядку згідно з рішенням Кабінету Міністрів України надано повноваження на реалізацію військового майна (уповноважене підприємство (організація));

покупець – юридична або фізична особа – переможець аукціону (конкурсу);

початкова ціна реалізації майна – ціна, визначена замовником аукціону (конкурсу) з урахуванням результатів незалежної оцінки майна, проведеної суб'єктами оціночної діяльності відповідно до Методики оцінки майна, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891 (Офіційний вісник України, 2003 р., № 51, ст. 2669), кон'юнктури ринку, залишкової вартості та витрат, пов'язаних з реалізацією майна (техніч-

ною інвентаризацією, державною реєстрацією прав власності на майно, проведенням незалежної оцінки тощо);

фіксовані умови конкурсу – вичерпний перелік зобов'язань, які є однаковими і незмінними для всіх його учасників.

Підготовка до проведення аукціону (конкурсу)

3. Підготовка до проведення реалізації майна на аукціоні (конкурсі) включає:

проведення інвентаризації та здійснення відповідно до вимог законодавства державної реєстрації прав власності на нерухоме майно;

визначення замовником початкової ціни реалізації майна;

укладення договору між замовником та організатором аукціону (конкурсу);

підготовка і публікація організатором аукціону (конкурсу) інформації про проведення аукціону (конкурсу).

4. Інформація про проведення аукціону (конкурсу) повинна містити:

найменування майна, його місцезнаходження;

відомості про майно (технічні характеристики);

початкову ціну реалізації майна;

фіксовані умови конкурсу;

перелік документів, які необхідно подати для участі в аукціоні (конкурсі);

кінцевий строк подання заяви про участь в аукціоні (конкурсі) та документів, що додаються до неї; час та місце ознайомлення з майном;

час та місце проведення аукціону (конкурсу);

адресу, номер телефону, час роботи організатора аукціону (конкурсу).

5. Інформація про проведення аукціону (конкурсу) публікується в загальнодержавних друкованих засобах масової інформації не пізніше ніж за 30 календарних днів до дати його проведення та розміщується на офіційному веб-сайті Міноборони.

6. Спосіб реалізації майна (на аукціоні чи за конкурсом) та строк її проведення визначається замовником в договорі, укладеному з організатором аукціону (конкурсу).

Умови участі в аукціоні (конкурсі)

7. Аукціон (конкурс) проводиться за наявності не менш як двох учасників.

8. Участь в аукціоні (конкурсі) можуть брати лише юридичні та фізичні особи, що подали в установленний строк необхідні документи і зареєстровані як учасники аукціону (конкурсу).

9. Юридичні особи, які перебувають у стані ліквідації або щодо яких порушено справу про банкрутство, а також особи, що повідомили про себе недостовірну інформацію, не допускаються до участі в аукціоні (конкурсі).

10. Особи, що виявили бажання зареєструватися як учасники аукціону (конкурсу):

1) вносять встановлений організатором аукціону (конкурсу) за погодженням із замовником гарантійний внесок у розмірі від 10 до 50 відсотків початкової ціни реалізації майна та реєстраційний внесок у розмірі 34 гривень;

2) подають:

заяву про участь в аукціоні (конкурсі);
 нотаріально засвідчені копії свідоцтва про державну реєстрацію (для юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців);

нотаріально засвідчені копії установчих документів і довідки про включення до ЄДРПОУ (для юридичних осіб), копії паспорта та довідки про присвоєння ідентифікаційного номера (для фізичних осіб);

документ, що посвідчує особу представника юридичної особи та її повноваження;

декларацію про доходи за минулий рік (для фізичних осіб);

копії фінансової звітності за минулий рік та останній квартал (для юридичних осіб);

копії документів, що підтверджують сплату гарантійного та реєстраційного внесків;

інші документи, визначені замовником.

У книгу реєстрації учасників аукціону (конкурсу) окремо щодо кожного об'єкта, який підлягає реалізації, вносяться такі відомості:

для фізичної особи – прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання та ідентифікаційний номер (для громадян України), прізвище, ім'я та місце проживання (для іноземців та осіб без громадянства);

для юридичних осіб – резидентів України – найменування, місцезнаходження, ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ; для юридичних осіб – нерезидентів – їх найменування, місцезнаходження та країна, де зареєстрована особа.

Відомості про учасників аукціону (конкурсу) не підлягають розголошенню до визначення його переможця.

11. Подання заяви є підтвердженням ознайомлення учасника з майном та його характеристиками і свідчить про згоду з умовами проведення аукціону (конкурсу).

12. Кінцевий строк прийняття заяв про участь в аукціоні (конкурсі) та документів, що додаються до неї, становить:

три дні до початку проведення аукціону;

п'ять днів до початку проведення конкурсу.

13. Аукціон (конкурс) вважається таким, що не відбувся, у разі:

відсутності учасників або наявності лише одного учасника;

відсутності представників замовника під час проведення аукціону (конкурсу);

відмови переможця аукціону (конкурсу) від підписання протоколу проведення аукціону або договору купівлі-продажу майна.

Проведення аукціону

14. Аукціон з реалізації майна проводиться ліцитатором.

15. Перед початком аукціону його учасники отримують картки з номерами.

16. До початку проведення торгів ліцитатор називає майно та його початкову ціну.

Початком торгів вважається момент оголошення початкової ціни реалізації майна.

17. Кожен учасник може повідомити про готовність купити майно двома способами:

підняти картку, повернувши її до ліцитатора тим боком, де зазначено номер, що засвідчує прийнятність запропонованої ціни (пропонування ціни без голосу);

підняти картку і одночасно оголосити свою пропозицію стосовно ціни майна, яка повинна бути більшою за ціну, названу ліцитатором, не менш як на один крок і кратна кроку аукціону (пропонування ціни з голосу).

18. У процесі торгів ліцитатор збільшує початкову ціну в порядку, визначеному шкалою розрахунку кроку аукціону.

19. У разі коли протягом трьох хвилин після триразового повторення останньої ціни не буде запропоновано вищої ціни, ліцитатор одночасно з ударом молотка повідомляє про реалізацію майна, називає ціну реалізації та номер переможця.

20. Ліцитатор має право в будь-який момент за згодою представника замовника, але до повідомлення про реалізацію майна, зняти його з торгів.

За згодою представника замовника ліцитатор може виставити на аукціон зазначене майно повторно.

21. Під час проведення аукціону ведеться протокол у трьох примірниках, до якого вносяться відомості про майно, учасників аукціону, початкову ціну реалізації майна, пропозиції учасників аукціону, результати торгів (ціна реалізації, відомості про переможця).

Протокол підписується ліцитатором та переможцем аукціону (його представником). Примірники підписаного протоколу подаються замовнику, переможцю та організатору аукціону.

22. Після закінчення торгів щодо кожного майнового об'єкта ліцитатор повідомляє про його реалізацію, називає ціну реалізації, номер переможця і

викликає переможця для підписання протоколу проведення аукціону.

23. Після закінчення торгів щодо кожного майнового об'єкта ліцитатор має право оголосити перерву, але не більш як на п'ять хвилин.

24. Переможець, який відмовився від підписання протоколу, позбавляється права подальшої участі в аукціоні, гарантійний внесок йому не повертається, а майно, за яке він запропонував найбільшу ціну, за згодою представника замовника ліцитатор може виставити на аукціон повторно.

Проведення конкурсу

25. Конкурс з реалізації майна проводиться його організатором.

26. Організатор конкурсу в десятиденний строк після укладення договору із замовником утворює конкурсну комісію в складі голови, секретаря та її членів. Кількість членів комісії повинна становити не менш як сім осіб. Кількість представників замовника конкурсу у складі конкурсної комісії визначається замовником, але не може бути менш як три особи. До складу конкурсної комісії обов'язково включаються по одному представнику Фонду державного майна і Мінфіну. Формою роботи конкурсної комісії є засідання, результати якого зазначаються у протоколі проведення конкурсу.

27. Крім документів, передбачених пунктом 10 цього Порядку, учасник одночасно додатково подає конкурсну пропозицію, яка повинна містити запропоновану ціну майна та складений у довільній формі гарантійний лист щодо виконання фіксованих умов конкурсу, інших додаткових зобов'язань, визначених умовами конкурсу.

Конкурсна пропозиція подається в окремому непрозорому пакеті з назвою конкурсу та написом «Конкурсна пропозиція».

28. Засідання конкурсної комісії є правоможним за умови участі у ньому не менш як двох третин загальної кількості членів комісії.

29. Конкурс проводиться в один етап, під час якого розглядаються конкурсні пропозиції учасників та визначається переможець конкурсу.

30. Рішення про вибір переможця конкурсу приймається простою більшістю голосів присутніх на засіданні членів комісії.

31. У протоколі проведення конкурсу зазначаються: відомості про майно; відомості про його учасників; фіксовані умови конкурсу та інші додаткові зобов'язання;

конкурсні пропозиції учасників конкурсу; обґрунтування вибору переможця конкурсу.

32. Протокол проведення конкурсу складається у трьох примірниках і протягом двох днів підписується всіма присутніми на засіданні членами конкурсної комісії. Примірники підписаного протоколу надаються замовнику, організатору та переможцю конкурсу.

Організатор конкурсу інформує решту учасників про результати конкурсу протягом трьох днів після підписання протоколу.

Проведення розрахунків за придбане майно

33. Договір купівлі-продажу майна укладається між організатором та переможцем аукціону (конкурсу) протягом десяти робочих днів після підписання протоколу проведення аукціону (конкурсу) та є підставою для перерахування покупцем коштів на зазначений у договорі рахунок.

34. Покупець зобов'язаний внести плату за майно протягом 10 банківських днів після укладення договору купівлі-продажу майна в розмірі різниці між ціною реалізації майна та гарантійним внеском.

35. Майно передається покупцеві згідно з актом приймання-передавання після сплати його вартості у повному обсязі.

36. У разі непроведення покупцем розрахунків за майно у строк, визначений договором купівлі-продажу, гарантійний внесок переходить організатору аукціону (конкурсу) у розмірі, необхідному для компенсації його витрат з проведення торгів, решта зараховується до спеціального фонду державного бюджету.

37. До договору купівлі-продажу майна включається умова щодо його розірвання організатором аукціону (конкурсу) в односторонньому порядку у разі, коли покупець не провів розрахунків за майно в установленний строк або перерахував кошти не в повному обсязі.

38. Сплачені учасниками аукціону (конкурсу) реєстраційні внески не повертаються.

39. Гарантійні внески повертаються у десятиденний строк організатором аукціону (конкурсу) всім учасникам, крім переможця.

Прикінцеві положення

40. У разі коли майно не було продане на аукціоні (конкурсі), замовник може прийняти рішення про його повторну реалізацію.

41. У разі повторної реалізації майна замовником можлива зміна фіксованих умов конкурсу, а також зменшення початкової ціни майна, але не більш як на 30 відсотків.

Коротко – факти

- У ФДМУ 1 листопада 2007 р. відбулося підписання протоколу між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про правовий статус (право власності) окремих об'єктів, розташованих на територіях України та Російської Федерації.

Відповідно до підписаного протоколу Кабінет Міністрів України та Уряд Російської Федерації визнали право власності Російської Федерації на табір відпочинку дітей «Бригантина» (АРК, Бахчисарайський район) та право власності України на базу відпочинку «Зоря» (Росія, Краснодарський край).

За матеріалами www.spfu.gov.ua

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

**Про внесення зміни у додаток 3 до постанови Кабінету Міністрів України
від 10 липня 1998 р. № 1058**

від 19 вересня 2007 р. № 1135
Київ

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:
Абзац перший пункту 5 додатка 3 до постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 1998 р. № 1058 «Про передачу нерухомого майна творчим спілкам»* (Офіційний вісник України, 1998 р., №

28, ст. 1042; 2000 р., № 39, ст. 1661) викласти у такій редакції:

«5. Національній спілці журналістів України».

Прем'єр-міністр України В. ЯНУКОВИЧ

ІНСТРУКТИВНИЙ ЛИСТ ФДМУ

від 15.10.07 № 10-36-16323

*Центральний апарат ФДМУ, регіональні
відділення та представництва ФДМУ*

Відповідно до вимог законів України «Про Державний бюджет України на 2007 рік», а також «Про приватизацію державного майна», якими передбачено, зокрема, здійснення приватизації об'єктів разом із земельними ділянками, на яких вони розташовані, Фонд державного майна України (ФДМУ) надає такі роз'яснення щодо порядку залучення суб'єктів оціночної діяльності до виконання робіт (надання послуг), пов'язаних з оцінкою такого майна.

1. Орган приватизації обирає єдиного суб'єкта оціночної діяльності – суб'єкта господарювання, який має здійснити експертну грошову оцінку земельної ділянки (земельних ділянок) і провести оцінку об'єкта аукціону, що включає в себе оцінку об'єкта приватизації разом із земельною ділянкою, на якій він розташований.

Конкурсний відбір суб'єкта оціночної діяльності відбувається згідно з Положенням про конкурсний відбір суб'єкта оціночної діяльності, затвердженим наказом ФДМУ від 25.11.03 № 2100 і зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 19.12.03 за № 1194/8515 (із змінами і доповненнями, внесеними наказами ФДМУ від 24.11.05 № 3035, від 18.09.06 № 1420, від 19.06.07 № 977) (далі – Положення).

У разі якщо під час проведення конкурсу конкурсна комісія ФДМУ, його регіонального відділення на підставі звичайної ціни послуг з оцінки майна, що

кожні півроку затверджується ФДМУ, з'ясує, що вартість послуг з оцінки дорівнює або перевищує 20 тисяч гривень, а землеоціночних робіт – відповідно 50 тисяч гривень, матеріали вищезазначеного конкурсу передаються до тендерного комітету для здійснення закупівлі послуги з оцінки та землеоціночних робіт відповідно до Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти».

2. В інформаційному повідомленні про проведення конкурсу, яке готується згідно з інформацією про об'єкт оцінки, передбаченою додатком 2 до Положення, зазначаються всі необхідні характеристики земельної ділянки (ділянок) та об'єкта приватизації. При цьому обов'язково зазначається, яким чином буде визначатися вартість об'єкта приватизації: шляхом здійснення суб'єктом оціночної діяльності незалежної оцінки або шляхом використання ним результатів стандартизованої оцінки, проведеної органом приватизації. Така інформація повинна враховуватися суб'єктами оціночної діяльності, які мають намір взяти участь у конкурсі, під час оформлення ними пропозицій щодо вартості виконання робіт, а також конкурсною комісією при розгляді таких пропозицій.

Інформаційне повідомлення повинно містити також вимогу до кваліфікації претендента – наявності в нього як сертифіката суб'єкта оціночної діяльності, виданого ФДМУ, за відповідними напрямками оцінки майна і спеціалізаціями в межах цих напрямків, так і ліцензії на виконання землеоціночних робіт, виданої відповідно до Закону України «Про

* Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 1998, № 11, с. 18 – 24. – Прим. ред.

оцінку земель» центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

У переліку документів, які подаються на розгляд комісії, необхідно передбачити, що претендент повинен подати в запечатаному конверті окремо дві конкурсні пропозиції: щодо вартості виконання землеоціночних робіт, а також вартості надання послуг з оцінки об'єкта аукціону, визначеної з урахуванням проведення незалежної оцінки об'єкта приватизації або використання результатів стандартизованої оцінки такого об'єкта, та загальну вартість робіт (послуг).

3. Під час обрання єдиного переможця конкурсу для проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки (земельних ділянок) та незалежної оцінки об'єкта аукціону комісія з конкурсного відбору суб'єктів оціночної діяльності повинна ке-

руватися критеріями, визначеними пунктом 19 Положення.

За результатом конкурсу з переможцем – суб'єктом оціночної діяльності послідовно укладаються два договори: на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки (ділянок) та на здійснення оцінки об'єкта аукціону за зразковими формами, затвердженими наказом ФДМУ від 15.10.07 № 1653. Договір на здійснення оцінки об'єкта аукціону укладається після підписання відповідно до умов договору на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки (земельних ділянок) акта приймання-передавання робіт.

Заступник Голови Фонду О. ПОТІМКОВ

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 15 жовтня 2007 р. № 1653

Щодо затвердження форм договорів з суб'єктами оціночної діяльності

Відповідно до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності*, затвердженого наказом Фонду державного майна України (ФДМУ) від 25.11.03 № 2100 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 19.12.03 за № 1194/8515, а також з метою вдосконалення порядку залучення суб'єктів оціночної діяльності у разі необхідності оцінки об'єкта приватизації разом із земельною ділянкою, на якій він розташований, НАКАЗУЮ:

1. Затвердити форми зразкових договорів на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки та на проведення оцінки об'єкта аукціону, укладених між органом приватизації та суб'єктом оціночної діяльності (відповідно додатки 1 і 2 до цього наказу).

2. Центральному апарату ФДМУ та регіональним відділенням ФДМУ керуватися зазначеними зразками договорів під час укладання угод з суб'єктами оціночної діяльності – переможцями конкурсів.

3. Внести такі зміни до додатків 1, 2, 3, 4 наказу ФДМУ від 21.02.06 № 342**:

3.1. Викласти розділ 5 договорів на проведення оцінки пакета акцій, на проведення оцінки цілісного майнового комплексу, на проведення оцінки гру-

пи інвентарних об'єктів, на проведення оцінки необоротних активів у такій редакції:

«5. Вартість робіт та порядок розрахунків

5.1. Загальна вартість виконаних робіт з незалежної оцінки Об'єкта (або пакета акцій у разі оцінки пакета акцій) становить _____

_____ (грошова сума
цифрами та літерами; гривень, у тому числі

ПДВ _____
ззначається з урахуванням або без урахування

_____ (податку на додану вартість залежно від індивідуального
_____ гривень.

_____ (порядку розрахунків Суб'єкта оціночної діяльності)

5.2. Розрахунки між сторонами здійснюються в такій послідовності.

Протягом десяти банківських днів від дати підписання акта приймання-передавання робіт Замовник перераховує на рахунок Суб'єкта оціночної діяльності суму у розмірі 100 % загальної вартості робіт, що становить _____

_____ (грошова сума
цифрами та літерами; гривень, у тому числі

ПДВ _____
ззначається з урахуванням або без урахування

_____ (податку на додану вартість залежно від індивідуального
_____ гривень.

_____ (порядку розрахунків Суб'єкта оціночної діяльності)

* Державний інформаційний бюлетень про приватизацію, 2004, № 2, с. 57 – 62. – Прим. ред.

** Там же, 2006, № 4, с. 40 – 49. – Прим. ред.

У разі відсутності фінансування з Державного бюджету України Замовник не несе відповідальності за прострочення оплати, але зобов'язується оплатити виконані роботи одразу після надходження коштів з Державного бюджету України».

3.2. Останнє речення пункту 7.1 договорів на проведення оцінки пакета акцій, на проведення оцінки цілісного майнового комплексу, на проведення оцінки групи інвентарних об'єктів, на проведення оцінки необоротних активів (відповідно

додатки 1, 2, 3, 4 до наказу) викласти у такій редакції:

«Суб'єкт оціночної діяльності на вимогу Замовника дає роз'яснення щодо звіту та в разі потреби доопрацьовує його у строк, що не перевищує чотири робочі дні».

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Заступника Голови Фонду О. Потімкова.

Голова Фонду В. СЕМЕНЮК

Додаток 1
до наказу ФДМУ
від 15.10.07 № 1653

ЗРАЗКОВИЙ ДОГОВІР на проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки

м. _____ «__» _____ 200__ р.

_____ в особі _____
(назва органу приватизації) (посада,

_____ прізвище, ім'я та по батькові уповноваженої особи
_____, яка діє
_____ органу приватизації)

на підставі _____
(далі – Замовник), з одного боку, та _____
(назва суб'єкта

_____ оціночної діяльності)

в особі _____
(прізвище, ім'я, по батькові та посада

_____ уповноваженої особи суб'єкта оціночної діяльності)
яка діє на підставі _____
(назва статутного документа

_____ або свідоцтва про реєстрацію фізичної особи-підприємця)
зареєстрованого _____ за № _____
(дата) (номер статутного

_____ документа або свідоцтва про реєстрацію фізичної
_____ особи-підприємця та назва державного органу,

_____ що здійснив реєстрацію)

(далі – Суб'єкт оціночної діяльності), з другого боку, уклали цей Договір про нижчевикладене.

1. Предмет Договору

Суб'єкт оціночної діяльності за завданням Замовника проводить експертну грошову оцінку земельної ділянки (земельних ділянок) (далі – Об'єкт), кадастровий номер _____, розташованої (розташованих)

_____ (місце розташування земельної ділянки (земельних ділянок)

розміром _____,

_____ (площа земельної ділянки (земельних ділянок)

яка (які) буде (будуть) продаватись разом з об'єктом приватизації _____,

_____ (назва об'єкта приватизації)

що на ній (них) розташований, та передає звіт з експертної грошової оцінки Об'єкта на державну експертизу земле-

впорядної документації з метою отримання позитивного висновку державної експертизи, а Замовник зобов'язується прийняти виконану роботу і оплатити її.

2. Мета проведення оцінки

Експертна грошова оцінка земельної ділянки (земельних ділянок) проводиться з метою її (їх) підготовки до продажу у складі об'єкта уціноку (виготовлення технічного паспорту земельної ділянки).

3. Вид вартості майна

Ринкова вартість земельної ділянки (земельних ділянок), яка визначається відповідно до Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.03 № 1440, Національного стандарту № 2 «Оцінка нерухомого майна», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.04 № 1442, Методики експертної грошової оцінки земельних ділянок, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.02 № 1531, Порядку проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок, затвердженого наказом Державного комітету України по земельних ресурсах від 09.01.03 № 2.

4. Дата оцінки та порядок її виконання

4.1. Суб'єкт оціночної діяльності зобов'язаний виконати роботи з оцінки Об'єкта станом на _____ 200__ р.

4.2. Виконання робіт здійснюється в такій послідовності:

перший етап – проведення експертної грошової оцінки Об'єкта і складання звіту з експертної грошової оцінки Об'єкта. Строк виконання робіт – _____ календарних днів від дати підписання Договору;

другий етап – подання звіту з експертної грошової оцінки Об'єкта на державну експертизу відповідно до Закону України «Про державну експертизу землепорядної документації» і виконання обов'язків розробників об'єктів державної експертизи, визначених статтею 30 зазначеного Закону, з метою отримання позитивного висновку державної експертизи. Строк виконання робіт – надання Замовнику позитивного висновку державної експертизи у дводенний строк від дати його отримання.

5. Вартість робіт та порядок розрахунків

5.1. Загальна вартість виконаних робіт становить _____ гривень, у тому

(грошова сума цифрами та літерами;
числі ПДВ _____
ззначається з урахуванням або без урахування

податку на додану вартість залежно від індивідуального _____ гривень.

порядку розрахунків Суб'єкта оціночної діяльності)

5.2. Розрахунки між сторонами здійснюються в такій послідовності. Протягом десяти банківських днів від дати підписання акта приймання-передавання робіт Замовник перераховує на рахунок Суб'єкта оціночної діяльності суму у розмірі 100 % загальної вартості робіт, що становить _____ гривень, у тому

(грошова сума цифрами та літерами;
числі ПДВ _____
ззначається з урахуванням або без урахування

податку на додану вартість залежно від індивідуального _____ гривень.

порядку розрахунків Суб'єкта оціночної діяльності)

У разі відсутності фінансування з Державного бюджету України Замовник не несе відповідальності за прострочення оплати, але зобов'язується оплатити виконані роботи одразу після надходження коштів з Державного бюджету України.

6. Права та обов'язки сторін

6.1. Відповідно до документів, поданих на конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності, _____

(назва Суб'єкта

зобов'язаний

оціночної діяльності)

залучити до виконання робіт з оцінки, складання та підписання звіту з експертної грошової оцінки та висновку про вартість Об'єкта таких оцінювачів: _____

(прізвища,

імена та по батькові оцінювачів)

6.2. Суб'єкт оціночної діяльності зобов'язаний виконати роботи з оцінки Об'єкта у строк, визначений абзацом другим пункту 4.2 Договору.

6.3. Суб'єкт оціночної діяльності зобов'язаний надати Замовнику звіт з експертної грошової оцінки Об'єкта разом із позитивним висновком державної експертизи, проведений спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері державної експертизи, в строк, визначений абзацом третім пункту 4.2 Договору.

6.4. Суб'єкт оціночної діяльності та Замовник не несуть відповідальності за наслідки, що виникли під час або внаслідок використання третьою особою результатів оцінки з метою, що не була предметом Договору.

6.5. Замовник зобов'язаний надати наявну в нього земельно-кадастрову документацію, витяг з технічної документації про нормативну грошову оцінку та інформацію про наявність земельних сервітутів і обмежень (обтяжень) прав на Об'єкт і сприяти наданню Суб'єкту оціночної діяльності необхідної інформації про Об'єкт оцінки, яка відповідає до чинного законодавства має бути у балансуотримувача Об'єкта або у органів, уповноважених управляти Об'єктом.

6.6. У разі якщо Суб'єкт оціночної діяльності вчасно не приступає до виконання Договору або після закінчення строку, встановленого Законом України «Про державну ек-

спертизу земельпорядної документації», не надає Замовнику позитивного висновку державної експертизи, Замовник може відмовитись від Договору і вимагати відшкодування збитків за неналежне виконання Суб'єктом оціночної діяльності умов Договору.

6.7. У разі якщо під час виконання Суб'єктом оціночної діяльності робіт, передбачених Договором, стане очевидним, що вони не будуть виконані належним чином в обумовлений строк, Замовник може відмовитись від Договору і вимагати відшкодування збитків або призначити Суб'єкту оціночної діяльності відповідний строк для усунення недоліків. Якщо Суб'єкт оціночної діяльності не усунув недоліків у визначений строк, Замовник може відмовитись від Договору і вимагати відшкодування збитків за неналежне виконання Суб'єктом оціночної діяльності умов Договору.

6.8. У разі наявності поважних причин Замовник може до завершення Суб'єктом оціночної діяльності робіт, передбачених Договором, відмовитись від Договору, сплативши Суб'єкту оціночної діяльності фактичні витрати за виконаний обсяг робіт. Розрахунок фактичних витрат за виконаний обсяг робіт подається Суб'єктом оціночної діяльності Замовнику протягом 5 робочих днів від дати отримання ним повідомлення Замовника про відмову від Договору.

7. Порядок приймання-передавання звіту та позитивного висновку державної експертизи

7.1. Після завершення робіт Суб'єкт оціночної діяльності передає Замовнику звіт з експертної грошової оцінки Об'єкта та висновок про його вартість у двох примірниках, що оформлені в установленому порядку, а також позитивний висновок державної експертизи.

Суб'єкт оціночної діяльності на вимогу Замовника дає роз'яснення щодо звіту та висновку про вартість Об'єкта.

7.2. Одночасно з переданням звіту з експертної грошової оцінки Об'єкта Суб'єкт оціночної діяльності передає всю інформацію щодо Об'єкта, яку було зібрано ним у процесі виконання роботи.

7.3. У випадках, передбачених Договором, підставою для розрахунків між сторонами є акт приймання-передавання робіт, який складається за умови наявності позитивного висновку державної експертизи. В інших випадках акт приймання-передавання робіт не складається.

7.4. У разі, якщо Замовник відмовляється підписати акт приймання-передавання робіт, він повинен подати письмове обґрунтування причин своєї відмови.

7.5. Датою надання Замовнику звіту з експертної грошової оцінки Об'єкта та позитивного висновку державної експертизи є дата офіційної реєстрації у _____

(назва органу приватизації)

поданих Суб'єктом оціночної діяльності документів.

7.6. Датою завершення робіт є дата підписання акта приймання-передавання робіт (на підставі виконаних робіт першого та другого етапів).

8. Відповідальність сторін

8.1. У разі неналежного виконання Суб'єктом оціночної діяльності зобов'язань, у тому числі невиконання робіт у строки, передбачені Договором, із Суб'єкта оціночної діяльності стягується пеня в розмірі 0,1 % суми Договору за кожний день прострочення.

8.2. Суб'єкт оціночної діяльності не несе відповідальності за неналежне виконання своїх зобов'язань за Договором, якщо вони є результатом неналежного виконання

Замовником своїх зобов'язань, передбачених п. 6.5 Договору.

8.3. Спори між сторонами у зв'язку з виконанням або тлумаченням цього Договору вирішуються у встановленому чинним законодавством порядку.

8.4. За недостовірність експертної грошової оцінки Об'єкта Суб'єкт оціночної діяльності несе відповідальність згідно з чинним законодавством України.

9. Умови забезпечення конфіденційності

Сторони зобов'язані не розголошувати інформацію стосовно виконання робіт з експертної грошової оцінки, яка є конфіденційною.

10. Набрання чинності Договором, строк його дії

Договір набирає чинності від моменту його підписання уповноваженими представниками сторін та діє до повного виконання сторонами своїх зобов'язань за Договором.

11. Інші умови

11.1. Договір складено в 3 примірниках українською мовою, кожний з яких має однакову юридичну силу.

11.2. Зміни та доповнення до Договору вносяться за взаємною згодою сторін шляхом укладення додаткових угод. Зазначені угоди стають невід'ємними частинами Договору.

12. Юридичні адреси сторін

Замовник

_____

(назва органу приватизації)

_____

(адреса)

Р/р _____

в _____

МФО _____

код за ЄДРПОУ _____

код платника податку на додану вартість _____

реєстраційний номер свідоцтва _____

_____

(посада уповноваженої особи органу приватизації)

_____

(прізвище, ім'я та по батькові)

_____

(підпис)

М. П.

Суб'єкт оціночної діяльності

_____

(назва Суб'єкта оціночної діяльності)

_____

(адреса)

Р/р _____

в _____

МФО _____

код за ЄДРПОУ _____

свідоцтво сплати єдиного податку від _____

№ _____

_____

(посада уповноваженої особи Суб'єкта оціночної діяльності)

_____

(прізвище, ім'я та по батькові)

_____

(підпис)

М. П.

Додаток 2
до наказу ФДМУ
від 15.10.07 № 1653

**ЗРАЗКОВИЙ ДОГОВІР
на проведення оцінки об'єкта аукціону**

м. _____

_____ в особі _____

(назва органу приватизації) (посада,

прізвище, ім'я та по батькові уповноваженої особи

органу приватизації), яка діє

на підставі _____

(далі – Замовник), з одного боку, та _____

(назва суб'єкта

оціночної діяльності)

в особі _____

(прізвище, ім'я, по батькові та посада

уповноваженої особи суб'єкта оціночної діяльності)

яка діє на підставі _____

(назва статутного документа

або свідоцтва про реєстрацію фізичної особи-підприємця)

зареєстрованого _____ за № _____

(дата) (номер статутного

документа або свідоцтва про реєстрацію фізичної

особи-підприємця та назва державного органу,

«___» _____ 200__ р.

_____

що здійснив реєстрацію)

(далі – Суб'єкт оціночної діяльності), з другого боку, уклали цей Договір про нижчевикладене.

1. Предмет Договору

Суб'єкт оціночної діяльності за завданням Замовника проводить оцінку об'єкта аукціону _____

(назва об'єкта аукціону:

назва об'єкта приватизації і місцезрештування земельної

ділянки (земельних ділянок), на якій він розташований)

(далі – Об'єкт), а Замовник зобов'язується прийняти виконаву роботу і оплатити її.

2. Мета проведення оцінки

Оцінка Об'єкта проводиться з метою його приватизації шляхом продажу на _____

(спосіб продажу)

3. Вид вартості майна

Початкова вартість Об'єкта визначається відповідно до Методики експертної грошової оцінки земельних ділянок, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.02 №1531, Методики оцінки майна, затвердженої по-

становою Кабінету Міністрів України від 10.12.05 №1891 та Роз'яснень до складання звіту про вартість об'єкта аукціону, наданих листом ФДМУ від 27.06.07 № 10-36-10278.

4. Дата оцінки та порядок її виконання

4.1. Суб'єкт оціночної діяльності зобов'язаний виконати роботи з оцінки Об'єкта станом на _____ 200__ р.

4.2. Виконання робіт здійснюється в такій послідовності: перший етап – проведення оцінки і складання звіту про оцінку Об'єкта відповідно до пункту 5 Роз'яснень до складання звіту про вартість об'єкта аукціону. Строк виконання робіт – __ календарних днів від дати підписання Договору; другий етап – доопрацювання результатів оцінки з метою приведення звіту у відповідність до нормативно-правових актів з оцінки майна у разі виявлення за результатами рецензування недотримання вимог зазначених актів.

5. Вартість робіт та порядок розрахунків

5.1. Загальна вартість виконаних робіт з оцінки Об'єкта становить _____ гривень, у тому числі ПДВ _____ (грошова сума цифрами та літерами);

_____ зазначається з урахуванням або без урахування

_____ податку на додану вартість залежно від індивідуального

_____ гривень.

_____ (порядку розрахунків Суб'єкта оціночної діяльності)

5.2. Розрахунки між сторонами здійснюються в такій послідовності. Протягом десяти банківських днів від дати підписання акта приймання-передавання робіт Замовник перераховує на рахунок Суб'єкта оціночної діяльності суму у розмірі 100 % загальної вартості робіт, що становить _____ гривень, у тому

_____ (грошова сума цифрами та літерами);

числі ПДВ _____

_____ зазначається з урахуванням або без урахування

_____ податку на додану вартість залежно від індивідуального

_____ гривень.

_____ (порядку розрахунків Суб'єкта оціночної діяльності)

У разі відсутності фінансування з Державного бюджету України Замовник не несе відповідальності за прострочення оплати, але зобов'язується оплатити виконані роботи одразу після надходження коштів з Державного бюджету України.

6. Права та обов'язки сторін

6.1. Відповідно до документів, поданих на конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності, _____ (назва Суб'єкта

_____ оціночної діяльності)

зобов'язаний залучити до виконання робіт з оцінки, складання та підписання звіту з експертної грошові оцінки та висновку про вартість Об'єкта таких оцінювачів: _____

_____ (прізвища,

_____ імена та по батькові оцінювачів)

6.2. Суб'єкт оціночної діяльності зобов'язаний своєчасно виконати оцінку та в разі потреби своєчасно доопрацювати результати оцінки.

6.3. Суб'єкт оціночної діяльності зобов'язаний доводити Замовнику правильність оцінки.

6.4. Суб'єкт оціночної діяльності та Замовник не несуть відповідальності за наслідки, що виникли під час або внаслідок використання третьою особою результатів оцінки з метою, що не була предметом Договору.

6.5. Замовник зобов'язаний сприяти наданню Суб'єкту оціночної діяльності необхідної інформації про Об'єкт, яка

відповідно до чинного законодавства має бути у балансоутримувача Об'єкта або органів, уповноважених управляти державним майном.

6.6. Замовник зобов'язаний надати Суб'єкту оціночної діяльності у строк, що не перевищує три робочих дні до закінчення строку проведення оцінки Об'єкта, акт оцінки відповідного майна та наказ Фонду державного майна України, яким затверджено зазначений акт (у разі, якщо відповідно до Методики оцінки майна визначення початкової вартості об'єкта приватизації здійснюється шляхом проведення стандартизованої оцінки).

6.7. У разі потреби проведення робіт з незалежної оцінки об'єктів, які містять державну таємницю, Суб'єкт оціночної діяльності зобов'язаний забезпечити проведення такої незалежної оцінки відповідно до вимог чинного законодавства, у тому числі із залученням Суб'єкта оціночної діяльності, що має необхідний дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, виданий Службою безпеки України.

6.8. У разі якщо Суб'єкт оціночної діяльності вчасно не приступає до виконання Договору або виконує роботу, передбачену Договором, так повільно, що закінчення її в обумовлений строк стає неможливим, Замовник може відмовитись від Договору і вимагати відшкодування збитків за неналежне виконання умов Договору.

6.9. У разі якщо під час виконання Суб'єктом оціночної діяльності робіт, передбачених Договором, стане очевидним, що вони не будуть виконані належним чином в обумовлений строк, Замовник може відмовитись від Договору і вимагати відшкодування збитків або призначити Суб'єкту оціночної діяльності відповідний строк для усунення недоліків. Якщо Суб'єкт оціночної діяльності не усунув недоліків у визначений строк, Замовник може відмовитись від Договору і вимагати відшкодування збитків за неналежне виконання умов Договору.

6.10. У разі наявності поважних причин Замовник може до завершення Суб'єктом оціночної діяльності робіт, передбачених Договором, відмовитись від Договору, сплативши Суб'єкту оціночної діяльності фактичні витрати за виконаний обсяг робіт. Розрахунок фактичних витрат за виконаний обсяг робіт подається Суб'єктом оціночної діяльності Замовнику протягом 5 робочих днів від дати отримання ним повідомлення Замовника про відмову від Договору.

7. Порядок приймання-передавання звіту

7.1. Після завершення робіт Суб'єкт оціночної діяльності передає Замовнику звіт про оцінку Об'єкта у двох примірниках та висновок про його вартість у трьох примірниках, що оформлені в установленому порядку. У висновку про вартість окремо зазначаються вартість об'єкта аукціону, вартість об'єкта приватизації та вартість земельної ділянки (земельних ділянок), на якій розташований об'єкт приватизації, без врахування суми податку на додану вартість.

Суб'єкт оціночної діяльності на вимогу Замовника дає роз'яснення щодо звіту та в разі потреби доопрацює його в строк, що не перевищує чотирьох робочих днів.

7.2. Одночасно з переданням звіту про незалежну оцінку Об'єкта Суб'єкт оціночної діяльності передає всю інформацію щодо Об'єкта, яку було зібрано ним у процесі виконання роботи.

7.3. У випадках, передбачених Договором, підставою для розрахунків між сторонами є акт приймання-передавання робіт, який складається за результатами рецензування, у разі, якщо загальний висновок про достовірність оцінки майна, зазначений у відповідній рецензії, відповідає абзацу другому або третьому пункту 67 Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.03

№ 1440. В інших випадках акт приймання-передавання робіт не складається.

7.4. У разі якщо Замовник відмовляється підписати акт приймання-передавання робіт, він повинен подати письмове обґрунтування причин своєї відмови.

7.5. Датою надання Замовнику звіту з незалежної оцінки Об'єкта є дата офіційної реєстрації у _____ поданих

(назва органу приватизації)

Суб'єктом оціночної діяльності документів.

7.6. Датою завершення робіт є дата підписання акта приймання-передавання робіт (на підставі виконаних робіт першого та другого етапів).

8. Відповідальність сторін

8.1. У разі неналежного виконання Суб'єктом оціночної діяльності зобов'язань, у тому числі невиконання робіт у строки, передбачені Договором, із Суб'єкта оціночної діяльності стягується пеня в розмірі 0,1 % суми Договору за кожний день прострочення.

8.2. Суб'єкт оціночної діяльності не несе відповідальності за неналежне виконання своїх зобов'язань за Договором, якщо вони є результатом неналежного виконання Замовником своїх зобов'язань, передбачених п. 6.5 Договору.

8.3. Спори між сторонами у зв'язку з виконанням або тлумаченням Договору вирішуються у встановленому чинним законодавством порядку.

8.4. За недостовірність висновку про вартість оцінки Об'єкта Суб'єкт оціночної діяльності несе відповідальність згідно з чинним законодавством України.

9. Умови забезпечення конфіденційності

Сторони зобов'язані не розголошувати інформацію стосовно виконання робіт з оцінки, яка є конфіденційною.

10. Набрання чинності Договором, строк його дії

Договір набирає чинності від моменту його підписання уповноваженими представниками сторін і діє до повного виконання сторонами своїх зобов'язань за Договором.

11. Інші умови

11.1. Договір складено в 3 примірниках українською мовою, кожний з яких має однакову юридичну силу.

11.2. Зміни та доповнення до Договору вносяться за взаємною згодою сторін шляхом укладення додаткових угод. Зазначені угоди стають невід'ємними частинами Договору.

12. Юридичні адреси сторін

Замовник

_____ (назва органу приватизації)

_____ (адреса)

Р/р _____

в _____

МФО _____

код за ЄДРПОУ _____

код платника податку на додану вартість _____

реєстраційний номер свідоцтва _____

_____ (посада уповноваженої особи органу приватизації)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

_____ (підпис)

М. П.

Суб'єкт оціночної діяльності

_____ (назва Суб'єкта оціночної діяльності)

_____ (адреса)

Р/р _____

в _____

МФО _____

код за ЄДРПОУ _____

свідоцтво сплати єдиного податку від _____

№ _____

_____ (посада уповноваженої особи Суб'єкта оціночної діяльності)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

_____ (підпис)

М. П.

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 10 серпня 2007 р. № 116

Про затвердження Порядку видачі Кваліфікаційного свідоцтва

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 вересня 2007 р. за № 1051/14318

З метою реалізації вимог статті 8 Закону України «Про оцінку земель» щодо встановлення єдиного порядку видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок та відповідно до Положення про Державне агентство земельних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2007 р. № 614, НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок (додається).

2. Управлінню ринку земель та оціночної діяльності (Горбатович С. М.) забезпечити інформування навчальних закладів, з якими укладено угоди про співробітництво стосовно професійної підготовки оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних

ділянок, про Порядок видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок.

3. Управлінню ринку земель та оціночної діяльності (Горбатович С. М.) та Юридичному управлінню (Царьов Д. В.) у встановлений термін подати наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Кваліфікаційні свідоцтва оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок, видані згідно з наказом Держкомзему України від 20 січня 2005 р. № 14 «Про затвердження Порядку видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 8 лютого 2005 р. за № 190/10470, залишаються чинними і можуть бути замінені у разі добровільного

звернення громадян про заміну бланка Кваліфікаційного свідоцтва.

5. Наказ Держкомзему України від 20 січня 2005 р. № 14 «Про затвердження Порядку видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 8 лютого 2005 р. за № 190/10470 (із змінами), визнати таким, що втратив чинність.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Голови Агентства Яцишину Г. М.

Голова І. ЯЦУК

ПОГОДЖЕНО:

В. о. Міністра охорони навколишнього природного середовища України С. ПАЗУНОВ

ЗАРЕЄСТРОВАНО

в Міністерстві юстиції України

10 вересня 2007 р. за № 1051/14318

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державного агентства земельних ресурсів України

10.08.07 № 116

ПОРЯДОК видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок

Загальні положення

1. Цей Порядок розроблено з метою реалізації Закону України «Про оцінку земель» у частині організаційного забезпечення видачі Екзаменаційною комісією з професійної підготовки та підвищення кваліфікації оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок (далі – Екзаменаційна комісія) Кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок (далі – Кваліфікаційні свідоцтва оцінювачів).

2. Координація робіт щодо оформлення, видачі, обліку Кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів здійснюється Екзаменаційною комісією.

3. Друкування та видача Кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів за встановленою формою покладається на навчальні заклади, на базі яких проводилася підготовка оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок (далі – оцінювач).

Оформлення Кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів

4. За результатом складання кваліфікаційного іспиту на підставі інформації, що міститься в екзаменаційних листках оцінювачів-стажистів, які склали кваліфікаційний іспит, оформляється протокол рішення Екзаменаційної комісії про видачу Кваліфікаційного свідоцтва оцінювачів.

5. Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача виготовляється за формою, яка затверджується Державним

агентством земельних ресурсів України (далі – Держземагентство).

Копір та серія свідоцтва для відповідного навчального закладу встановлюються рішенням Екзаменаційної комісії.

6. Оформлене Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача разом із протоколом рішення Екзаменаційної комісії подаються в Держземагентство на підпис Голові (заступнику Голови) Екзаменаційної комісії.

Видача Кваліфікаційних свідоцтв оцінювачів

7. Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача видається оцінювачу навчальним закладом на підставі рішення Екзаменаційної комісії.

8. Особам, які отримали Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача до набрання чинності Закону України «Про оцінку земель» відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», видається Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок відповідно до Закону України «Про оцінку земель» після проходження курсу підвищення кваліфікації та успішного складання кваліфікаційного іспиту.

9. Особам, які отримали Сертифікат відповідно до наказу Держкомзему України від 08.07.99 № 72 «Про затвердження Порядку проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок несільськогос-

подарського призначення», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.09.99 за № 651/3944 (на час його чинності), видається Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок після проходження курсу підвищення кваліфікації та успішного складання кваліфікаційного іспиту.

Подовження терміну дії Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача після підвищення кваліфікації

10. Підставою для зупинення дії Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок є невиконання вимоги щодо обов'язкового підвищення кваліфікації не рідше одного разу в два роки.

11. При проходженні оцінювачем навчання за програмою підвищення кваліфікації термін дії Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача подовжується на 2 роки від дати, зазначеної на посвідченні про підвищення кваліфікації, про що вносяться відомості до Державного реєстру оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок.

Повторна видача Кваліфікаційних свідоцтв

12. У разі втрати, пошкодження чи знищення Кваліфікаційного свідоцтва, добровільного звернення громадян про заміну бланка Кваліфікаційного

свідоцтва, виданого під час дії наказу Держкомзему України від 20.01.05 № 14 «Про затвердження Порядку видачі Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.02.05 за № 190/10470, або рішення суду про задоволення вимоги особи, що звернулася у встановленому порядку з оскарженням рішення про позбавлення її Кваліфікаційного свідоцтва, оцінювач звертається до Екзаменаційної комісії із заявою про повторну видачу Кваліфікаційного свідоцтва та вказує навчальний заклад, на базі якого він бажає його отримати. При цьому оцінювач надає письмові пояснення про причину втрати, пошкодження або знищення Кваліфікаційного свідоцтва.

13. Рішення про видачу Кваліфікаційного свідоцтва оцінювачу, який був позбавлений його на підставі рішення Екзаменаційної комісії, приймається Екзаменаційною комісією не раніш як за рік від дати позбавлення.

14. Рішення про повторну видачу Кваліфікаційного свідоцтва оцінювача оформляється протоколом Екзаменаційної комісії. На підставі рішення Екзаменаційної комісії відповідний навчальний заклад випишує нове Кваліфікаційне свідоцтво оцінювача.

Начальник Управління ринку земель та оціночної діяльності С. ГОРБАТОВИЧ

ВІДБУЛИСЯ ПРОДАЖІ

- На ФБ «Іннекс» 17.10.07 ФДМУ продав 15,4 %-вий пакет акцій ВАТ «Завод «Ленінська кузня», вартість якого становить 21 286 356 грн. (за номінальної ціни акції – 49 грн., ціни продажу – 51,1 грн.).
- На УФБ 23.10.07 ФДМУ продав 36,02 %-вий пакет акцій ВАТ «Пресмаш», вартість якого становить 5 853 107 грн. (за номінальної ціни акції – 0,25 грн., ціни купівлі – 0,25 грн.).
- За 463 064 грн. продано на торгах Івано-Франківської філії УФБ 95 %-вий пакет акцій ВАТ «Скала-Подільське». За словами начальника РВ ФДМУ по Тернопільській області М. М. Шкільняка, факт продажу потрібно розцінювати як позитивний, оскільки з 2003 року підприємство не здійснювало виробничої діяльності, а покупець має не тільки бізнес-план стосовно розвитку виробництва, а й передбачає створити нові робочі місця.

Станом на 01.10.07 на балансі ВАТ перебувало основних засобів залишковою вартістю 739 600 грн., у тому числі будинків та допоміжних споруд – 525 000 грн., машин і обладнання – 214 600 грн. (зношеність становить 51,4 % первісної вартості).

Перші торги з продажу зазначеного пакета акцій відбулися ще в квітні 2003 року. Однак покупців не було, тому продаж пакета розпорядженням ФДМУ на початку 2005 року було зупинено.

У липні 2005 року пакет знову було виставлено на продаж, і лише у вересні 2007 року у ВАТ з'явився новий власник. Згідно з умовами продажу покупець повинен розрахуватися з борговими зобов'язаннями ВАТ, а також зберегти профіль виробництва.

За матеріалами www.spfu.gov.ua

Шановні читачі!

За традицією наприкінці року ми пропонуємо вам відповісти на запитання нашої анкети. Ваші зауваження, побажання та пропозиції допомагають щороку поліпшувати видання, робити його актуальним та цікавим. Сподіваємося, що ви залишитесь нашими читачами і в наступному році. Пишіть нам.

1. Матеріали якої рубрики Бюлетеня ви найчастіше використовуєте в роботі? _____

---

2. Яку інформацію (в межах тематики Бюлетеня) ви хотіли б отримати на сторінках нашого видання? _____

---

3. Чи доцільно, на ваш погляд, друкувати в Бюлетені проекти законодавчих актів з подальшим їх обговоренням на сторінках Бюлетеня? _____

---

4. Зазначте прізвища авторів тих статей, які вас найбільше зацікавили. _____

---

5. Зазначте, на які запитання ви хотіли б знайти відповідь у фахівців Фонду.

---

6. Які рубрики, на ваш погляд, слід започаткувати? _____

---

7. З якою метою ви читаєте Бюлетень:

- ознайомитися з нормативною базою приватизації
- отримати практичні знання з питань приватизації
- використати матеріали Бюлетеня для складання іспитів, захисту дисертації, у науковій діяльності
- інше

8. Як часто ви користуєтеся оперативним додатком до Бюлетеня – газетою «Відомості приватизації»:

постійно   у разі потреби   не користуюся

9. Яке видання Бюлетеня ви читаєте:

україномовне   російськомовне   обидва

10. З якого року передплатуєте (купуєте) Бюлетень? _____

11. Передплату на Бюлетень здійснює організація, де ви працюєте, чи ви особисто? _____

12. У 2007 р. ви читали Бюлетень:

щомісяця   більшість номерів   час від часу

13. Скільки людей, крім вас, читають один номер Бюлетеня, що отримуєте ви?

0   1 – 2   3   4 та більше

14. Чи плануєте ви передплатити «Державний інформаційний бюлетень про приватизацію» на 2008 рік?

так   ні   купуватиму

15. Ваші побажання

Дякуємо за відповіді.

Анкету надсилайте на адресу:
01133, м. Київ-133, вул. Кутузова, 18/9,
ФДМУ, Управління офіційних друкованих видань
або по e-mail: journal@spfu.gov.ua

УСЕ ПРО ПРИВАТИЗАЦІЮ – В ОДНОМУ ВИДАННІ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ!

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА НА 2008 рік

на офіційне видання ФДМУ –

«Державний інформаційний бюлетень про приватизацію»

з додатком – газетою **«Відомості приватизації».**

Необхідні дані Ви знайдете в Каталогі видань України на 2008 рік, с. 112, 113.

Індекс	Назва видання	Періодичність	Вартість передплати, грн.			
			1 міс.	3 міс.	6 міс.	12 міс.
22437	Комплект у складі: журналу «Державний інформаційний бюлетень про приватизацію» (укр.). Законодавчі, нормативно-методичні та інформаційні матеріали щодо приватизації, наукові статті для ВАК газети «Відомості приватизації» — додатка до «Державного інформаційного бюлетеня про приватизацію» (укр.). Інформація про проведення процедур приватизації майна	12 разів на рік 1 раз на тиждень	11,23	33,69	67,38	134,76
22438	Комплект у складі: журналу «Государственный информационный бюллетень о приватизации» (рос.). Законодавчі, нормативно-методичні та інформаційні матеріали щодо приватизації, наукові статті для ВАК газети «Відомості приватизації» — додатка до «Державного інформаційного бюлетеня про приватизацію» (укр.). Інформація про проведення процедур приватизації майна	12 разів на рік 1 раз на тиждень	11,23	33,69	67,38	134,76

Телефон редакції (044) 284-50-53, факс 200-33-77.

**ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ
В УСІХ ВІДДІЛЕННЯХ ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ.**

Крім того, з кур'єрською експрес-доставкою видання Фонду державного майна України можна передплатити:

м. Київ

ТОВ «Фірма «Періодика» тел./факс (044) 278-00-24,
тел. 278-61-65, 279-23-18
alex@periodik.kiev.ua

АТЗТ «САММІТ» тел./факс (044) 254-50-50
www.summit.ua
summit@summit.kiev.ua

ЗАТ «Передплатне агентство «KSS»
інтернет-передплата: тел./факс (044) 270-62-20,
тел. 272-00-50
www.kss.kiev.ua

ТОВ «Прес-Центр» тел./факс (044) 536-11-75,
536-11-80

Агентство передплати «Меркурій» тел./факс (044) 248-88-08,
248-98-88
tanya@merkury.kiev.ua

ДП «Фактор-Преса» тел. (044) 456-76-41,
456-76-59, 456-76-79
factorpressa@nbi.com.ua

м. Донецьк

ТОВ «НВП «Ідея» тел./факс (062) 381-09-32,
тел. 304-20-22
info@idea.donetsk.ua

м. Запоріжжя

ТОВ «Прессервіс-Кур'єр» тел. (0612) 62-51-51, 62-52-43,
(061) 220-07-97
pressa@express.net.ua

м. Львів

ТОВ «ВГ «Ділова преса» тел./факс (0322) 70-34-68,
тел. 70-54-82
cpr@gc.lviv.ua

ПП «РА «Львівські оголошення» тел./факс (0322) 97-02-18,
97-15-15
yura@lo.lviv.ua

ПП Циндра Ю. М. тел. (0322) 94-95-19,
41-83-91

ТОВ «Ной-Хау»	м. Миколаїв тел. (0512) 47-17-77, 47-25-47 know_od@sp.mk.ua
ТОВ «Ласка»	м. Одеса тел. (048) 711-66-16, (0482) 32-75-87 laska@paco.net
ПП «Агентство «Наш бізнес»	тел. (0482) 34-64-76, (048) 715-01-74
ПП «Пугачова»	тел. (048) 760-17-21, 760-17-81 pugachova@farlep.net
ПП «Експрес-Крим»	м. Севастополь тел./факс (0692) 45-24-24, 45-24-25, 45-24-14
ПП «Бізнес-преса» ПП Попович Т. Л.	м. Тернопіль тел. (0352) 25-18-23
ПП «М'ясковська»	м. Ужгород тел. (03122) 3-55-12
ДП «Фактор-преса»	м. Харків тел. (0572) 26-43-33, 26-75-33 www.faktor.ua supply@pressa.faktor.ua
ПП Ключук Г. Т.	м. Чернівці (03722) 57-03-17 courier@chv.ukrpack.net

Регіональні представництва ДП «Фактор-Преса»

Бахчисарай	тел. (06554) 4-05-08, моб. (050) 400-00-84
Джанкой	тел. (06564) 3-34-99, моб. (050) 400-00-78
Євпаторія	тел. (06569) 3-24-36, моб. (050) 400-00-89 f_pressa@evp.sf.ukrtel.net
Керч	моб. (050) 400-00-82 factor-pressa@kerch.com.ua
Мелітополь	тел. (0619) 43-93-55, моб. (050) 400-00-83 pressa@artsv.net
Севастополь	тел. (0692) 45-55-82, моб. (050) 400-00-81 fpsev@optima.com.ua
Сімферополь	тел. (0652) 60-04-56, 60-30-47, моб. (050) 400-00-87 factorsimf@sf.ukrtel.net
Феодосія	моб. (050) 400-00-86 fps@feo.net.ua
Харків	тел. (0572) 26-43-33, 26-75-33 office@pressa.faktor.ua supply@pressa.faktor.ua

Регіональні представництва АТЗТ «САММІТ»

ТОВ «САММІТ- Дніпропетровськ»	м. Дніпропетровськ тел. (056) 370-45-12, 370-44-23
ТОВ «САММІТ-Кременчук»	м. Кременчук тел. (0536) 63-21-88 summit@sat.poltava.ua
ТОВ «САММІТ-Львів 247»	м. Львів тел. (0322) 74-32-23, 98-04-80 vasyl@247.com.ua
ДП «САММІТ-Крим»	м. Сімферополь тел. (0652) 51-23-95, 51-24-93 dir@summit.crimea.com

АТЗТ «САММІТ-Харків»	м. Харків тел. (0572) 14-22-60, 14-22-61 summit@summit.kharkov.ua
----------------------	--

Філія ДП «САММІТ-Крим»	м. Ялта тел. (0654) 32-41-35
------------------------	--

Регіональні представництва передплатного агентства KSS

Алчевськ	тел. (06442) 2-22-44, 2-92-94
Бердянськ	тел. (06153) 3-77-25
Вінниця	тел. (0432) 57-93-24
Горлівка	тел. (06242) 2-70-55, 2-70-73
Дніпропетровськ	тел. (0562) 33-52-89
Донецьк	тел. (062) 345-03-59, 90-58-99
Євпаторія	тел. (06569) 3-55-32
Житомир	тел. (0412) 41-27-95
Запоріжжя	тел. (061) 220-93-38
Івано-Франківськ	тел. (0342) 22-57-87, 50-15-10, 77-59-59
Іллічівськ	тел. (048) 777-03-55
Ізмаїл	тел. (04841) 2-03-35
Керч	тел. (097) 931-19-37
Київ	тел. (044) 270-62-20
Кривий Ріг	тел. (0564) 40-07-59
Кіровоград	тел. (0522) 30-11-85
Кременчук	тел. (0536) 79-63-56
Луцьк	тел. (0332) 25-54-11
Львів	тел. (0322) 41-91-65, 41-91-66
Маріуполь	тел. (0629) 41-28-43
Мукачеве	тел. (03131) 2-21-33
Мелітополь	тел. (0619) 42-63-90
Миколаїв	тел. (0512) 47-92-27, 58-00-99
Одеса	тел. (048) 777-03-55
Рівне	тел. (0362) 29-08-32, 29-08-37
Севастополь	тел. (0692) 54-90-64
Сімферополь	тел. (0652) 24-85-79, 24-89-74
Суми	тел. (0542) 21-95-50
Тернопіль	тел. (0352) 43-04-27, 23-51-51
Ужгород	тел. (0312) 61-42-35, 61-51-27
Харків	тел. (0572) 54-39-37, 54-62-65
Херсон	тел. (0552) 26-42-32, 28-21-69
Хмельницький	тел. (0382) 23-29-31, 79-53-64
Черкаси	тел. (0472) 32-08-47, моб. (067) 712-69-99
Чернівці	тел. (0372) 58-40-57
Ялта	тел. (0654) 32-40-08

Регіональні представництва групи компаній «Меркурій»

ТОВ «Фірма «Меркурій»	м. Дніпропетровськ тел. (056) 721-93-93, 721-93-94
ТОВ «Донбас-Інформ»	м. Донецьк тел. (062) 345-15-92, 345-19-94
Агентство передплати «Меркурій»	м. Запоріжжя тел. (061) 220-87-61
ТОВ «Фірма «Меркурій»	м. Новомосковськ тел. (05693) 7-10-08
Агентство передплати «Меркурій»	м. Павлоград тел. (05632) 6-14-28